

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 5. juuli 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0258(NLE)

11505/23
ADD 2

POLCOM 151
SERVICES 29
FDI 17
COLAC 83

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	5. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 2/3
Teema:	LISA järgmise dokumendi juurde: Ettepanek: nõukogu otsus Euroopa Liidu ja Tšiili Vabariigi vahelise kaubanduse vahelepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 2/3.

Lisatud: COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 2/3

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 5.7.2023
COM(2023) 434 final

ANNEX 1 – PART 2/3

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: nõukogu otsus

**Euroopa Liidu ja Tšiili Vabariigi vahelise kaubanduse vahelepingu Euroopa Liidu nimel
allkirjastamise kohta**

10. PEATÜKK

INVESTEERINGUTE LIBERALISEERIMINE

ARTIKKEL 10.1

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse lepinguosalise vastu võetud või kehtima jäetud meetmete suhtes, mis mõjutavad teise lepinguosalise investori poolt tema territooriumil ettevõtte asutamist või hõlmatud ettevõtte kaudu ettevõtlusega tegelemist mis tahes majandustegevusalal.
2. Käesolevat peatükki ei kohaldata järgmise suhtes:
 - a) audiovisuaalteenused;
 - b) riigisisene merekabotaaž¹; või

¹ Ilma et see piiraks sellise tegevuse ulatust, mida võib asjaomaste riigisiseste õigusnormide alusel käsitada kabotaažina, hõlmab käesoleva peatüki kohane riigisisene merekabotaaž reisijate või kauba vedu Tšiilis või liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise Tšiilis või samas liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, sh asjaomase riigi mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Tšiilis või liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavat ja seal lõppevat liiklust.

- c) riigisisesed ja rahvusvahelised regulaarsed ja mitteregulaarsed lennuteenused ja lennuteenustega seotud tugiteenused¹ ning liiklusõiguste teostamisega otseselt seotud teenused, välja arvatud:
- i) õhusõidukite remondi- ja hooldusteenused, mille ajal õhusõiduk on kasutusest kõrvaldatud;
 - ii) lennutransporditeenuste müük ja turustamine;
 - iii) arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused; ning
 - iv) maapealne teenindus.
3. Käesolevat peatükki ei kohaldata lepinguosalise vastu võetud või säilitatavate meetmete suhtes, mis on seotud teise lepinguosalise finantsasutustega, teise lepinguosalise investoritega ja nende investorite investeringutega finantsasutustesse selle lepinguosalise territooriumil, nagu on määratletud artiklis 18.2.
4. Artikleid 10.5, 10.6, 10.8, 10.9 ja 10.10 ei kohaldata riigihangete suhtes.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lennuteenused või lennuteenustega seotud tugiteenused hõlmavad järgmisi teenuseid: lennutransport; õhusõiduki abil osutatavad teenused, mille põhieesmärk ei ole kaupade või reisijate vedu, näiteks tuletõrje, lennutreening, vaatamisväärsustega tutvumine, pritsimine, seire, kaardistamine, pildistamine, langevarjuhüpped, purilennuki pukseerimine, kopteriga tehtavad tõstetööd raie- ja ehitustöödel ning muud õhus osutatavad põllumajandus-, tööstus- ja kontrolliteenused; õhusõidukite rentimine koos meeskonnaga; ja lennujaamateenused.

5. Artikleid 10.5, 10.6, 10.8 ja 10.10 ei kohaldata lepinguosalise antud subsiidiumide, sealhulgas valitsuse toetatavate laenude, tagatiste ja kindlustuse suhtes.

ARTIKKEL 10.2

Mõisted

1. Käesolevas peatükis ning 10-A, 10-B ja 10-C lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „tegevus, mida viiakse ellu valitsuse ülesannete täitmisel“ – tegevus, sealhulgas teenused, mida ei viida ellu ärilistel alustel ega konkureerides ühe või mitme ettevõtjaga;
 - b) „õhusõidukite remondi- ja hooldustööd“ – toimingud, mida tehakse kasutusest kõrvaldatud lennuki või selle osaga ja mille hulka ei kuulu nn liinihooldus;
 - c) „arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused“ – teenused, mida osutab arvutipõhine andmetöötlussüsteem, mis sisaldab teavet lennuettevõtjate sõiduplaanide, pakkumiste, hindade ja hinnaeeskirjade kohta ning mille kaudu saab pileteid ette tellida ja väljastada;

- d) „hõlmatud ettevõtte“ – ühe lepinguosalise territooriumil asuv ettevõtte, mille on vastavalt punktile h asutanud teise lepinguosalise investor kooskõlas kohaldatava õigusega ja mis oli olemas käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval või on asutatud pärast seda;
- e) „piiriülene teenuste osutamine“ – teenuse osutamine:
 - i) ühe lepinguosalise territooriumilt teise lepinguosalise territooriumile; või
 - ii) ühe lepinguosalise territooriumil teise lepinguosalise teenusetarbijale;
- f) „majandustegevus“ – igasugune tööstuslik, kaubanduslik või kutsealane tegevus või käsitööstuslik tegevus, sealhulgas teenuste osutamine, välja arvatud tegevus, mida tehakse valitsuse ülesannete täitmisel;
- g) „ettevõtte“ – juriidiline isik, filiaal või asutatud esindus;
- h) „asutamine“ – ettevõtte asutamine, sealhulgas omandamine¹ ühe lepinguosalise investori poolt teise lepinguosalise territooriumil;

¹ Mõiste „omandamine“ hõlmab kapitaliosalust juriidilises isikus eesmärgiga luua või säilitada püsivaid majandussidemeid.

- i) „maapealne teenindus“ – lennujaamas tasu eest või lepingu alusel järgmiste teenuste osutamine: lennuettevõtja esindamine, juhtimine ja järelevalve; reisijate teenindamine; pagasikäitlus; seisuplatsiteenused; toitlustamine, v.a toidu valmistamine; lennulasi ja -posti käitlemine; õhusõidukite tankimine, õhusõidukite hooldus ja puhastamine; maismaa- ja meretransport; lennutegevuse korraldamine, meeskonna juhtimine ja lendude planeerimine; maapealse teeninduse hulka ei kuulu: omateenindus; julgestus; liinihooldus; õhusõidukite remont ja hooldus; sellise olulise tsentraliseeritud lennujaamataristu haldamine või käitamine nagu jäätõrjerajatised, kütusejaotussüsteemid, pagasikäitlussüsteemid ja lennujaamasisesed transpordisüsteemid;
- j) „lepinguosalise investor“ – ühe lepinguosalise füüsiline või juriidiline isik, kes püüab asutada, asutab või on asutanud kooskõlas punktiga h ettevõtte teise lepinguosalise territooriumil;

k) „lepinguosalise juriidiline isik“¹ –

i) Euroopa Liidus:

- A) Euroopa Liidu või vähemalt ühe selle liikmesriigi õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Euroopa Liidu territooriumil sisulise äritegevusega²; ning
- B) laevandusettevõtte, mis on asutatud väljaspool Euroopa Liitu, kuid on liikmesriigi füüsiliste isikute valitseva mõju all ning mille laevad on registreeritud liikmesriigis ja sõidavad liikmesriigi lipu all;

ii) Tšiilis:

- A) Tšiili õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Tšiili territooriumil sisulise äritegevusega; ning
- B) laevandusettevõtte, mis on asutatud väljaspool Tšiilit, kuid on Tšiili füüsiliste isikute valitseva mõju all ning mille laevad on registreeritud Tšiilis ja sõidavad Tšiili lipu all;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevas määratluses osutatud laevandusettevõtteid peetakse lepinguosalise juriidilisteks isikuteks ainult mereveoteenuste osutamisega seotud tegevuse puhul.

² Vastavalt WTO-le saadetud teatisele Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohta (WT/REG39/1) peab Euroopa Liit „tegelikku ja püsivat seost“ liikmesriigi majandusega, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 54, samaväärseks mõistega „sisuline äritegevus“.

- l) „tegevus“ – ettevõtte puhul selle juhtimine, majandamine, käigushoidmine, kasutamine, sellest kasu saamine või selle müük või muus vormis käsutamine ühe lepinguosalise investori poolt teise lepinguosalise territooriumil;
- m) „lennutransporditeenuste müük ja turustamine“ – asjaomase lennuettevõtja võimalus vabalt müüa ja turustada oma lennutransporditeenuseid, sealhulgas kõik turundusaspektid, nagu turu-uuringud, reklaam ja turustamine; selle tegevuse hulka ei kuulu lennutransporditeenuste hinnakujundus ega kohaldatavad tingimused; ning
- n) „teenus“ – kõikide sektorite kõik teenused, välja arvatud teenused, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel;

ARTIKKEL 10.3

Õigus kehtestada õigusnorme

Lepinguosalised kinnitavad õigust kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke, näiteks rahvatervise, sotsiaalteenuste, hariduse, ohutuse, keskkonna, sh kliimamuutuste, avaliku kõlbluse, sotsiaal- või tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse või kultuurilise mitmekesisuse edendamise ja kaitsmise valdkonnas.

ARTIKKEL 10.4

Seos teiste peatükkidega

1. Kui käesoleva peatüki ja 18. peatüki vahel esineb vastuolu, on vastuolu ulatuses ülimuslik 18. peatükk.
2. Lepinguosalise nõue, et teise lepinguosalise teenuseosutaja peab piiriülese teenuse osutamise tingimusena esitama võlakirja või muud liiki finantstagatise, ei muuda käesolevat peatükki iseenesest kohaldatavaks selle piiriülese teenuseosutamise suhtes. Käesolevat peatükki kohaldatakse meetmete suhtes, mille lepinguosaline on seoses antud võlakirja või finantstagatisega kehtestanud või kehtima jätnud, kui selline võlakiri või finantstagatis on hõlmatud ettevõtte.

ARTIKKEL 10.5

Turulepääs

1. Sektorites või allsektorites, kus on võetud turulepääsu kohustusi, ei võta lepinguosaline kogu oma territooriumi ega ühegi territoriaalse allüksuse suhtes vastu ega jäta kehtima meetmeid, mis puudutavad teise lepinguosalise investori või hõlmatud ettevõtete turulepääsu ettevõtte asutamise või tegevuse kaudu ning:

- a) piiravad nende ettevõtete arvu, mis võivad teostada konkreetset majandustegevust, arvuliste kvootide, monopolide, ainuõiguste või majandusvajaduste testi nõudega;
- b) piiravad tehingute või vara üldväärtust arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi nõudega;
- c) piiravad toimingute koguarvu või toodangu üldkogust, väljendatuna kinnitatud arvuliste ühikutena kvootide või majanduslike vajaduste testi nõude vormis¹;
- d) piiravad või näevad ette, et teise lepinguosalise investor võib majandustegevusega tegeleda teatavat liiki juriidilise isiku või ühissettevõtte kaudu, või

¹ Lõike 1 punktid a, b ja c ei hõlma meetmeid, mida võetakse põllumajandus- või kalandustoodete tootmise piiramiseks.

- e) piiravad selliste füüsiliste isikute koguarvu, keda võib rakendada teatavas sektoris või keda ettevõtte võib rakendada ja kes on vajalikud ning otseselt seotud konkreetse majandustegevusega, arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi nõudega.

ARTIKKEL 10.6

Võrdne kohtlemine

1. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise investoreid ja hõlmatud ettevõtteid seoses nende asutamisega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ oma investoreid ja nende ettevõtteid.
2. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise investoreid ja hõlmatud ettevõtteid seoses nende tegevusega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ oma investoreid ja nende ettevõtteid.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see, kas kohtlemist võimaldatakse „sarnastes olukordades“, nõuab juhtumi- ja faktipõhist analüüsi ning sõltub olukordadest tervikuna.

3. Kohtlemine, mida lepinguosaline peab lõigete 1 ja 2 kohaselt võimaldama, tähendab:
- a) Tšiili piirkondliku või kohaliku omavalitsuse puhul kohtlemist, mis ei ole vähem soodne kui soodsaim kohtlemine, mida see valitsustasand võimaldab sarnastes olukordades oma territooriumil Tšiili investoritele ja nende ettevõtetele;
 - b) liikmesriigi valitsuse puhul kohtlemist, mis ei ole vähem soodne kui kõige soodsam kohtlemine, mida see valitsus võimaldab oma sarnastes olukordades oma territooriumil oma investoritele ja nende ettevõtetele¹.

ARTIKKEL 10.7

Riigihanked

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et hõlmatud ettevõtteid koheldakse vähemalt sama soodsalt kui tema enda ettevõtteid sarnastes olukordades seoses meetmetega, mis käsitlevad kaupade või teenuste ostmist hankeüksuse poolt valitsuse ülesannete täitmiseks.
2. Käesolevas artiklis sätestatud võrdse kohtlemise kohustuse täitmise suhtes kohaldatakse artiklis 21.3 määratletud julgeoleku- ja ülderandeid.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et liikmesriigi valitsuse võimaldatav kohtlemine hõlmab vajaduse korral piirkondliku ja kohaliku omavalitsuse tasandit.

ARTIKKEL 10.8

Enamsoodustusrežiim

1. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise investoreid ja hõlmatud ettevõtteid seoses nende asutamisega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ kolmanda riigi investoreid ja nende ettevõtteid.
2. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise investoreid ja hõlmatud ettevõtteid seoses nende tegevusega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ kolmanda riigi investoreid ja nende ettevõtteid.
3. Lõikeid 1 ja 2 ei tõlgendata nii, nagu kohustaks need lepinguosalist laiendama teise lepinguosalise investoritele või hõlmatud ettevõtetele mis tahes kohtlemist tulenevalt meetmetest, millega nähakse ette standardite tunnustamine, sealhulgas füüsilisele isikule või ettevõttele majandustegevuseks tegevusloa, litsentsi või sertifikaadi andmise standardite või kriteeriumide või usaldatavusnõuete tunnustamine.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see, kas kohtlemist võimaldatakse „sarnastes olukordades“, nõuab juhtumi- ja faktipõhist analüüsi ning sõltub olukordadest tervikuna.

4. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lõigetes 1 ja 2 osutatud kohtlemise hulka ei kuulu investeerimisvaidluste lahendamise menetlused ega mehhanismid, mis on sätestatud muudes rahvusvahelistes investeerimislepingutes ja muudes kaubanduslepingutes. Muude rahvusvaheliste lepingute või kaubanduslepingute sisulised sätted iseenesest ei kujuta endast lõigetes 1 ja 2 osutatud kohtlemist ega saa seega põhjustada käesoleva artikli rikkumist, kui lepinguosaline ei ole meetmeid võtnud ega kehtima jätnud. Meetmed, mida lepinguosalise nende sisuliste sätete alusel võtab, võivad endast kujutada käesoleva artikli kohast kohtlemist ja seega põhjustada käesoleva artikli rikkumise.

ARTIKKEL 10.9

Toimimisnõuded

1. Lepinguosaline ei tohi seoses lepinguosalise või kolmanda riigi ettevõtte asutamisega või tegevusega selle lepinguosalise territooriumil kehtestada ega pöörata täitmisele järgmisi nõudeid või kohustusi:
 - a) eksportida kaupa või teenust teataval tasemel või teatava protsendimäära ulatuses;
 - b) saavutada omamaise sisu teatav tase või protsendimäär;
 - c) osta ja kasutada oma territooriumil toodetud kaupu või osutatud teenuseid või anda eeliseid sellistele kaupadele või teenustele või osta kaupu või teenuseid oma territooriumil asuvatelt füüsilistelt isikutelt või ettevõtetelt;

- d) siduda impordi maht või väärtus mis tahes viisil ekspordi mahu või väärtusega või selle ettevõttega seotud välisvaluuta sissevoolu summaga;
- e) piirata sellise ettevõtte toodetavate kaupade või osutatavate teenuste müüki oma territooriumil, sidudes sellise müügi mis tahes viisil oma ekspordi mahu või väärtusega või välisvaluutatuluga;
- f) anda tehnoloogia, tootmisprotsess või muud konfidentsiaalsed teadmised üle oma territooriumil asuvale füüsilisele isikule või ettevõttele;
- g) tarnida kaupa, mida ettevõtte toodab, või teenuseid, mida ta osutab konkreetsele piirkondlikule või maailmaturule, ainult lepinguosalise territooriumilt;
- h) paigutada peakontor, mis on sellel investoril maailma teatava piirkonna jaoks, mis on laiem kui selle lepinguosalise territoorium, või maailmaturu jaoks, oma territooriumile;
- i) palgata kindel arv või protsent oma kodanikke;
- j) piirata ekspordi või ekspordiks müüki; või

- k) seoses mis tahes litsentsilepinguga, mis kehtib nõude kehtestamise või täitmisele pööramise või kohustuse või kokkuleppe täitmisele pööramise ajal, või tulevase litsentsilepinguga, mille investor ja selle lepinguosalise territooriumil asuv füüsiline või juriidiline isik või muu üksus vabal tahtel sõlmivad, kui nõue kehtestatakse või kohustus või kokkulepe pööratakse täitmisele viisil, mis kujutab endast otsest sekkumist kõnealusesse litsentsilepingusse selle lepinguosalise kohtuväliste valitsusfunktsioonide täitmisel, kehtestada:
- i) litsentsitasu määr või summa, mis jääb allapoole teatavat litsentsilepingus kehtestatud taset; või
 - ii) teatav litsentsilepingu kehtivusaja kestus.
2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et punkti k ei kohaldata siis, kui litsentsileping on sõlmitud investori ja lepinguosalise vahel.
3. Lepinguosaline ei sea oma territooriumil lepinguosalise või kolmanda riigi ettevõtte asutamise või tegevusega seotud eelise saamise või jätkuva saamise tingimuseks ühegi järgmise nõude täitmist:
- a) saavutada omamaise sisu teatav tase või protsendimäär;
 - b) osta ja kasutada oma territooriumil toodetud kaupu või osutatud teenuseid või anda eelis sellistele kaupadele või teenustele või osta kaupu või teenuseid oma territooriumil asuvatelt füüsilistelt isikutelt või ettevõtetelt;

- c) siduda impordi maht või väärtus mis tahes viisil ekspordi mahu või väärtusega või selle ettevõttega seotud välisvaluuta sissevoolu summaga;
- d) piirata sellise ettevõtte toodetavate kaupade või osutatavate teenuste müüki oma territooriumil, sidudes sellise müügi mis tahes viisil oma ekspordi mahu või väärtusega või välisvaluutatuluga; või
- e) piirata eksporti või ekspordiks müüki.

4. Lõiget 3 ei tõlgendata nii, nagu takistaks see lepinguosalisel seoses lepinguosalise või kolmanda riigi investori ettevõtte asutamise või tegevusega seada eelise saamise või jätkuva saamise tingimuseks vastavust nõudele paigutada tootmine oma territooriumile või pakkuda teenust, koolitada või kasutada töötajaid, ehitada või laiendada teatavaid rajatisi või tegeleda teadus- ja arendustegevusega oma territooriumil.

5. Lõike 1 punkte f ja k ei kohaldata, kui:

- a) lepinguosaline lubab intellektuaalomandi õiguse kasutamist vastavalt TRIPS-lepingu artiklile 31 või 31*bis* või võtab vastu või jätab kehtima andmete või ärisaladuse alla kuuluva teabe avaldamist nõudvad meetmed, mis kuuluvad TRIPS-lepingu artikli 39 lõike 3 kohaldamisalasse ja on sellega kooskõlas; või

- b) nõude või kohustuse kehtestab või pöörab täitmisele kohus, halduskohus või konkurentsiasutus, et kõrvaldada kohtu- või haldusmenetluse tulemusena kindlaks tehtud tava, mis kujutab endast lepinguosalise konkurentsioiguse rikkumist.
6. Lõike 1 punkte a, b ja c ning lõike 3 punkte a ja b ei kohaldata kaupade või teenuste kvalifitseerumismõuete suhtes seoses osalemisega ekspordi edendamises ja välisabi programmides.
7. Lõike 3 punkte a ja b ei kohaldata importiva lepinguosalise kehtestatud nõuete suhtes, mis on seotud soodustariifidele või sooduskvootidele kvalifitseerumiseks vajalike kaupade sisuga.
8. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist lubama konkreetse teenuse piiriülest osutamist, kui ta võtab vastu või jätab kehtima sellise teenuse osutamise suhtes piirangud või keelud, mis on kooskõlas 10-A, 10-B ja 10-C lisas loetletud sektorite, allsektorite või tegevusvaldkondade suhtes kehtestatud reservatsioonide, tingimuste või kvalifikatsioonidega.
9. Käesolev artikkel ei piira lepinguosalise kohustusi, mis on võetud WTO asutamislepingu alusel.

ARTIKKEL 10.10

Kõrgem juhtkond ja juhatus

Lepinguosaline ei nõua, et hõlmatud ettevõtte nimetaks juhatuse või kõrgema juhtkonna liikmetena, näiteks tegevjuhtideks või juhtideks, ametisse teatava kodakondsusega füüsilisi isikuid.

ARTIKKEL 10.11

Nõuetele mittevastavad meetmed

1. Artikleid 10.6, 10.8, 10.9 ja 10.10 ei kohaldata järgmise suhtes:
 - a) olemasolev nõuetele mittevastav meede, mida säilitab:
 - i) Euroopa Liidu puhul:
 - A) Euroopa Liit, nagu on sätestatud liites 10-A-1;
 - B) liikmesriigi keskvalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-1;

C) liikmesriigi piirkondlik omavalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-1; või

D) kohalik omavalitsus; ning

ii) Tšiili puhul:

A) keskvalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-2;

B) piirkondlik omavalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-2; või

C) kohalik omavalitsus;

b) punktis a nimetatud mittevastava meetme pikendamine või kiire uuendamine; või

c) käesoleva lõike punktis a nimetatud mittevastava meetme muutmine sel määral, et muudatus ei vähenda meetme, nagu see oli olemas vahetult enne muutmist, vastavust artiklile 10.6, 10.8, 10.9 või 10.10.

2. Artikleid 10.6, 10.8, 10.9 ja 10.10 ei kohaldata 10-B lisas „Tulevased meetmed“ esitatud lepinguosalise loendis sätestatud meetmete suhtes, mis on seotud sektorite, allsektorite või tegevusega.

3. Lepinguosaline ei nõua ühegi meetme alusel, mis võetakse vastu pärast käesoleva lepingu jõustumiskuupäeva ja mis on hõlmatud tema 10-B lisas nimetatud reservatsiooniga, et teise lepinguosalise investor peab tulenevalt oma kodakondsusest müüma või muul viisil võõrandama meetme jõustumise ajal eksisteeriva hõlmatud ettevõtte.
4. Artiklit 10.5 ei kohaldata lepinguosalise ühegi meetme suhtes, mis on kooskõlas 10-C lisas sätestatud kohustustega.
5. Artikleid 10.6 ja 10.8 ei kohaldata lepinguosalise ühegi meetme suhtes, mis kujutab endast erandit või kõrvalekaldumist TRIPS-lepingu artiklist 3 või 4, nagu on ette nähtud kõnealuse lepingu artiklites 3–5 sätestatud erijuhtudel.
6. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et artikleid 10.6 ja 10.8 ei tõlgendata nii, nagu takistaksid need lepinguosalist kehtestamast teabele esitatavaid nõudeid, sealhulgas statistika tarbeks, seoses teise lepinguosalise investorite või hõlmatud ettevõtete asutamise või nende tegevusega, tingimusel et need ei kujuta endast vahendit nimetatud artiklitest tulenevatest lepinguosalise kohustustest kõrvalehoidmiseks.

ARTIKKEL 10.12

Eeliste andmisest keeldumine

Lepinguosaline võib keelduda andmast teise lepinguosalise investorile või hõlmatud ettevõttele käesolevast peatükist tulenevaid eeliseid, kui keelduv lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima meetmed, mis on seotud rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamisega, sealhulgas inimõiguste kaitsega, ja:

- a) millega keelatakse tehingud kõnealuse investori või hõlmatud ettevõttega või
- b) mida rikutaks või mille järgimisest hoitaks kõrvale, kui kõnealusele investorile või hõlmatud ettevõttele antaks käesolevast peatükist tulenevad eelised, sealhulgas juhul, kui nende meetmetega keelatakse tehingud füüsilise või juriidilise isikuga, kes kumbagi neist omab või kontrollib.

ARTIKKEL 10.13

Teenuste ja investeringute allkomitee

Teenuste ja investeringute allkomitee (edaspidi „allkomitee“) moodustatakse artikli 33.4 lõike 1 kohaselt. Investeringutega seotud küsimuste käsitlemisel jälgib allkomitee käesoleva peatüki ning 10-A, 10-B ja 10-C lisa nõuetekohast rakendamist ning tagab nende nõuetekohase rakendamise.

11. PEATÜKK

PIIRIÜLENE TEENUSKAUBANDUS

ARTIKKEL 11.1

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis mõjutavad teise lepinguosalise teenuseosutajate piiriülest teenuskaubandust. Nende meetmete hulka kuuluvad meetmed, mis mõjutavad:
 - a) teenuse tootmist, jaotamist, turustamist, müüki ja osutamist;
 - b) teenuse ostmist või kasutamist või selle eest tasumist;
 - c) seoses teenuse osutamisega selliste teenuste kättesaadavust ja kasutamist, mida lepinguosaline peab üldiselt üldsusele pakkuma, sealhulgas jaotus-, transpordi- või telekommunikatsioonivõrgud, ning
 - d) võlakirja või muu finantstagatise esitamist teenuse osutamise tingimusena.

2. Käesolevat peatükki ei kohaldata järgmise suhtes:
- a) artiklis 18.2 määratletud finantsteenused;
 - b) audiovisuaalteenused;
 - c) riigisisene merekabotaaž¹;
 - d) riigisisised ja rahvusvahelised regulaarsed ja mitteregulaarsed lennuteenused ja lennuteenustega seotud tugiteenused² ning liiklusõiguste teostamisega otseselt seotud teenused, välja arvatud:
 - i) õhusõidukite remondi- ja hooldusteenused, mille ajal õhusõiduk on kasutusest kõrvaldatud;

¹ Ilma et see piiraks sellise tegevuse ulatust, mida võib asjaomaste riigisiseste õigusnormide alusel käsitada kabotaažina, hõlmab käesoleva peatüki kohane riigisisene merekabotaaž reisijate või kauba vedu Tšiilis või liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise Tšiilis või samas liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, sh asjaomase riigi mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Tšiilis või liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavat ja seal lõppevat liiklust.

² Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lennuteenused või lennuteenustega seotud tugiteenused hõlmavad järgmisi teenuseid: lennutransport; õhusõiduki abil osutatavad teenused, mille põhieesmärk ei ole kaupade või reisijate vedu, näiteks tuletõrje, lennutreening, vaatamisväärsustega tutvumine, pritsimine, seire, kaardistamine, pildistamine, langevarjuhüpped, purilennuki pukseerimine, kopteriga tehtavad tõstetööd raie- ja ehitustöödel ning muud õhus osutatavad põllumajandus-, tööstus- ja kontrolliteenused; õhusõidukite rentimine koos meeskonnaga; ja lennujaamateenused.

- ii) lennutransporditeenuste müük ja turustamine;
 - iii) arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused; ning
 - iv) maapealne teenindus;
- e) riigihanked; ning
- f) lepinguosalise või riigi osalusega ettevõtte antud subsiidiumid ja toetused, sealhulgas valitsuse toetatavad laenud, tagatised ja kindlustus.

ARTIKKEL 11.2

Mõisted

Käesolevas peatükis ning 10-A, 10-B ja 10-C lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „õhusõidukite remondi- ja hooldustööd“ – toimingud, mida tehakse kasutusest kõrvaldatud lennuki või selle osaga ja mille hulka ei kuulu nn liinihooldus;

- b) „arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused“ – teenused, mida osutab arvutipõhine andmetöötlussüsteem, mis sisaldab teavet lennuettevõtjate sõiduplaanide, pakkumiste, hindade ja hinnaeeskirjade kohta ning mille kaudu saab pileteid ette tellida ja väljastada;
- c) „piiriülene teenuskaubandus“ ehk „piiriülene teenuste osutamine – teenuse osutamine:
 - i) ühe lepinguosalise territooriumilt teise lepinguosalise territooriumile või
 - ii) ühe lepinguosalise territooriumil teise lepinguosalise teenusetarbijale;
- d) „ettevõtte“ – juriidiline isik, filiaal või asutatud esindus;
- e) „maapealne teenindus“ – järgmiste teenuste osutamine lennujaamas tasu eest või lepingu alusel: lennuettevõtja esindamine, juhtimine ja järelevalve; reisijate teenindamine; pagasikäitlus; seisuplatsiteenused; toitlustamine, v.a toidu valmistamine; lennulasti ja -posti käitlemine; õhusõidukite tankimine; õhusõidukite teenindamine ja puhastamine; maismaa- ja meretransport lennutegevuse korraldamine, meeskonna juhtimine ja lendude planeerimine; maapealse teeninduse hulka ei kuulu: omateenindus; julgestus; liinihooldus; õhusõidukite remont ja hooldus; sellise olulise tsentraliseeritud lennujaamataristu haldamine või käitamine nagu jäätõrjerajatised, kütusejaotussüsteemid, pagasikäitlussüsteemid ja lennujaamasisesed transpordisüsteemid;

f) „lepinguosalise juriidiline isik“¹ –

i) Euroopa Liidus:

- A) Euroopa Liidu või vähemalt ühe selle liikmesriigi õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Euroopa Liidu territooriumil sisulise äritegevusega²; ning
- B) laevandusettevõtteid, mis on asutatud väljaspool Euroopa Liitu, kuid on liikmesriigi füüsiliste isikute valitseva mõju all ning mille laevad on registreeritud liikmesriigis ja sõidavad liikmesriigi lipu all;

ii) Tšiilis:

- A) Tšiili õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Tšiili territooriumil sisulise äritegevusega; ning

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevas määratluses osutatud laevandusettevõtteid peetakse lepinguosalise juriidilisteks isikuteks ainult mereveoteenuste osutamisega seotud tegevuse puhul.

² Vastavalt WTO-le saadetud teatisele Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohta (WT/REG39/1) peab Euroopa Liit „tegelikku ja püsivat seost“ liikmesriigi majandusega, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 54, samaväärseks mõistega „sisuline äritegevus“.

- B) laevandusettevõtted, mis on asutatud väljaspool Tšiilit, kuid on Tšiili füüsiliste isikute valitseva mõju all ning mille laevad on registreeritud Tšiilis ja sõidavad Tšiili lipu all;
- g) „lennutransporditeenuste müük ja turustamine“ – asjaomaste lennuettevõtjate võimalus vabalt müüa ja turustada oma õhutransporditeenuseid, sealhulgas turunduse kõik aspektid, nagu turu-uuringud, reklaam ja turustamine; selle tegevuse hulka ei kuulu lennutransporditeenuste hinnakujundus ega kohaldatavad tingimused;
- h) „teenus“ – mis tahes sektori mis tahes teenus, välja arvatud teenused, mida osutatakse valitsuse funktsioonide täitmisel;
- i) „teenus, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel“ – teenus, mida ei osutata ärilistel alustel ega konkureerides ühe või mitme teenuseosutajaga; ning
- j) „lepinguosalise teenuseosutaja“ – lepinguosalise füüsiline või juriidiline isik, kes pakub või osutab teenust.

ARTIKKEL 11.3

Õigus kehtestada õigusnorme

Lepinguosalised kinnitavad veel kord õigust kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke, näiteks rahvatervise, sotsiaalteenuste, hariduse, ohutuse, keskkonna, sh kliimamuutuste, avaliku kõlbluse, sotsiaal- või tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse või kultuurilise mitmekesisuse edendamise ja kaitsmise valdkonnas.

ARTIKKEL 11.4

Võrdne kohtlemine

1. Kumbki lepinguosaline võimaldab teise lepinguosalise teenustele ja teenuseosutajatele vähemalt sama soodsat kohtlemist, nagu ta võimaldab sarnases olukorras oma teenustele ja teenuseosutajatele.
2. Lõike 1 alusel lepinguosalise võimaldatud kohtlemine tähendab:
 - a) Tšiili piirkondliku või kohaliku omavalitsuse puhul kohtlemist, mis ei ole vähem soodne kui soodsaim kohtlemine, mida see valitsustasand võimaldab sarnastes olukordades oma teenustele ja teenuseosutajatele;

- b) liikmesriigi valitsuse puhul kohtlemist, mis ei ole vähem soodne kui kõige soodsam kohtlemine, mida see valitsus võimaldab sarnastes olukordades oma teenustele ja teenuseosutajatele.
3. Lepinguosaline võib täita lõike 1 nõude, kui ta võimaldab teise lepinguosalise teenustele ja teenuseosutajatele vormiliselt samasugust või vormiliselt teistsugust kohtlemist kui see, mida ta võimaldab omaenda teenustele ja teenuseosutajatele.
4. Vormiliselt samasugust või vormiliselt teistsugust kohtlemist peetakse ebasoodsamaks, kui see muudab konkurentsitingimused ühe lepinguosalise teenuste või teenuseosutajate jaoks soodsamaks, võrreldes teise lepinguosalise teenuseosutajatega.
5. Käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, nagu nõuaks see lepinguosaliselt asjaomaste teenuste või teenuseosutajate välismaisest olemusest tuleneva ebasoodsa konkurentsiolukorra hüvitamist.

ARTIKKEL 11. 5

Enamsoodustusrežiim

1. Kumbki lepinguosaline võimaldab teise lepinguosalise teenustele ja teenuseosutajatele vähemalt sama soodsat kohtlemist, nagu ta võimaldab sarnases olukorras kolmanda riigi teenustele ja teenuseosutajatele.

2. Lõiget 1 ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist laiendama teise lepinguosalise teenustele ja teenuseosutajatele mis tahes kohtlemist tulenevalt meetmetest, millega nähakse ette standardite tunnustamine, sealhulgas füüsilisele isikule või ettevõttele majandustegevuseks tegevusloa, litsentsi või sertifikaadi andmise standardite või kriteeriumide või usaldatavusnõuete tunnustamine.

3. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lõikes 1 nimetatud kohtlemise hulka ei kuulu vaidluste lahendamise menetlused ega mehhanismid, mis on sätestatud muudes rahvusvahelistes lepingutes või kaubanduslepingutes. Muude rahvusvaheliste lepingute või kaubanduslepingute sisulised sätted iseenesest ei kujuta endast lõikes 1 osutatud kohtlemist ega saa seega põhjustada käesoleva artikli rikkumist, kui lepinguosaline ei ole meetmeid kehtestanud ega kehtima jätnud. Meetmed, mida lepinguosalise nende sisuliste sätete alusel võtab, võivad endast kujutada käesoleva artikli kohast kohtlemist ja seega põhjustada käesoleva artikli rikkumise.

ARTIKKEL 11.6

Kohalik kohalolek

Lepinguosaline ei nõua piiriülese teenuseosutamise tingimusena, et teise lepinguosalise teenuseosutaja asutaks või säilitaks tema territooriumil ettevõtte või oleks seal resident.

ARTIKKEL 11.7

Turulepääs

Sektorites ja allsektorites, kus on võetud turulepääsu kohustusi, ei võta lepinguosaline vastu ega jäta kehtima ei kogu oma territooriumil ega üheski selle piirkondlikus allüksuses meetmeid,

a) millega piiratakse:

- i) teenuseosutajate arvu kas arvuliste kvootidega, monopolidega, teenuse osutamise ainuõigustega või majandusvajaduste testi nõudega;
- ii) teenustealaste tehingute või vara üldväärtust arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi nõudega
- iii) teenustealaste tehingute koguarvu või teenuste üldmahtu, väljendatuna kinnitatud arvuliste ühikutena kvootides või majandusvajaduste testi nõude vormis¹; või

¹ Käesolev punkt ei hõlma lepinguosalise meetmeid, millega piiratakse teenuste osutamise sisendeid.

- iv) selliste füüsiliste isikute koguarvu, keda võib rakendada konkreetsetes teenuste sektoris või keda teenuseosutaja võib rakendada ja kes on vajalikud ning otseselt seotud konkreetse teenuse osutamisega, arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi nõude kaudu, või
- b) millega piiratakse või nõutakse juriidilise isiku või ühissettevõtte konkreetseid vorme, mille kaudu teenuseosutaja võib teenust osutada.

ARTIKKEL 11.8

Nõuetele mittevastavad meetmed

- 1. Artikleid 11.4, 11.5 ja 11.6 ei kohaldata järgmise suhtes:
 - a) olemasolev nõuetele mittevastav meede, mida säilitab:
 - i) Euroopa Liidu puhul:
 - A) Euroopa Liit, nagu on sätestatud liites 10-A-1;
 - B) liikmesriigi keskvalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-1;

C) liikmesriigi piirkondlik omavalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-1; või

D) kohalik omavalitsus; ning

ii) Tšiili puhul:

A) keskvalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-2;

B) piirkondlik omavalitsus, nagu on sätestatud liites 10-A-2; või

C) kohalik omavalitsus;

b) punktis a nimetatud mittevastava meetme pikendamine või kiire uuendamine; või

c) käesoleva artikli punktis a osutatud mittevastava meetme muutmine sel määral, et muudatus ei vähenda meetme, nagu see oli olemas vahetult enne muutmist, vastavust artiklitele 11.4, 11.5 ja 11.6.

2. Artikleid 11.4, 11.5, ja 11.6 ei kohaldata lepinguosalise 10-B lisas sätestatud meetmete suhtes, mis on seotud sektorite, allsektorite või tegevusega.

3. Artiklit 11.7 ei kohaldata lepinguosalise ühegi meetme suhtes, mis on kooskõlas 10-C lisas sätestatud kohustustega.

ARTIKKEL 11.9

Eeliste andmisest keeldumine

Lepinguosaline võib keelduda andmast teise lepinguosalise teenuseosutajale käesolevast peatükist tulenevaid eeliseid, kui keelduv lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima meetmed, mis on seotud rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamisega, sealhulgas inimõiguste kaitsega, ja:

- a) millega keelatakse tehingud kõnealuse teenuseosutajaga või isikuga, kes on nende omanik või kontrollib neid; või
- b) mida rikutaks või millest hiilitaks kõrvale, kui sellele teenuseosutajale antaks käesolevas peatükis sätestatud eelised.

ARTIKKEL 11.10

Teenuste ja investeeringute allkomitee

Teenuste ja investeeringute allkomitee (edaspidi „allkomitee“) moodustatakse artikli 33.4 lõike 1 kohaselt. Teenustega seotud küsimuste käsitlemisel jälgib allkomitee 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. ja 19. peatüki ning 10-A, 10-B, 10-C, 12-A, 12-B, 12-C, 14-A ja 14-B lisa nõuetekohast rakendamist ning tagab nende nõuetekohase rakendamise.

12. PEATÜKK

FÜÜSILISTE ISIKUTE AJUTINE KOHALOLEK ÄRILISEL EESMÄRGIL

ARTIKKEL 12.1

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis on seotud majandustegevuse elluviimisega, milleks on vajalik järgmiste isikute sisenemine lepinguosalise territooriumile ja seal ajutiselt viibimine: teise lepinguosalise füüsilised isikud, kes on ettevõtte asutamisega seoses ärivisiidil olevad isikud, investorid, ettevõtjasiseselt üle viidud töötajad, lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud, lepingulised teenuseosutajad ja vabakutselised.

2. Käesolevat peatükki ei kohaldata artikli 11.1 lõike 2 punktides b, c ja d osutatud sektorite suhtes.
3. Käesolevat peatükki ei kohaldata selliste meetmete suhtes, mis mõjutavad ühe lepinguosalise füüsilisi isikuid, kes püüavad pääseda teise lepinguosalise tööturule, ega rahvuse, kodakondsuse, alalise elu- või töökohaga seotud meetmete suhtes.
4. Käesolev leping ei takista lepinguosalist rakendamast meetmeid, millega reguleeritakse teise lepinguosalise füüsiliste isikute sisenemist tema territooriumile või nende ajutist viibimist tema territooriumil, sealhulgas meetmeid, mis on vajalikud tema piiride puutumatuse kaitseks ja füüsiliste isikute korrakohaseks piiriületuseks, tingimusel et neid meetmeid ei rakendata viisil, mis muudaks olematuks või vähendaks kasu, mida teine lepinguosaline saab käesoleva lepingu alusel.
5. Ainuüksi asjaolu, lepinguosaline nõuab teise lepinguosalise isikutelt viisat, ei tohi pidada käesoleva lepingu kohase kasu olematuks muutmiseks või vähendamiseks.
6. Niivõrd kui käesolevas peatükis ei võeta kohustusi, kohaldatakse endiselt kõiki lepinguosalise õiguses sätestatud nõudeid, mis käsitlevad füüsiliste isikute sisenemist ja ajutist viibimist, sealhulgas viibimisaega käsitlevaid õigusnorme.
7. Olenemata käesolevast peatükist kohaldatakse endiselt kõiki lepinguosalise õiguses sätestatud töö- ja sotsiaalkindlustusmeetmeid käsitlevaid nõudeid, sealhulgas miinimumpalka ja palgaalaseid kollektiivlepinguid käsitlevaid õigusnorme.

8. Käesoleva peatüki kohaseid füüsiliste isikute ärilisel eesmärgil sisenemise ja ajutise viibimisega seotud kohustusi ei kohaldata juhul, kui sisenemise ja ajutise viibimise eesmärk või tagajärg seisneb töö- või juhtimisvaidlustesse või -lābirāākimistesse sekkumises või nende tulemuste muul viisil mõjutamises või sellises vaidluses osaleva füüsilise isiku töölevõtmises.

ARTIKKEL 12.2

Mõisted

1. Käesoleva peatüki ning 12-A, 12-B ja 12-C lisa suhtes kohaldatakse artiklites 10.2 ja 11.2 esitatud mõisteid, välja arvatud artikli 10.2 lõike 1 punktis j esitatud investori mõiste.

2. Käesolevas peatükis ning 12-A, 12-B ja 12-C lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „āriteenuste müügiesindajad“ – lūhiajalisel ārivisiidil olevad isikud, kes:

i) esindavad lepinguosalise teenuseosutajat või kaubatarnijat, et pidada kõnealuse teenuseosutaja või kaubatarnija nimel lābirāākimisi teenuste või kaupade müügi üle või sõlmida teenuste või kaupade müügi lepinguid, sh: osalevad koosolekutel või konverentsidel; konsulteerivad ārikolleegidega, võtavad vastu tellimusi või peavad teise lepinguosalise territooriumil asuva ettevõttega lābirāākimisi lepingute üle;

ii) ei osuta teenust lepingu raames, mille on sõlminud ühelt poolt ettevõtte, mis ei ole āriliselt esindatud selle lepinguosalise territooriumil, kus lūhiajalisel ārivisiidil olev isik ajutiselt viibib, ja teiselt poolt kõnealusel territooriumil asuv tarbija; ja

iii) ei ole vahendajad; ning

b) „ettevõtte asutamise eesmärgil ārivisiidil olevad isikud“ – lepinguosalise juriidilise isiku juures juhtival kohal töötavad füüsilised isikud, kes vastutavad asjaomasele juriidilisele isikule kuuluva ettevõtte asutamise eest, kes ei paku ega osuta teenuseid ega tegele majandustegevusega, mis ei ole vajalik ettevõtte asutamiseks, ega saa teise lepinguosalise

territooriumil asuvast allikast tasu;

- c) „lepingulised teenuseosutajad“ – füüsilised isikud, kes töötavad ühe lepinguosalise sellise juriidilise isiku heaks, kes ei ole asutatud teise lepinguosalise territooriumil, ei ole personali töölerakendamise ja värbamise teenuseid pakkuv agentuur ega tegutse sellise agentuuri kaudu ning kes on sõlminud teise lepinguosalise territooriumil asuva lõpptarbijaga heauskselt lepingu, et osutada teise lepinguosalise territooriumil teenuseid, mis eeldavad teenuse osutamise lepingu täitmiseks tema töötajate ajutist viibimist selle lepinguosalise territooriumil¹;
- d) „vabakutselised“ – füüsilised isikud, kes osutavad teenuseid ja on asutatud füüsilisest isikust ettevõtjana ühe lepinguosalise territooriumil, kuid ei ole asutatud teise lepinguosalise territooriumil ning kes on sõlminud heauskselt lepingu muul viisil kui personali töölerakendamise ja värbamise teenuseid osutava agentuuri kaudu, et osutada teise lepinguosalise lõpptarbijatele teenuseid, mis eeldavad teenuse osutamise lepingu täitmiseks nende ajutist viibimist selle lepinguosalise territooriumil¹;
- e) „paigaldajad ja hooldajad“ – lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud, kellel on müüja või liisinguandja lepinguliste kohustuste täitmiseks vajalikud eriteadmised, kes osutavad teenuseid või koolitavad töötajaid teenuste osutamiseks vastavalt garantii- või muule teenuslepingule, mis on seotud kaubandus- või tööstusseadmete või -masinate, sealhulgas arvutite ja nendega seotud teenuste müügi või liisimisega ettevõttelt, mis asub väljaspool selle lepinguosalise territooriumi, kuhu siseneda või kus ajutiselt viibida soovitakse, kogu garantii- või teenuslepingu kehtivuse ajal;
- f) „ettevõtjasiseselt üle viidud töötajad“ – füüsilised isikud, kes on töötanud või on olnud partnerid ühe lepinguosalise juriidilises isikus vähemalt ühe aasta ja on ajutiselt üle viidud selle juriidilise isiku ettevõttesse teise lepinguosalise territooriumil ning kes kuuluvad ühte allpool nimetatud kategooriasse:
 - i) juhid;

¹ Punktides b ja c osutatud teenusleping peab vastama selle lepinguosalise õiguse nõuetele, kelle territooriumil lepingut täidetakse.

- ii) spetsialistid;
 - iii) praktikandid;
- g) „investor“ – füüsiline isik, kes asutab teise lepinguosalise territooriumil ettevõtte, mille jaoks see füüsiline isik või tema palganud juriidiline isik on eraldanud märkimisväärse koguse kapitali või on seda tegemas, ning kes arendab või haldab kõnealuse ettevõtte tegevust oma järelevalve- või täidesaatvate volituste piires;
- h) „juhid“ – füüsilised isikud, kes töötavad ühe lepinguosalise juriidilises isikus juhtival ametikohal ning peamiselt suunavad ettevõtte juhtimist teise lepinguosalise territooriumil¹ ja kelle üle teevad üldist järelevalvet või kellele annavad juhiseid peamiselt kõrgema astme juhid, ettevõtte juhatus või aktsionärid või nendega võrdsustatud isikud ning kelle kohustuste hulka kuulub:
- i) ettevõtte või selle osakonna või allüksuse juhtimine;
 - ii) järelevalve ja kontroll teiste järelevalve-, kutse- või juhtimistegevusega seotud töötajate töö üle; ning
 - iii) õigus isiklikult töötajaid tööle võtta ja töölt vabastada või anda soovitusi nende töölevõtmiseks, töölt vabastamiseks või muude tööjõumeetmete võtmiseks;
- i) „lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud“ – füüsilised isikud, kes soovivad teise lepinguosalise territooriumile siseneda ja seal ajutiselt viibida, ei tegele otsemüügiga üldsusele ega ei saa tasu vastuvõtva lepinguosalise territooriumil asuvast allikast ja kes kuuluvad ühte järgmistest kategooriatest:
- i) äriteenuste müügiesindajad;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see määratlus ei välista juhte, kes ei täida küll otseselt teenuste tegeliku osutamisega seotud ülesandeid, kuid täidavad määratluses kirjeldatud töö käigus ülesandeid, mis on teenuste osutamiseks vajalikud.

- ii) paigaldajad ja hooldajad;
- j) „spetsialistid“ – lepinguosalise juriidilises isikus töötavad füüsilised isikud, kellel on ettevõtte tegevusvaldkondade, meetodite või juhtimise seisukohalt olulised eriteadmised; selliste teadmiste hindamisel võetakse peale ettevõtte seisukohalt oluliste teadmiste arvesse ka seda, kas isikul on kõrge kvalifikatsioon, sealhulgas piisav asjakohane töökogemus teatavat laadi töö või tegevuse alal, mis eeldab tehnilisi eriteadmisi, sealhulgas võimalikku kuulumist töötajate hulka, kelle erialal tegutsemiseks on nõutav luba;
- k) „praktikandid“ – akadeemilist kraadi omavad füüsilised isikud, kes on ajutiselt üle viidud karjäärivõimaluste edendamise eesmärgil või äritegevuse korralduse või meetoditega seotud väljaõppe saamiseks¹.

ARTIKKEL 12.3

Ettevõtjasiseselt üle viidud töötajad, ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevad isikud ja investorid

1. Kui 12-A lisas sätestatud asjakohastest tingimustest ja kvalifikatsioonidest ei tulene teisiti, siis lepinguosalised:
 - a) võimaldavad teise lepinguosalise ettevõtjasiseselt üle viidud töötajate, ettevõtte asutamisega seoses ärivisiidil olevate isikute ja investorite sisenemist ja ajutist viibimist;
 - b) võimaldavad teise lepinguosalise ettevõtjasiseselt üle viidud töötajate töötamist oma territooriumil;

¹ Vastuvõtvalt ettevõttelt võidakse nõuda, et ta esitaks eelnevalt heakskiitmiseks kogu viibimisaega hõlmava õppekava, mis tõendab, et viibimise eesmärk on väljaõpe. Austria, Hispaania, Leedu, Prantsusmaa, Saksamaa, Tšehhi ja Ungari puhul peab väljaõpe olema seotud omandatud akadeemilise kraadiga.

- c) ei võta kogu oma territooriumil ega üheski territoriaalses allüksuses vastu ega jäta kehtima arvuliste kvootide või majandusvajaduste testide vormis piiranguid füüsiliste isikute koguarvule, kellel on lubatud siseneda ettevõtte asutamisega seoses ärivisiidil olevate isikute või investoritena või keda võidakse tööle võtta ettevõtjasiseselt üle viidud töötajatena konkreetses sektoris, ning
- d) kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise ettevõtjasiseselt üle viidud töötajaid, ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevaid isikuid ja investoreid nende ajutise tema territooriumil viibimise ajal vähemalt sama soodsalt kui oma füüsilisi isikuid sarnastes olukordades.

2. Lubatav riigis viibimise kestus on järgmine:

- a) Tšiilis kuni kaks aastat, mida võib pikendada ilma alalise elamisloa taotlemise nõudeta, tingimusel et riigis viibimise aluseks olevad tingimused on endiselt täidetud; ning
- b) Euroopa Liidus juhtide ja spetsialistide puhul kuni kolm aastat; praktikantide ja investorite puhul kuni üks aasta; asutamise eesmärgil ärivisiidil olevate isikute puhul kuni 90 päeva kuue kuu jooksul.

ARTIKKEL 12.4

Lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud

1. Kui artikli 10.1 lõikes 2 sätestatud kohaldamisala erandid ning 12-A lisas täpsustatud asjaomased tingimused ja kvalifikatsioonid ei näe ette teisiti, lubab lepinguosaline lühiajalisel ärivisiidil olevatel isikutel siseneda oma territooriumile ja seal ajutiselt viibida, ilma et ta nõuaks tööluba, majandusvajaduste testi või muid samalaadse eesmärgiga eelneva heakskiitmise menetlusi.
2. Kui lepinguosalise lühiajalisel ärivisiidil olevad isikud osutavad tarbijale teenust selle lepinguosalise territooriumil, kus nad ajutiselt viibivad, peab kõnealune lepinguosaline kohtlema neid seoses asjaomase teenuse osutamisega vähemalt sama soodsalt kui oma teenuseosutajaid sarnases olukorras.
3. Lubatav viibimise kestus on kuni 90 päeva mis tahes 12-kuulise ajavahemiku jooksul.

ARTIKKEL 12.5

Lepingulised teenuseosutajad ja vabakutselised

1. Kumbki lepinguosaline lubab oma territooriumile sisenda ja seal ajutiselt viibida teise lepinguosalise lepingulistel teenuseosutajatel seoses 12-B lisas sätestatud sektorite, allsektorite ja tegevusega, kui selles kirjeldatud asjaomastes tingimustes ja kvalifikatsioonides ei ole sätestatud teisiti ning eeldusel, et:
 - a) füüsilised isikud osutavad teenust sellise juriidilise isiku töötajana, kes on sõlminud teenuslepingu kuni 12 kuuks;
 - b) teise lepinguosalise territooriumile sisenevad füüsilised isikud on osutanud neid teenuseid punktis a osutatud juriidilise isiku töötajana vähemalt teise lepinguosalise territooriumile sisenemise taotluse esitamisele vahetult eelnenud aasta jooksul ning neil on kõnealuse taotluse esitamise seisuga vähemalt kolmeaastane kutsealane töökogemus, mis on saadud pärast täisealiseks saamist lepingu esemeks olevas tegevusvaldkonnas;
 - c) teise lepinguosalise territooriumile sisenevatel füüsilistel isikutel peab olema:
 - i) kõrgharidus või kvalifikatsioon, mis tõendab samaväärsel tasemel teadmisi¹; ning

¹ Kui akadeemiline kraad või kvalifikatsioon ei ole omandatud selle lepinguosalise territooriumil, kus teenust osutatakse, võib see lepinguosaline hinnata, kas see akadeemiline kraad või kvalifikatsioon on tema territooriumil nõutavaga samaväärne.

- ii) kutsekvalifikatsioon, kui seda nõutakse teatud tegevusalal tegutsemiseks vastavalt selle lepinguosalise õigusnormidele, kus teenust osutatakse;
 - d) füüsiline isik saa teise lepinguosalise territooriumil viibimise ajal teenuste osutamise eest muud tasu kui see töötasu, mida maksab juriidiline isik füüsilise isiku tööandjana; ning
 - e) käesoleva artikli alusel antud juurdepääs on seotud üksnes lepingu esemeks oleva teenusega ega anna õigust kasutada selle lepinguosalise kutsenimetust, kelle territooriumil teenust osutatakse.
2. Kumbki lepinguosaline lubab oma territooriumile siseneda ja seal ajutiselt viibida teise lepinguosalise vabakutselistel seoses 12-B lisas sätestatud sektorite, allsektorite ja tegevusega, kui selles kirjeldatud asjaomastes tingimustes ja kvalifikatsioonides ei ole sätestatud teisiti ning eeldusel, et:
- a) sõlmitud lepingu kestus ei ületa 12 kuud;
 - b) füüsilistel isikutel on riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise taotluse esitamise kuupäeva seisuga vähemalt kuueaastane erialane töökogemus lepingu objektiks olevas tegevusvaldkonnas;

- c) teise lepinguosalise territooriumile sisenevatel füüsilistel isikutel on:
- i) kõrgharidus või kvalifikatsioon, mis tõendab samaväärsel tasemel teadmisi¹; ning
 - ii) kutsekvalifikatsioonid, kui neid nõutakse teatud tegevusalal tegutsemiseks vastavalt selle lepinguosalise õigusnormidele, kus teenust osutatakse;
- d) käesoleva artikli alusel antud juurdepääs on seotud üksnes lepingu esemeks oleva teenusega; see ei anna õigust kasutada selle lepinguosalise kutsenimetust, kelle territooriumil teenust osutatakse.
3. Lepinguosaline ei võta vastu ega jäta kehtima arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi vormis piiranguid teise lepinguosalise lepinguliste teenuseosutajate või vabakutseliste koguarvule, kellel lubatakse oma territooriumile siseneda ja seal ajutiselt viibida.
4. Lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise lepingulisi teenuseosutajaid ja vabakutselisi seoses nende teenuste osutamisega oma territooriumil vähemalt sama soodsalt kui oma teenuseosutajaid sarnastes olukordades.

¹ Kui akadeemiline kraad või kvalifikatsioon ei ole omandatud selle lepinguosalise territooriumil, kus teenust osutatakse, võib see lepinguosaline hinnata, kas see akadeemiline kraad või kvalifikatsioon on tema territooriumil nõutavaga samaväärne.

5. Lubatav riigis viibimise kestus on järgmine:
- a) Euroopa Liidus kokku kuni kuus kuud 12-kuulise ajavahemiku või lepingu kehtivusaja jooksul, olenevalt sellest, kumb periood on lühem; ning
 - b) Tšiilis kuni üks aasta, mida võib pikendada järgnevateks perioodideks, tingimusel et riigis viibimise aluseks olevad tingimused on endiselt täidetud.

ARTIKKEL 12.6

Nõuetele mittevastavad meetmed

Niivõrd kui asjaomane meede mõjutab füüsiliste isikute sisenemist või ajutist viibimist ärilisel eesmärgil, ei kohaldata artikli 12.3 lõike 1 punkte c ja d ning artikli 12.5 lõikeid 3 ja 4 järgmise suhtes:

- a) lepinguosalise kehtiv nõuetele mittevastav meede järgmistel tasanditel:
 - i) Euroopa Liidus:
 - A) Euroopa Liidu tasandil, nagu on sätestatud liites 10-A-1;

- B) liikmesriigi keskvalitsuse tasandil, nagu on sätestatud liites 10-A-1;
- C) liikmesriigi piirkondliku valitsuse tasandil, nagu on sätestatud liites 10-A-1; või
- D) muu kui punktis C osutatud kohaliku omavalitsuse tasandil; ning

ii) Tšiilis:

- A) keskvalitsuse tasandil, nagu on sätestatud liites 10-A-2;
- B) piirkondliku allüksuse tasandil, nagu on sätestatud liites 10-A-2; või
- C) kohaliku omavalitsuse tasandil;

- b) punktis a nimetatud mittevastava meetme pikendamine või kiire uuendamine;
- c) käesoleva artikli punktides a ja b osutatud mittevastavate meetmete muutmine, niivõrd kui muutmisega ei vähendata vahetult enne muutmist olemas olnud meetme vastavust artikli 12.3 lõike 1 punktidele c ja d ning artikli 12.5 lõigetele 3 ja 4; või

- d) lepinguosalise mis tahes meede, mis vastab 10-B lisas sätestatud tingimusele või kvalifikatsioonile.

ARTIKKEL 12.7

Läbipaistvus

1. Lepinguosaline teeb üldsusele kättesaadavaks artikli 12.1 lõikes 1 osutatud teabe teise lepinguosalise füüsiliste isikute sisenemise ja ajutise viibimise kohta.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teave sisaldab vajaduse korral järgmisi andmeid:
 - a) sisenemise ja ajutise viibimisega seotud viisa, loa või muu samalaadse dokumendi kategooria;
 - b) nõutavad dokumendid ja täidetavad tingimused;
 - c) taotluse esitamise viis ja võimalused, kuidas seda saab esitada, näiteks konsulaaresindustes või internetis;
 - d) taotluse esitamise lõivud ja taotluse menetlemiseks kuluv ligikaudne aeg;

- e) iga käesoleva lõike punktis a kirjeldatud loaliigi kohane pikim viibimisaeg;
- f) kõigi võimalike pikendamiste või uuendamiste tingimused;
- g) kaasasolevaid ülalpeetavaid isikuid käsitlevad eeskirjad;
- h) läbivaatamise või edasikaebamise kord ning
- i) asjakohased üldkohaldatavad õigusnormid füüsiliste isikute sisenemise ja ajutise viibimise kohta.

3. Seoses käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teabega püüab lepinguosaline viivitamata teavitada teist lepinguosalist mis tahes uute nõuete ja menetluste kehtestamisest ning muudatustest nõuetes ja menetlustes, mis mõjutavad esimesena nimetatud lepinguosalise territooriumile sisenemiseks, seal ajutiseks viibimiseks ja vajaduse korral töötamiseks antud loa tulemuslikku kohaldamist.

ARTIKKEL 12.8

Vaidluste lahendamise kohaldamata jätmine

Peatükki 31 ei kohaldata riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise loa andmisest keeldumise suhtes, välja arvatud juhul, kui küsimus puudutab tavapärast tegevust.

13. PEATÜKK

RIIGISISENE REGULEERIMINE

ARTIKKEL 13.1

Kohaldamisala ja mõisted

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis on seotud litsentsimisnõuete ja -menetluste, kvalifikatsiooninõuete ja kvalifitseerimismenetluste ning tehniliste standarditega,¹ mis mõjutavad:
 - a) piiriülest teenuste osutamist;
 - b) teenuse osutamist või muud majandustegevust, mis toimub ettevõtte asutamise või hõlmatud investeeringu käitamise kaudu; või
 - c) teenuse osutamist lepinguosalise füüsiliste isikute kategooriate viibimise kaudu teise lepinguosalise territooriumil, nagu on määratletud artiklis 12.1.
2. Käesolevat peatükki kohaldatakse üksnes neis sektorites, kus lepinguosaline on võtnud 10., 11. ja 12. peatüki alusel erikohustusi, ja kõnealuste erikohustuste kohaldamise ulatuses.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevat peatükki kohaldatakse ainult selliste tehniliste standarditega seotud meetmete suhtes, mis mõjutavad teenuskaubandust.

3. Olenemata lõikest 2, ei kohaldata käesolevat peatükki litsentsimisnõuete ja -menetluste, kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste ning tehniliste standardite suhtes, mis on seotud järgmisega:

- a) põhikemikaalide ja muude keemiatoodete tootmine;
- b) kummitoodete tootmine;
- c) plasttoodete tootmine;
- d) elektrimootorite, -generaatorite ja trafode tootmine;
- e) akude ning primaarelementide ja -patareide tootmine; ning
- f) metalli- ning mittemetallijäätmete ja -jääkide ringlussevõtt.

4. Olenemata lõikest 1 ei kohaldata käesolevat peatükki lepinguosalise meetmete suhtes niivõrd, kui need kujutavad endast kohustuste loenditega seotud piiranguid lähtuvalt artiklitest 10.5 ja 10.6, artikli 10.11 lõigetest 1 ja 2, artiklitest 11.4, 11.6 ja 11.7, artikli 11.8 lõigetest 1 ja 2, artikli 12.3 lõikest 1, artikli 12.4 lõikest 2, artikli 12.5 lõikest 1 ning artiklist 12.6.

5. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „luba“ – lõike 1 punktides a, b ja c osutatud tegevuse elluviimise luba, mis saadakse menetluse tulemusena, mida taotleja peab järgima, et tõendada vastavust litsentsimisnõuetele, kvalifikatsiooninõuetele või tehnilistele standarditele;
- b) „pädev asutus“ – kesk-, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsusasutus või kesk-, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsusasutuse või -organi delegeeritud ülesandeid täitev valitsusväline organ, kellel on õigus teha otsuseid loa andmise kohta teenuse osutamiseks, sealhulgas ettevõtte asutamise kaudu, või loa andmise kohta muu majandustegevusega tegelemiseks.
- c) „litsentsimismenetlus“ – haldus- või menetluseeskiri, mida füüsiline või juriidiline isik peab järgima loa taotlemisel, sealhulgas selle muutmisel või pikendamisel, et tõendada litsentsimisnõuete täitmist;
- d) „litsentsimisnõuded“ – kvalifikatsiooninõuete hulka mittekuuluvad sisulised nõuded, millele füüsiline või juriidiline isik peab vastama, et luba saada, muuta või pikendada;

- e) „kvalifikatsioonimenetlus“ – haldus- või menetluseeskiri, mida füüsiline või juriidiline isik peab järgima, et tõendada loa saamiseks kehtestatud kvalifikatsiooninõuete täitmist; ning
 - f) „kvalifikatsiooninõuded“ – sisulised nõuded, mis on seotud füüsilise isiku pädevusega osutada teatavat teenust ja millele füüsiline isik peab vastama, et luba saada, seda muuta või pikendada.
6. Käesolevas peatükis kasutatakse ka artiklis 10.2 ja 11.2 sätestatud mõisteid.

ARTIKKEL 13.2

Litsentsimise ja kvalifitseerimise tingimused

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et litsentsimisnõuete, litsentsimismenetluse, kvalifikatsiooninõuete ja kvalifikatsioonimenetlusega seotud meetmed põhinevad kriteeriumidel, mis takistavad pädevaid asutusi kasutamast oma hindamisvolitusi meelevaldselt.
2. Lõikes 1 osutatud kriteeriumid on:
 - a) selged;

b) objektiivsed ja läbipaistvad¹; ning

c) üldsusele ja huvitatud isikutele eelnevalt kättesaadavad.

3. Tehniliste standardite vastuvõtmisel julgustab kumbki lepinguosaline oma pädevaid asutusi võtma vastu tehnilisi standardeid, mis on välja töötatud avatud ja läbipaistvate menetluste käigus, ning julgustab kõiki tehnilisi standardeid välja töötavaid organeid, sh asjaomaseid rahvusvahelisi organisatsioone², kasutama avatud ja läbipaistvaid menetlusi.

4. Kui lube on, antakse luba välja niipea, kui nõuetekohase läbivaatuse käigus on kindlaks tehtud, et loa saamise tingimused on täidetud.

5. Kui konkreetseks tegevuseks antavate litsentside arv on olemasolevate loodusressursside või tehnilise võimsuse vähesuse tõttu piiratud, kohaldab kumbki lepinguosaline valikumenetlust, mis kindlustab võimalikele kandidaatidele täieliku erapooletuse ja läbipaistvuse, sealhulgas eelkõige piisava teabe menetluse alustamise, läbiviimise ja lõpetamise kohta.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et selliste kriteeriumide hulka võivad muu hulgas kuuluda pädevus ja suutlikkus osutada teenust või viia ellu muud majandustegevust, sealhulgas teha seda viisil, mis on kooskõlas lepinguosalise regulatiivsete nõuetega, näiteks tervishoiu- ja keskkonnanõuetega. Pädevad asutused võivad otsustada, kui suurt kaalu igale kriteeriumile omistada.

² Mõiste „asjaomased rahvusvahelised organisatsioonid“ viitab rahvusvahelistele organisatsioonidele, mille liikmesus on avatud mõlema lepinguosalise asjaomastele organitele.

6. Valikumenetluse eeskirjade kehtestamisel võib kumbki lepinguosaline võtta arvesse õiguspäraseid poliitikaeesmärke, sealhulgas tervise, ohutuse, keskkonnakaitse ja kultuuripärandi säilitamisega seotud kaalutlusi, kui lõikest 5 ei tulene teisiti.

ARTIKKEL 13.3

Litsentsimis- ja kvalifikatsioonimenetlus

1. Litsentsimis- ja kvalifikatsioonimenetlus peab olema selge ja eelnevalt avalikustatud ega tohi endast kujutada teenuse osutamise või muu majandustegevuse piirangut. Kumbki lepinguosaline tagab, et need menetlused ja formaalsused on võimalikult lihtsad ega muuda teenuse osutamist või muud majandustegevust põhjendamatult keeruliseks ega lükka seda edasi.

2. Kui luba on nõutav, avaldab kumbki lepinguosaline viivitamata või teeb muul viisil üldsusele kättesaadavaks teabe, mida taotleja vajab sellise loa saamise, säilitamise, muutmise ja pikendamise nõuete ja korra järgimiseks. Selline teave peab sisaldama järgmist, niivõrd kui see on olemas:

- a) nõuded ja menetlused;
- b) asjaomaste pädevate asutuste kontaktandmed;

- c) tasud;
 - d) tehnilised normid;
 - e) taotluste kohta tehtud otsuste edasikaebamise või läbivaatamise kord;
 - f) litsentside ja kvalifikatsioonide tingimuste täitmise järelevalve või tagamise kord;
 - g) võimalused üldsuse osalemiseks, näiteks ärakuulamise või märkuste esitamise kaudu; ja
 - h) taotluse menetlemise eeldatav ajakava.
3. Loatasu¹, mida taotlejatel tuleb võib-olla maksta, peab olema mõistlik ja läbipaistev ega tohi endast kujutada asjaomase teenuse osutamise või asjaomase majandustegevuse piirangut.

¹ Loatasud ei sisalda loodusvarade kasutamise tasusid, enampakkumise, pakkumismenetluse ja muude mittediskrimineerivate kontsessiooni andmise viisidega seotud makseid ega kohustuslikke makseid universaalteenuse osutamise eest.

4. Kumbki lepinguosaline tagab, et menetlused, mida pädevad asutused loa andmise käigus kasutavad, ja otsused, mida nad teevad, on kõikide taotlejate suhtes erapooletud. Pädev asutus teeb oma otsuse sõltumatult ega ole aruandekohustuslik ühegi isiku ees, kes osutab sellist teenust või tegeleb sellise majandustegevusega, mille jaoks luba nõutakse.
5. Kui on kehtestatud konkreetsed taotluste esitamise tähtajad, antakse taotlejale mõistlik aeg taotluse esitamiseks. Võimaluse korral peaks pädev asutus elektroonilisi taotlusi vastu võtma samadel autentsustingimustel kui paberkandjal taotlusi.
6. Kui taotlus on esitatud, alustab pädev asutus selle menetlemist asjatult viivitamata. Kumbki lepinguosaline püüab kehtestada taotluse menetlemise soovitusliku ajakava ning tagab taotleja taotluse korral ja põhjendamatult viivituseeta, et pädev asutus annab teavet taotluse staatuse kohta. Kumbki lepinguosaline tagab, et taotluse menetlemine, sealhulgas lõpliku otsuse tegemine, viiakse lõpule mõistliku aja jooksul pärast täieliku taotluse esitamise kuupäeva.
7. Kui pädev asutus leiab, et taotlus ei ole täielik, teatab ta sellest võimaluse korral mõistliku tähtaja jooksul pärast taotluse saamist taotlejale ja täpsustab, millist teavet tuleb veel esitada, et taotluse saaks tunnistada täielikuks, ning annab taotlejale võimaluse puudused kõrvaldada.

8. Pädev asutus aktsepteerib originaaldokumentide asemel dokumentide koopiaid, mis on kinnitatud lepinguosalise õiguse kohaselt, välja arvatud juhul, kui pädev asutus vajab originaaldokumente selleks, et kaitsta tegevusloa andmise protsessi usaldusväärsust.
9. Kui pädev asutus lükkab taotluse tagasi, teatatakse taotlejale sellest kirjalikult ja põhjendamatult viivitusega kas taotleja enda palvel või pädeva asutuse algatusel. Põhimõtteliselt teatatakse taotlejale taotluse tagasilükkamise põhjustest ja otsuse edasikaebamise tähtajast. Taotlejal on lubatud taotlus mõistliku tähtaja jooksul uuesti esitada.
10. Kumbki lepinguosaline tagab, et kui luba on antud, jõustub see asjatu viivitusega ja kooskõlas loas määratud tingimustega.
11. Kui loa saamiseks on vaja sooritada eksam, tagab pädev asutus, et sellised eksamid toimuvad mõistliku sagedusega, ja annab taotlejatele piisavalt aega, et taotleda eksami sooritamist.

ARTIKKEL 13.4

Läbivaatamine

Kui GATSi V artikli lõikega 4 seotud läbirääkimiste tulemused jõustuvad, vaatavad lepinguosalised need tulemused ühiselt läbi. Kui ühise läbivaatamise käigus leitakse, et selliste tulemuste inkorporeerimine käesolevasse lepingusse parandaks selles sisalduvaid põhimõtteid, otsustavad lepinguosalised ühiselt, kas inkorporeerida sellised tulemused käesolevasse lepingusse.

ARTIKKEL 13.5

Üldkohaldatavate meetmete haldamine

Kumbki lepinguosaline tagab, et kõiki teenuskaubandust mõjutavaid üldkohaldatavaid meetmeid rakendatakse mõistlikult, objektiivselt ja erapooletult.

ARTIKKEL 13.6

Haldusotsuste edasikaebamine

Kumbki lepinguosaline asutab või säilitab kohtu, vahekohtu või halduskohtu või menetlused, mis kahju kannatanud investori või teenuseosutaja taotluse korral võimaldavad viivitama läbi vaadata haldusotsused, mis mõjutavad ettevõtte asutamist, piiriülest teenuste osutamist või füüsiliste isikute ajutist ärilisel eesmärgil riigis viibimist, ja vajaduse korral kasutada asjakohaseid õiguskaitsevahendeid. Kui kõnealused menetlused sõltuvad asutusest, kellele on usaldatud asjaomase haldusotsuse tegemine, tagab kumbki lepinguosaline, et menetlused näevad ette objektiivse ja erapooletu läbivaatamise.

14. PEATÜKK

KUTSEKVALIFIKATSIOONIDE VASTASTIKUNE TUNNUSTAMINE

ARTIKKEL 14.1

Kutsekvalifikatsioonide vastastikune tunnustamine

1. Käesolev peatükk ei takista lepinguosalist nõudmast, et füüsilistel isikutel peab olema sellel territooriumil, kus tegevust teostatakse, asjaomase tegevusvaldkonna jaoks ette nähtud kvalifikatsioon või töökogemus.
2. Kumbki lepinguosaline soovib oma territooriumil tegutsevatel asjaomastel kutseorganisatsioonidel või ametiasutustel töötada välja ja esitada artiklis 11.10 osutatud teenuste ja investeeringute allkomiteele ühised soovitused kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise kohta. Ühiste soovitustele tuleb lisada tõenditel põhinev hinnang järgmise kohta:
 - a) kavandatava kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise kokkuleppe (edaspidi „vastastikuse tunnustamise kokkulepe“) majanduslik väärtus; ning

b) vastavate kordade kokkusobivus, st mil määral on kummagi lepinguosalise kohaldatavad tegevuslubade, litsentsimise, tegevuse ja sertifitseerimise nõuded omavahel kooskõlas.

3. Pärast ühise soovitusel kättesaamist vaatab teenuste ja investeeringute allkomitee selle kooskõla käesoleva lepinguga mõistliku aja jooksul läbi. Pärast sellist läbivaatamist võib allkomitee töötada välja otsuse vastastikuse tunnustamise kokkuleppe kohta, et määrata kindlaks 14-B lisas sätestatud vastastikuse tunnustamise kord või seda muuta, ja soovitada kaubandusnõukogul see otsus artikli 33.1 lõike 6 punkti a kohaselt vastu võtta¹.

4. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kokkuleppega nähakse ette Euroopa Liidus omandatud kutsekvalifikatsioonide ja Tšiilis omandatud kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tingimused 10., 11., 12. ja 19. peatükiga hõlmatud tegevuse korral.

5. Kui töötatakse välja lõikes 2 osutatud ühiseid soovitusi ja kui kaubandusnõukogu hindab, kas võtta vastu lõikes 3 osutatud kokkulepe, võetakse arvesse 14-A lisas sätestatud suuniseid kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kokkulepete kohta.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et vastastikuse tunnustamise kokkuleppe tulemusel ei tunnustata kutsekvalifikatsioone automaatselt, vaid nähakse mõlema lepinguosalise ühistes huvides ette tingimused, mille kohaselt pädevad asutused kvalifikatsioone tunnustavad.

15. PEATÜKK

KÄTTETOIMETAMISTEENUSED

ARTIKKEL 15.1

Kohaldamisala ja mõisted

1. Käesolevas peatükis on esitatud õigusraamistiku põhimõtted, mis on kohaldatavad kõikide kättetoimetamisteenuste suhtes.
2. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „kättetoimetamisteenused“ – posti- ja kulleri- või kiirkulleriteenused, sealhulgas postisaadetiste kogumine, sortimine, vedu ja kättetoimetamine;
 - b) „kiirkulleriteenused“ – postisaadetiste kogumine, sortimine, vedu ja kättetoimetamine kiiremini ja usaldusväärsemalt, mis võib hõlmata selliseid lisaväärtuselemente nagu kogumine lähtekohast, isiklik kättetoimetamine adressaadile, saadetise liikumise jälgimine, sihtkoha ja adressaadi muutmise võimalus veo ajal või kättesaamiskinnitus;

- c) „kiirpostiteenused“ – rahvusvahelised kiirkulleriteenused, mida osutatakse Express Mail Service Cooperative'i (EMS Cooperative) kaudu, mis on Ülemaailmse Postiliidu määratud postiettevõtjate vabatahtlik ühendus;
- d) „litsents“ – luba, mille pädev reguleeriv asutus annab üksikule kättetoimetamisteenuse osutajale ja milles on kindlaks määratud kättetoimetamisteenuste sektorile omased menetlused, kohustused ja nõuded;
- e) „postisaadetus“ – saadetus, mis oma lõplikul kujul kaalub kuni 31,5 kg ja mida veab mis tahes liiki avalik-õiguslik või eraõiguslik kättetoimetamisteenuste osutaja ning mis võib sisaldada kirja, postipakki, ajalehte või kataloogi;
- f) „postimonopol“ – ainuõigus osutada kindlaksmääratud kättetoimetamisteenuseid lepinguosalise territooriumil vastavalt selle lepinguosalise õigusele; ning
- g) „universaalteenus“ – kindlaksmääratud kvaliteediga kättetoimetamisteenuse püsiv osutamine kõikjal selle lepinguosalise territooriumil kõikidele kasutajatele vastuvõetava hinnaga.

ARTIKKEL 15.2

Universaalteenus

1. Kummalgi lepinguosalisel on õigus kindlaks määrata, millise universaalteenuse osutamise kohustuse ta soovib kehtima jätta. Kumbki lepinguosaline haldab universaalteenuse osutamise kohustust läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja erapooletult kõikide kättetoimetamisteenuse osutajate puhul, kelle suhtes kohustus kehtib.
2. Kui lepinguosaline nõuab, et sissetuleva kiirpostiteenuse osutamine toimuks universaalteenuse alusel, ei kohtle ta seda teenust soodsamalt kui muid rahvusvahelisi kiirkulleriteenuseid.

ARTIKKEL 15.3

Turgu moonutavate tavade vältimine

Kumbki lepinguosaline tagab, et ei kättetoimetamisteenuste osutajad, kelle suhtes kehtib universaalteenuse osutamise kohustus, ega postimonopolid ei kasuta turgu moonutavaid tavasid, nagu

- a) universaalteenuse osutamise kohustuse hulka kuuluva teenuse osutamisest või postimonopolist saadud tulu kasutamine selleks, et ristsubsideerida kiirkulleriteenuse või sellise kättetoimetamisteenuse osutamist, mis ei kuulu universaalteenuse osutamise kohustuse hulka; või

- b) tarbijate, näiteks ettevõtete, suurpostitajate või konsolideerijate põhjendamatu eristamine seoses tariifide või muude tingimustega selliste teenuste puhul, mis kuuluvad universaalteenuse osutamise kohustuse või postimonopoli hulka.

ARTIKKEL 15.4

Load

1. Kui lepinguosaline nõuab kättetoimetamisteenuste osutamiseks loa olemasolu, teeb ta üldsusele kättesaadavaks järgmise teabe:
 - a) kõik litsentsimisnõuded ja ajavahemik, mis tavaliselt on vajalik litsentsitaotluse kohta otsuse tegemiseks, ning
 - b) litsentsi tingimused.
2. Litsentsiga seotud menetlused, kohustused ja nõuded peavad olema läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja põhinema objektiivsetel kriteeriumidel.
3. Kui pädev asutus tegevusloa taotluse tagasi lükkab, teatab ta taotlejale kirjalikult tegevusloa andmisest keeldumise põhjustest. Kumbki lepinguosaline kehtestab või säilitab apellatsioonimenetluse organi kaudu, mis on litsentsi taotlemise menetluses osalevatest pooltest sõltumatu. See organ võib olla kohus.

ARTIKKEL 15.5

Reguleerivate asutuste sõltumatus

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et ükski kättetoimetamisteenuste reguleerimise eest vastutav asutus ei ole aruandekohustuslik ühegi kättetoimetamisteenuse osutaja ees ning et reguleeriva asutuse otsused ja menetlused on erapooletud, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad kõigi tema territooriumil asuvate turuosaliste suhtes.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et kättetoimetamisteenuste reguleerimise eest vastutav asutus täidab oma ülesandeid õigeaegselt ning et tal on piisavad rahalised ja inimressursid.

16. PEATÜKK

TELEKOMMUNIKATSIOONITEENUSED

ARTIKKEL 16.1

Kohaldamisala

1. Käesolevas peatükis on sätestatud õigusraamistiku põhimõtted telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste pakkumiseks, mis on liberaliseeritud vastavalt 10. ja 11. peatükile.
2. Käesolevat peatükki ei kohaldata teenuste suhtes, mille kaudu pakutakse telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste abil edastatavat sisu või teostatakse selle sisu suhtes toimetust vastutust.

ARTIKKEL 16.2

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „seotud vahendid“ – telekommunikatsioonivõrgu või -teenusega seotud teenused, füüsiline taristu ja muud vahendid, mis võimaldavad või toetavad teenuste osutamist kõnealuse võrgu või teenuse kaudu või võivad seda teha ning mille hulka võivad kuuluda ehitised või ehitiste sissepääsud, hoonesisesed juhtmestikud, antennid, tornid ja muud tugikonstruktsioonid, kaablikanaliseerimine, juhtmed, mastid, pääsuluugid ja kaablikapid;
- b) „olulised vahendid“ – üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu või -teenuse vahendid:
 - i) mida pakub ainult üks või valdavalt üks teenuseosutaja või piiratud arv teenuseosutajaid ja
 - ii) mille asendamine teenuse osutamiseks ei ole majanduslikult või tehniliselt teostatav;
- c) „vastastikune sidumine“ – selliste üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude ühendamine, mida kasutavad samad või erinevad telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujad, et võimaldada ühe teenuseosutaja kasutajatel suhelda sama või teise teenuseosutaja kasutajatega või kasutada teise teenuseosutaja osutatavaid teenuseid, olenemata sellest, kas neid teenuseid osutavad asjaomased teenuseosutajad või muu teenuseosutaja, kellel on võrgule juurdepääs;

- d) „internetiühenduse teenused“ – üldkasutatavad telekommunikatsiooniteenused, mis võimaldavad lepinguosalise territooriumil juurdepääsu internetile ja seega ühendust praktiliselt kõigi internetiga ühendatud lõpp-punktidega, olenemata kasutatavast võrgutehnoloogiast ja lõppseadmest;
- e) „püsiliin“ – telekommunikatsiooniteenused või -vahendid, sealhulgas virtuaalsed teenused või vahendid, millega kasutajale eraldatakse läbilaskevõime kahe või enama kindlaksmääratud punkti vahel sihtotstarbeliseks kasutamiseks või kättesaadavaks tegemiseks;
- f) „peamine teenuseosutaja“ – telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkuja, kes selle tõttu, et olulised vahendid on tema kontrolli all, või oma turupositsiooni kasutades võib oluliselt mõjutada asjaomasel telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste turul osalemise tingimusi hinna ja pakumise osas;
- g) „võrgueleendid“ – telekommunikatsiooniteenuse osutamisel kasutatavad vahendid või seadmed, sealhulgas nende vahendite või seadmetega pakutavad omadused, funktsioonid ja võimalused;
- h) „numbri liikuvus“ –
 - i) Euroopa Liidu puhul taotluse esitanud abonendi võimalus säilitada püsivõrgu liini puhul samas kohas sama kategooria üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutaja vahetamise korral olemasolev telefoninumber, ilma et see kahjustaks kvaliteeti, usaldusväarsust ja mugavust; ning

- ii) Tšiili puhul lõppkasutaja võimalus säilitada taotluse korral üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutajate vahetamise korral olemasolev telefoninumber, ilma et see kahjustaks kvaliteeti, usaldusväärsust ja mugavust;
- i) „üldkasutatav telekommunikatsioonivõrk“ – telekommunikatsioonivõrk, mida kasutatakse üksnes või peamiselt üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutamiseks võrgu lõpp-punktide vahel;
- j) „üldkasutatav telekommunikatsiooniteenus“ – üldsusele pakutav telekommunikatsiooniteenus;
- k) „abonent“ – füüsiline või juriidiline isik, kes on sõlminud üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutajaga lepingu selliste teenuste osutamise kohta;
- l) „telekommunikatsioon“ – signaalide edastamine ja vastuvõtmine elektromagnetiliste vahendite abil;
- m) „telekommunikatsioonivõrk“ – ülekandesüsteemid ja vajaduse korral kommutatsiooni- või marsruutimiseadmed ning muud vahendid, sealhulgas mitteaktiivsed võrguelemendid, mis võimaldavad signaale edastada ja vastu võtta kaabli, raadio-, optiliste või muude elektromagnetiliste vahendite abil;

- n) „telekommunikatsiooni reguleeriv asutus“ – asutus või asutused, millele lepinguosaline on teinud ülesandeks käesoleva peatükiga hõlmatud telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste reguleerimise¹;
- o) „telekommunikatsiooniteenus“ – teenus, mis seisneb tervikuna või peamiselt signaalide, sealhulgas ringhäälingusignaalide edastamises ja vastuvõtmises telekommunikatsioonivõrkude, sealhulgas ringhäälinguks kasutatavate võrkude kaudu;
- p) „universaalteenus“ – kindlaksmääratud kvaliteediga teenuste miinimumkogum, mis tuleb teha kättesaadavaks kõigile kasutajatele lepinguosalise territooriumil, olenemata nende geograafilisest asukohast, ja taskukohase hinnaga; ning
- q) „kasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab üldkasutatavat telekommunikatsioonivõrku või -teenust.

ARTIKKEL 16.3

Telekommunikatsiooni reguleeriv asutus

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema telekommunikatsiooni reguleeriv asutus on telekommunikatsioonivõrkude, -teenuste või -seadmete pakkujatest õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu ning et tema telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsused ja kasutatavad menetlused on kõikide turul osalejate suhtes erapooletud.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et telekommunikatsiooni reguleerivad asutused on kõik asutused, kellele lepinguosaline on teinud ülesandeks käesolevas peatükis sätestatud kohustuste täitmise.

2. Lepinguosaline, kes säilitab telekommunikatsioonivõrkude, -teenuste või -seadmete pakkujate suhtes omandiõiguse või kontrolli nende üle, tagab telekommunikatsiooni reguleeriva funktsiooni tõhusa struktuurilise eraldatuse omandi või kontrolliga seotud toimingutest.
3. Telekommunikatsiooni reguleerivate asutuste sõltumatuse ja erapooletuse huvides tagab kumbki lepinguosaline, et tema telekommunikatsiooni reguleerival asutusel ei ole finantshuve ega käitaja- või juhirolli üheski telekommunikatsioonivõrkude, -teenuste ega -seadmete pakkujas.
4. Kumbki lepinguosaline tagab, et telekommunikatsioonivõrkude, -teenuste ja -seadmete pakkujad ei mõjuta telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsuseid ega menetlusi.
5. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema telekommunikatsiooni reguleerival asutusel on regulatiivne võim ja järelevalvevolitused ning piisavad rahalised ja inimressursid, et täita käesolevas peatükis sätestatud kohustuste täitmise tagamiseks talle määratud ülesandeid. Sellist võimu tuleb teostada läbipaistvalt ja õigeaegselt. Need ülesanded avaldatakse hõlpsasti juurdepääsetaval ja arusaadaval kujul, eelkõige juhul, kui kõnealuste ülesannete täitmine on määratud mitmele organile.
6. Kumbki lepinguosaline peab andma oma telekommunikatsiooni reguleerivale asutusele õiguse tagada, et telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste pakkujad esitavad talle taotluse korral viivitamata kogu teabe, sealhulgas finantsteabe, mida telekommunikatsiooni reguleeriv asutus vajab, et täita oma ülesandeid kooskõlas käesoleva peatükiga. Esitatavat teavet töödeldakse kooskõlas konfidentsiaalsusnõuetega.

7. Kumbki lepinguosaline tagab, et telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste kasutajal ja pakkujal, keda telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsus mõjutab, on õigus vaidlustada see otsus telekommunikatsiooni reguleerivast asutusest ja teistest otsusest mõjutatud pooltest sõltumatus apellatsiooniasutuses. Kuni kaebuse lahendamiseni jääb telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsus kehtima, välja arvatud juhul, kui lepinguosalise õiguse kohaselt kohaldatakse ajutisi meetmeid.

ARTIKKEL 16.4

Tegevusluba telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkumiseks

1. Kui lepinguosaline nõuab telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkumiseks luba, määrab ta mõistliku ajavahemiku, mida telekommunikatsiooni reguleeriv asutus tavaliselt vajab loataotluse kohta otsuse tegemiseks, teatab sellest taotlejale läbipaistval viisil ja püüab teha taotluse kohta otsuse teatavakstehtud tähtaja jooksul¹.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolev artikkel ei takista lepinguosalist lubamast telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkumist lihtsalt sellest teatades, ilma et tuleks oodata telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsust.

2. Kõik loa andmise kriteeriumid ja kohaldatavad menetlused peavad olema võimalikult lihtsad, objektiivsed, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed. Kõik loale kehtestatud ja sellega seotud kohustused ja tingimused peavad olema mittediskrimineerivad, läbipaistvad, proportsionaalsed ja seotud pakutavate teenustega.
3. Kumbki lepinguosalise tagab, et taotlejale esitatakse tegevusloa andmisest keeldumise või tegevusloa kehtetuks tunnistamise või pakkujaspetsiifiliste tingimuste kehtestamise põhjused kirjalikult. Sellise keeldumise, kehtetuks tunnistamise või tingimuste kehtestamise korral peab taotlejal olema võimalik pöörduda apellatsiooniasutuse poole.
4. Pakkujatelt nõutavad haldustasud peavad olema objektiivsed, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed halduskuluga, mida põhjendatult kantakse käesolevas peatükis sätestatud kohustuste haldamisel, kontrollimisel ja täitmise tagamisel¹.

¹ Haldustasude hulka ei kuulu maksed piiratud ressursside kasutamise õiguse eest ega kohustuslikud maksed universaalteenuse osutamise eest.

ARTIKKEL 16.5

Vastastikune sidumine

Ilma et see piiraks artikli 16.9 kohaldamist, tagab kumbki lepinguosaline, et tema territooriumil üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujal on õigus ja teise üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkuja taotluse korral ka kohustus pidada läbirääkimisi vastastikuse sidumise üle eesmärgiga pakkuda oma territooriumil üldkasutatavaid telekommunikatsioonivõrke või -teenuseid.

ARTIKKEL 16.6

Juurdepääs ja kasutamine

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et igale teise lepinguosalise teenuseosutajale võimaldatakse juurdepääs üldkasutatavatele telekommunikatsioonivõrkudele või -teenustele ning nende kasutamine mõistlikel ja mittediskrimineerivatel¹ tingimustel. Seda kohustust kohaldatakse muu hulgas lõigete 2–5 kaudu.

¹ Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „mittediskrimineeriv“ enamsoodustusrežiimi ja võrdset kohtlemist, nagu on määratletud artiklites 10.6, 10.8, 11.4 ja 11.5, samuti tingimusi, mis ei ole vähem soodsad kui need, mida sarnases olukorras võimaldatakse mis tahes teistele sarnaste üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste kasutajatele.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et teise lepinguosalise teenuseosutajatel on juurdepääs igale tema territooriumil või piiriüleselt pakutavale üldkasutatavale telekommunikatsiooniteenusele, sealhulgas püsiliinidele, ning kui lõikest 5 ei tulene teisiti, tagab, et sellistel teenuseosutajatel on lubatud sel eesmärgil

- a) osta või rentida ja liita terminali- või muid seadmeid, mis ühendatakse võrku ja mis on vajalikud nende teenuste osutamiseks;
- b) ühendada renditud või nende omandis olevad püsiliinid üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkudega või muu telekommunikatsiooniteenuse osutaja renditud või omandis olevate püsiliinidega; ning
- c) kasutada enda valitud operatsiooniprotokolle, et osutada mis tahes muid teenuseid kui need, mida on vaja, et tagada telekommunikatsiooniteenuste kättesaadavus avalikkusele.

3. Kumbki lepinguosaline tagab, et teise lepinguosalise teenuseosutaja võib kasutada üldkasutatavaid telekommunikatsioonivõrke ja -teenuseid teabe edastamiseks tema territooriumil või piiriüleselt, sealhulgas ettevõttesiseseks sideks, samuti juurdepääsuks kummagi lepinguosalise territooriumil andmebaasides sisalduvale või muul viisil masinloetaval kujul salvestatud teabele.

4. Lõikest 3 hoolimata võib lepinguosaline võtta selliseid meetmeid, mis on vajalikud teabevahetuse turvalisuse ja konfidentsiaalsuse tagamiseks, arvestades nõuet, mille kohaselt neid meetmeid ei rakendata nii, et need kujutaksid endast meelevaldse või õigustamatu diskrimineerimise vahendeid või teenuskaubanduse varjatud piiranguid.

5. Kumbki lepinguosaline tagab, et üldkasutatavatele telekommunikatsioonivõrkudele ja -teenustele juurdepääsu ja nende kasutamise suhtes ei kehtestata muid tingimusi kui need, mis on vajalikud selleks, et

- a) tagada üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste pakkujate avalike teenuste osutamise kohustused, eelkõige nende suutlikkus teha oma teenused üldsusele kättesaadavaks; või
- b) kaitsta üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste tehnilist terviklikkust.

ARTIKKEL 16.7

Telekommunikatsioonialaste vaidluste lahendamine

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujate vahelise vaidluse korral, mis on seotud käesolevast peatükist tulenevate õiguste või kohustustega, teeb tema telekommunikatsiooni reguleeriv asutus vaidluses osaleva poole taotlusel vaidluse lahendamiseks siduva otsuse mõistliku aja jooksul.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsus tehakse üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse tema õigusnormide kohast äriteabe konfidentsiaalsuse nõuet. Telekommunikatsiooni reguleeriv asutus esitab vaidluses osalevatele pooltele kõik otsuse põhjendused. Vaidlusosalistel on õigus see otsus artikli 16.3 lõike 7 kohaselt edasi kaevata.

3. Kumbki lepinguosaline tagab, et lõigetes 1 ja 2 osutatud kord ei takista kumbagi vaidluses osalevat poolt pöördumast kohtusse kooskõlas lepinguosalise õigusnormidega.

ARTIKKEL 16.8

Peamiste teenuseosutajate suhtes kohaldatavad konkurentsi tagamise meetmed

Kumbki lepinguosaline võtab või säilitab asjakohased meetmed, et üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste pakkujad, kes kas üksi või üheskoos moodustavad peamise teenuseosutaja, ei saaks alustada või jätkata konkurentsivastast tegevust, mille hulka kuulub:

- a) konkurentsivastase ristsubsideerimise kasutamine;
- b) konkurentidelt saadud teabe kasutamine konkurentsivastasel viisil ja
- c) sellise tehnilisi vahendeid käsitleva teabe ja asjakohase kommertsteabe varjamine teiste teenuseosutajate eest, mis on neile teenuste osutamiseks vajalik.

ARTIKKEL 16.9

Vastastikune sidumine peamiste teenuseosutajatega

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et peamised teenuseosutajad, kes pakuvad üldkasutatavaid telekommunikatsioonivõrke või -teenuseid, võimaldavad vastastikust sidumist võrgu igas punktis, kus see on tehniliselt teostatav. Peamised teenuseosutajad tagavad sellise vastastikuse sidumise
 - a) mittediskrimineerivatel tingimustel (sealhulgas tariifide, tehniliste standardite ja spetsifikatsioonide, kvaliteedi ja hoolduse osas) ning kvaliteediga, mis ei ole halvem kui see, mida pakutakse peamise teenuseosutaja enda või tema tütarettevõtjate või muude sidusettevõtjate samasuguste teenuste puhul;
 - b) õigeaegselt ning läbipaistvatel, majanduslikku teostatavust silmas pidades mõistlikel ja piisavalt eristatud tingimustel, sealhulgas tariifide, tehniliste standardite, spetsifikatsioonide, kvaliteedi ja hoolduse osas, et teenuseosutaja ei peaks maksma võrguelementide ega vahendite eest, mida ta osutatava teenuse jaoks ei vaja; ja
 - c) taotluse korral lisaks võrgu lõpp-punktidele, mida pakutakse enamikule kasutajatest, ka muudes punktides tasu eest, mis kajastab vajalike lisarajatiste ehitamise kulusid.
2. Kumbki lepinguosaline teeb üldsusele kättesaadavaks menetlused, mida kohaldatakse peamise teenuseosutajaga vastastiku sidumise suhtes.

3. Kumbki lepinguosaline tagab, et peamised teenuseosutajad teevad vastavalt vajadusele üldsusele kättesaadavaks kas oma vastastikuse sidumise lepingud või vastastikuse sidumise standardpakkumised.

ARTIKKEL 16.10

Juurdepääs peamiste teenuseosutajate olulistele vahenditele

Kumbki lepinguosaline annab oma telekommunikatsiooni reguleerivale asutusele õiguse nõuda, et tema territooriumil asuv peamine teenuseosutaja teeb oma olulised vahendid üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu või -teenuste osutamiseks kättesaadavaks telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujatele mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, välja arvatud juhul, kui telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse kogutud faktide ja turu hindamise põhjal ei ole see tõhusa konkurentsi saavutamiseks vajalik. Peamise teenuseosutaja oluliste vahendite hulka võivad kuuluda võrguelemendid, püsiliiniteenused ja nendega seotud vahendid.

ARTIKKEL 16.11

Piiratud ressursid

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et piiratud ressursside, sealhulgas raadiospektri, numbrite ja trassirajamisõiguste jaotamine ja kasutusõiguste andmine on avatud, objektiivne, õigeaegne, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja proportsionaalne ning vastab üldise huvi eesmärkidele. Kasutusõigustega seotud menetlused, tingimused ja kohustused põhinevad objektiivsetel, läbipaistvatel, mittediskrimineerivatel ja proportsionaalsetel kriteeriumidel.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et teave eraldatud sagedusalade jooksva kasutamise kohta tehakse avalikult kättesaadavaks, kuid valitsuse erieesmärkideks eraldatud raadiospektri täpsustamist ei nõuta.
3. Lepinguosalise spektri jaotamise ja eraldamise ning sageduste haldamise meetmed ei ole meetmed, mis on iseenesest vastuolus artiklitega 10.5 ja 11.7. Sellest tulenevalt jääb kummalegi lepinguosalisele õigus kehtestada ja kohaldada spektri ja sageduste haldamise meetmeid, mis võivad piirata telekommunikatsiooniteenuste osutajate arvu, tingimusel et seda tehakse kooskõlas käesoleva lepinguga. Siia hulka kuulub võimalus võtta sagedusala eraldamisel arvesse olemasolevaid ja tulevasi vajadusi ning spektri kättesaadavust.

ARTIKKEL 16.12

Numbri liikuvus

Kumbki lepinguosaline tagab, et tema territooriumil asuvad üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutajad tagavad õigeaegselt mõistlikel tingimustel numbri liikuvuse.

ARTIKKEL 16.13

Universaalteenus

1. Kummalgi lepinguosalisel on õigus kindlaks määrata, mis liiki universaalteenuse osutamise kohustusi ta soovib säilitada, ning otsustada nende kohustuste ulatuse ja rakendamise üle.
2. Universaalteenuse osutamise kohustusi ei käsitata oma olemuselt konkurentsivastastena, kui neid hallatakse proportsionaalsel, läbipaistval, objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil. Selliste kohustuste haldamine peab olema konkurentsi suhtes neutraalne ega tohi olla koormavam, kui on lepinguosalise kindlaks määratud universaalteenuse jaoks vaja.
3. Kumbki lepinguosaline tagab, et universaalteenuse osutajate määramise menetlused on avatud kõigile üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujatele, ning määrab universaalteenuse osutajad kindlaks tõhusa, läbipaistva ja mittediskrimineeriva mehhanismi abil.

4. Kui lepinguosaline otsustab rahastada universaalteenuse osutamist teenuseosutaja poolt, tagab ta, et selline rahastus ei ületa universaalteenuse osutamise kohustusest tulenevat netokulu.

ARTIKKEL 16.14

Teabe konfidentsiaalsus

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujad, kes saavad artiklite 16.5, 16.6, 16.9 või 16.10 kohaste kokkulepete üle peetavate läbirääkimiste käigus mõnelt teiselt telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujalt konfidentsiaalset teavet, kasutavad seda teavet üksnes selleks otstarbeks, mille jaoks see on antud, ning peavad alati kinni selle teabe konfidentsiaalsuse tagamise nõudest.

2. Kumbki lepinguosaline tagab telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste kaudu toimuva telekommunikatsiooni ja sellega seotud andmeliikluse andmete konfidentsiaalsuse, eeldusel et meetmeid, mida ta selleks võtab, ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast meelevaldset või õigustamatut diskrimineerimist või teenuskaubanduse varjatud piiranguid.

ARTIKKEL 16.15

Välisaktsiaosalus

Ärilise kohaloleku kaudu telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste, v.a avalik-õigusliku raadioringhäälingu pakkumise suhtes ei kehtesta lepinguosaline ühisettevõtte nõudeid ega piira väliskapitali osalust välisaktsiaosaluse suurima lubatud protsendimääraga või üksiku välisinvesteeringu või kõigi välisinvesteeringute maksimaalse lubatud kogusummaga.

ARTIKKEL 16.16

Avatud ja mittediskrimineeriv internetiühendus

1. Kumbki lepinguosaline võtab vastu ja jätab kehtima meetmed tagamaks, et internetiühenduse teenuste osutajad võimaldavad nende teenuste kasutajatel pääseda ligi oma valitud teabele, sisule ja teenustele ning neid levitada.
2. Lõige 1 ei piira lepinguosalise õigusnormide kohaldamist, mis on seotud kõnealuses lõikes osutatud teabe, sisu või teenuste seaduslikkusega.

3. Olenemata lõikest 1 võivad internetiühenduse teenuste osutajad rakendada mittediskrimineerivaid¹, mõistlikke, läbipaistvaid ja proportsionaalseid võrguhaldusmeetmeid, mis on kooskõlas lepinguosalise õigusnormidega.

4. Kumbki lepinguosaline võtab vastu ja jätab kehtima meetmed tagamaks, et internetiühenduse teenuste osutajad võimaldavad nende teenuste kasutajatel kasutada enda valitud seadmeid, tingimusel et sellised seadmed ei kahjusta muude seadmete, võrgu ega võrgu kaudu pakutavate teenuste turvalisust.

ARTIKKEL 16.17

Rahvusvaheline mobiilside rändlus

1. Lepinguosalisel püüavad teha koostööd rahvusvaheliste mobiilsideteenuste läbipaistvate ja mõistlike rändlustasude edendamiseks viisil, mis võib aidata edendada lepinguosalistevahelise kaubanduse kasvu ja suurendada tarbijate heaolu.

2. Kumbki lepinguosaline võib rahvusvaheliste rändlustasude ja rändlusteenuste tehnoloogiliste alternatiivide läbipaistvuse ja konkurentsivõime suurendamiseks võtta näiteks järgmisi meetmeid:

a) tagada, et teave jaehindade kohta on üldsusele kergesti kättesaadav; ning

¹ Võttes arvesse lepinguosalise õigusnormides sätestatud erandeid.

- b) vähendada takistusi rändlusteenuste tehnoloogiliste alternatiivide kasutamisel, mille puhul ühe lepinguosalise kasutajad, kes külastavad teise lepinguosalise territooriumi, saaksid seal juurdepääsu telekommunikatsiooniteenustele oma valitud seadet kasutades.

17. PEATÜKK

RAHVUSVAHELISED MERETRANSPOORDITEENUSED

ARTIKKEL 17.1

Kohaldamisala, mõisted ja põhimõtted

1. Käesolevas peatükis sätestatakse rahvusvaheliste meretransporditeenuste liberaliseerimise põhimõtted vastavalt 10., 11. ja 12. peatükile.
2. Käesolevas peatükis, 10., 11. ja 12. peatükis ning 10-A, 10-B ja 10-C lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „konteinerjaama- ja depooteenused“ – toimingud, mis seisnevad konteinerite hoiustamises sadamaaladel või sisemaal, et neid täis või tühjaks laadida, remontida ja saadetise jaoks ette valmistada;

- b) „tollivormistusteenused“ või „tollimaakleri teenused“ – toimingud, mis seisnevad kaubasaadetiste impordi, ekspordi või transiidiga seotud tolliformaalsuste sooritamises teise isiku nimel, olenemata sellest, kas see on teenuseosutaja põhitegevus või täiendab tema põhitegevust;
- c) „uksest ukseni või mitmeliigiline transport“ – veose transport, mille korral kasutatakse rohkem kui üht transpordiliiki, sh rahvusvahelist merevedu, ning mis toimub üheainsa veodokumendi alusel;
- d) „fiiderteenus“ – lepinguosalise territooriumist väljapoole jäävasse sihtkohta suunduva rahvusvahelise veose, eelkõige konteinerlasti meritsi ette- ja edasivedu lepinguosalise territooriumil asuvate sadamate vahel;
- e) „ekspedeerimisteenus“ – tegevus, mis seisneb lastisaatjate nimel veotegevuse korraldamises ja järelevalves veo- ja abiteenuste tellimise, dokumentide koostamise ja äriteabe andmise kaudu;
- f) „rahvusvaheline veos“ – veos, mida transporditakse ühe lepinguosalise territooriumil asuva sadama ja teise lepinguosalise või kolmanda riigi sadama vahel, või ühe liikmesriigi ja teise liikmesriigi sadamate vahel;

- g) „rahvusvahelised mereveoteenused“ – reisijate või lasti transport merelaevadega ühe lepinguosalise sadama ja teise lepinguosalise või kolmanda riigi sadama vahel, sealhulgas otselepingute alusel muude transporditeenuste osutajatega, et tagada uksest ukseni või mitmeliigiline transport üheainsa veodokumendi alusel, kuid mitte selliste muude transporditeenuste osutamine;
- h) „laevade agenteerimisteenused“ – toimingud, mis seisnevad asjaomases geograafilises piirkonnas ühe või enama laevaliini või laevandusettevõtja ärihuvide esindamises agendina järgmistel eesmärkidel:
 - i) meretranspordi ja sellega seotud teenuste turustamine ja müük pakkumise tegemisest arve esitamiseni, meretranspordi veokirjade väljastamine ettevõtjate nimel, vajalike abiteenuste ost ja edasimüük, dokumentide koostamine ja äriteabe andmine; või
 - ii) ettevõtjate nimel tegutsemine, korraldades vajaduse korral laevade sadamaskäike ja lasti vastuvõtmist;
- i) „meretranspordi abiteenused“ – mereveoste käitlemisteenused, tollivormistusteenused, konteinerjaama- ja depooteenused, laevade agenteerimisteenused ja mereveoste ekspedeerimisteenused; ning

j) „mereveoste käitlemisteenus“ – stividoettevõtjate, sealhulgas terminalioperaatorite tegevus, välja arvatud otsene kaitöötajate tegevus, juhul kui nende töö on korraldatud stividor- ja terminaliettevõtjatest sõltumatult; mõiste alla kuulub järgmise tegevuse korraldamine ja järelevalve:

i) laevade lastimine ja lossimine;

ii) veoste kinnitamine ja kinnitustest lahtivõtmine ning

iii) veoste vastuvõtmine või väljastamine ning enne lastimist või pärast lossimist hoiustamine.

3. Võttes arvesse rahvusvaheliste meretransporditeenuste liberaliseerimise praegust taset lepinguosaliste vahel, kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

a) lepinguosalisel rakendavad tõhusalt põhimõtet, mis tagab kaubanduslikel ja mittediskrimineerivatel alustel piiramatut juurdepääsu rahvusvahelisele mereveoturule ja -kaubandusele; ning

b) kumbki lepinguosaline võimaldab laevadele, mis sõidavad teise lepinguosalise lipu all või mida käitavad teise lepinguosalise teenuseosutajad, vähemalt sama soodsaid tingimusi kui oma laevadele, sealhulgas seoses juurdepääsuga sadamatele, sadamate taristu ja teenuste ning meretranspordi abiteenuste kasutamisega ning sellega seotud tasude ja lõivude, tolliteenuste, kaikohtade ning peale- ja mahalaadimisvahenditega.

4. Lõikes 3 nimetatud põhimõtete rakendamisel lepinguosalisel:

- a) ei kehtesta meretransporditeenuste, sealhulgas puist- ja vedellastivedude ja liinivedude lepingutes, mis nad tulevikus kolmandate riikidega sõlmivad, lastijaotusklausleid ja kaotavad mõistliku tähtaja jooksul varasemates lepingutes sisalduvad lastijaotusklauslid ning
- b) kaotavad alates käesoleva lepingu jõustumiskuupäevast ühepoolsed meetmed ning haldus-, tehnilised ja muud takistused, mis võivad varjatult piirata rahvusvaheliste meretransporditeenuste vaba pakkumist või põhjustada selles vallas ebavõrdset kohtlemist, ning hoiduvad edaspidi neid kehtestamast.

5. Kumbki lepinguosaline lubab teise lepinguosalise rahvusvaheliste meretransporditeenuste osutajatel asutada oma territooriumil ettevõtte ja käitada seda, lähtudes 10-A, 10-B ja 10-C lisas esitatud erikohustuste loendis sätestatud tingimustest.

6. Kumbki lepinguosaline teeb teise lepinguosalise laevandusettevõtjatele, kes osutavad rahvusvahelisi meretransporditeenuseid, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel kättesaadavaks järgmised sadamateenused: lootsiteenused, puksiirabi, toiduainete, kütuse ja veega varustamine, prügi ja ballastvee kõrvaldamine, sadamakapteni teenused, navigeerimisabi, laeva tööks vajalikud maismaa-tugiteenused, sealhulgas side-, vee- ja elektrivarustus, avariiremondirajatised ning reidi-, kai- ja sildumisteenused.

7. Kumbki lepinguosaline lubab teise lepinguosalise rahvusvaheliste meretransporditeenuste osutajatel paigutada ümber nende omanduses olevaid või renditud tühje konteinereid, mida ei veeta tasu eest lastina, Tšiili sadamate vahel või liidu liikmesriigi sadamate vahel.

18. PEATÜKK

FINANTSTEENUSED

ARTIKKEL 18.1

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse meetme suhtes, mille lepinguosaline on vastu võtnud või mida ta säilitab seoses järgmisega:

- a) teise lepinguosalise finantsasutused;
- b) teise lepinguosalise investorid ja nende investorite finantsasutused lepinguosalise territooriumil; või
- c) piiriülene finantsteenuste kaubandus.

2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et 10. peatükki kohaldatakse meetme suhtes, mis on
 - a) seotud lepinguosalise investoriga artikli 10.2 lõike 1 punktis d määratletud hõlmatud ettevõttes, mis ei ole finantsasutus, kuid osutab finantsteenust teise lepinguosalise territooriumil või sellisele hõlmatud ettevõttele; ning
 - b) muu kui finantsteenuste osutamisega seotud meede, mis on seotud lepinguosalise investoriga või hõlmatud ettevõttega, mille see investor on asutanud teise lepinguosalise territooriumil ja mis on finantsasutus.
3. 10. ja 11. peatüki sätteid kohaldatakse käesoleva peatüki kohaldamisalasse kuuluvate meetmete suhtes ainult sellisel määral, mil need sätted on inkorporeeritud käesolevasse peatükki ja muudetud selle osaks.
4. Artiklid 10.12 ja 11.9 inkorporeeritakse käesolevasse peatükki ja muudetakse selle osaks.
5. Käesolevat peatükki ei kohaldata meetme suhtes, mille lepinguosaline on vastu võtnud või mida ta säilitab seoses järgmisega:
 - a) keskpanga, rahandusasutuse või mõne muu avalik-õigusliku üksuse tegevus raha- või valuutakursipoliitika osana;
 - b) tegevus või teenused, mis moodustavad riikliku pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemi osa; või

- c) tegevus või teenused lepinguosalise nimel lepinguosalise tagatisega või kasutades lepinguosalise rahalisi ressursse, sealhulgas tema avaliku sektori asutuste omi.
- 6. Olenemata lõikest 5, kohaldatakse käesolevat peatükki ulatuses, milles lepinguosaline lubab oma finantsasutustel lõike 5 punktis b või c osutatud tegevust teha või teenuseid osutada, konkureerides avalik-õigusliku üksuse või finantsasutusega.
- 7. Artikleid 18.3, 18.5, 18.6, 18.7, 18.8 ja 18.9 ei kohaldata riigihangete suhtes.
- 8. Artikleid 18.3, 18.5, 18.6, 18.7 ja 18.8 ei kohaldata lepinguosalise antud subsiidiumide, sealhulgas valitsuse toetatavate laenude, tagatiste ja kindlustuse suhtes.

ARTIKKEL 18.2

Mõisted

Käesolevas peatükis ja 18. lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „lepinguosalise piiriüleste finantsteenuste osutaja“ – lepinguosalise isik, kes tegeleb finantsteenuste osutamisega selle lepinguosalise territooriumil ja soovib osutada või osutab finantsteenust selle teenuse piiriülese osutamise teel;

- b) „piiriülene finantsteenuste osutamine“ või „piiriülene finantsteenuste kaubandus“ – finantsteenuste osutamine:
 - i) ühe lepinguosalise territooriumilt teise lepinguosalise territooriumile või
 - ii) lepinguosalise territooriumil selle lepinguosalise isiku poolt teise lepinguosalise teenusetarbijale;
- c) „finantsasutus“ – ühe või mitme finantsteenuse osutaja, kes on seoses nende teenuste osutamisega reguleeritud kui finantsasutus või kelle kui finantsasutuse üle tehakse järelevalvet selle lepinguosalise õiguse kohaselt, kelle territooriumil on tema asukoht, sealhulgas ühe lepinguosalise territooriumil asuv sellise finantsteenuste osutaja filiaal, mille peakontor asub teise lepinguosalise territooriumil;
- d) „finantsteenuse“ – rahalise iseloomuga teenus, sealhulgas kindlustus ja kindlustusega seotud teenused, pangandus- ja muud finantsteenused (välja arvatud kindlustus). Finantsteenuste hulka kuulub järgmist liiki tegevus:
 - i) kindlustus ja kindlustusega seotud teenused:
 - A) otsekindlustus (sealhulgas kaaskindlustus):
 - 1) elukindlustus; ning

- 2) kahjukindlustus;
 - B) edasikindlustus ja retrotsessioon;
 - C) kindlustuse vahendamine, näiteks tegevus maakleri ja kindlustusagendina; ja
 - D) kindlustuse lisateenused, nagu nõustamine, kindlustusmatemaatika, riskihindamine ja kahjukäsitus; ning
- ii) panga- ja muud finantsteenused (välja arvatud kindlustus):
- A) hoiuste ja muude tagasimakstavate rahaliste vahendite vastuvõtmine avalikkuselt;
 - B) iga liiki laenamine, sealhulgas tarbijakrediit, hüpoteeklaen, faktooring ja äritehingute finantseerimine;
 - C) kapitalirent;
 - D) kõik makse- ja rahaedastusteenused, sealhulgas krediit-, makse- ja deebetkaardid, reisisõidud ja pangavekslid;
 - E) tagatis- ja garantiitehingud;

F) kauplemine oma või klientide arvel kas börsil, börsivälisel turul või mõnel muul viisil järgmisega:

1) rahaturu instrumendid (sh tšekid, vekslid, hoiusesertifikaadid);

2) välisvaluuta;

3) tuletistooted, sealhulgas futuurid ja optsioonid;

4) valuutakursi ja intressimäära instrumendid, sealhulgas sellised finantsinstrumendid nagu vahetustehingud ja intressiforvardid;

5) vabalt võõrandavad väärtpaberid; või

6) muud vabalt kaubeldavad maksevahendid ja finantsvarad, sealhulgas väärismetallikangid;

G) osalemine igat liiki väärtpaberite emissioonides, sealhulgas väärtpaberite emissiooni tagamine ja väärtpaberite paigutamine agendina kas riiklikus või erasektoris, ja selle tegevusega seotud teenuste osutamine;

H) rahamaakleri tegevus;

- I) vara haldamine, nagu sularahahaldus ja portfelli valitsemine, kõik ühisinvesteeringute valitsemise vormid, pensionifondi haldamine ning deponeerimis-, hoiustamis- ja usaldusteenused;
 - J) finantsvarade, sealhulgas väärtpaberite, tuletistoodete ja teiste vabalt kaubeldavate maksevahenditega seotud arveldus- ja kliirimisteenused;
 - K) finantsteabe vahendamine ja edastamine ning finantsandmete töötlemine ja asjakohase tarkvara pakkumine ning
 - L) nõustamis-, vahendamis- ja muud finantsabiteenused seoses alapunktides A–K loetletud tegevusega, sealhulgas krediidiinfo ja -analüüs, investeeringute ja väärtpaberiportfelliga seotud uuringud ja nõustamine ning nõustamine äriühingute omandamise ja restruktureerimise ning strateegia küsimustes;
- e) „lepinguosalise teenuseosutaja“ – lepinguosalise füüsiline või juriidiline isik, kes soovib osutada või osutab finantsteenust, välja arvatud avalik-õiguslik üksus;
- f) „lepinguosalise investor“ – ühe lepinguosalise füüsiline või juriidiline isik, kes püüab asutada, asutab või on asutanud finantsasutuse teise lepinguosalise territooriumil;

g) „lepinguosalise juriidiline isik“ –

i) Euroopa Liidus:

Euroopa Liidu või vähemalt ühe selle liikmesriigi õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Euroopa Liidu territooriumil sisulise äritegevusega¹; ning

ii) Tšiilis:

Tšiili õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Tšiili territooriumil sisulise äritegevusega;

h) „uus finantsteenuse“ – finantsilist laadi teenus, sealhulgas olemasolevate ja uute toodetega või toote kättetoimetamisviisiga seotud teenused, mida ükski finantsteenuste osutaja lepinguosalise territooriumil ei osuta, kuid mida osutatakse teise lepinguosalise territooriumil;

¹ Vastavalt WTO-le saadetud teatisele Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohta (WT/REG39/1) peab Euroopa Liit „tegelikku ja püsivat seost“ Euroopa Liidu liikmesriigi majandusega, nagu see on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 54, samaväärseks mõistega „sisuline äritegevus“.

i) „avalik-õiguslik üksus“ –

i) lepinguosalise valitsus, keskpang või rahandusasutus või lepinguosalise omanduses olev või tema kontrollitav üksus, mille peamine ülesanne on täita valitsuse või valitsustegevusega seotud ülesandeid, välja arvatud peamiselt kaubanduslikel tingimustel finantsteenuseid osutav institutsioon; või

ii) erasektori üksus, mis täidab ülesandeid, mis on tavaliselt keskpangal või rahandusasutusel; ning

j) „iseregulatsiooniorgan“ – valitsusväline organ, sealhulgas väärtpaberi- või futuuri börs või -turg, kliiringuasutus või muu organisatsioon või ühendus, millel on õigusakti alusel või keskvalitsuse, piirkondliku või omavalitsuse või ametiasutuse poolt delegeerituna reguleerimis- või järelevalvevolitused finantsteenuste osutajate või finantsasutuste üle, kui see on asjakohane.

ARTIKKEL 18.3

Võrdne kohtlemine

1. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise finantsasutustesse investeerivaid investoreid ja hõlmatud ettevõtteid, mis on finantsasutused, seoses nende asutamisega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ oma finantsasutustesse investeerivaid investoreid ja nende ettevõtteid, mis on finantsasutused.
2. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise finantsasutustesse investeerivaid investoreid ja hõlmatud ettevõtteid, mis on finantsasutused, seoses nende tegevusega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ oma finantsasutustesse investeerivaid investoreid ja nende ettevõtteid, mis on finantsasutused.
3. Kohtlemine, mida lepinguosaline peab lõigete 1 ja 2 kohaselt võimaldama, tähendab:
 - a) Tšiili piirkondliku või kohaliku omavalitsuse puhul vähemalt sama soodsat kohtlemist kui kõige soodsam kohtlemine, mida see valitsemistasand sarnastes olukordades oma territooriumil võimaldab Tšiili finantsasutustesse investeerivatele investoritele ja nende ettevõtetele, mis on finantsasutused;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see, kas kohtlemist võimaldatakse „sarnastes olukordades“, nõuab juhtumi- ja faktipõhist analüüsi ning sõltub olukordadest tervikuna.

- b) liikmesriigi valitsuse puhul vähemalt sama soodsat kohtlemist kui kõige soodsam kohtlemine, mida see valitsus sarnastes olukordades võimaldab selle liikmesriigi finantsasutustesse investeerivatele investoritele ja nende finantsasutustest ettevõtetele selle liikmesriigi territooriumil¹.

ARTIKKEL 18.4

Riigihanked

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et teise lepinguosalise finantsasutusi, mis on asutatud tema territooriumil, koheldakse vähemalt sama soodsalt kui tema enda finantsasutusi sarnastes olukordades seoses meetmetega, mis käsitlevad kaupade või teenuste ostmist hankeüksuse poolt valitsuse ülesannete täitmiseks.
2. Käesolevas artiklis sätestatud võrdse kohtlemise kohustuse täitmise suhtes kohaldatakse endiselt artiklis 21.3 määratletud julgeoleku- ja ülderandeid.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et liikmesriigi valitsuse võimaldatav kohtlemine hõlmab vajaduse korral piirkondliku ja kohaliku omavalitsuse tasandit.

ARTIKKEL 18.5

Enamsoodustusrežiim

1. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise finantsasutustesse investeerivaid investoreid ja hõlmatud ettevõtteid, mis on finantsasutused, seoses nende asutamisega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ finantsasutustesse investeerivaid kolmanda riigi investoreid ja nende ettevõtteid, mis on finantsasutused.
2. Kumbki lepinguosaline kohtleb teise lepinguosalise finantsasutustesse investeerivaid investoreid ja hõlmatud ettevõtteid, mis on finantsasutused, seoses nende tegevusega vähemalt sama soodsalt, nagu ta kohtleb sarnastes olukordades¹ finantsasutustesse investeerivaid kolmanda riigi investoreid ja nende ettevõtteid, mis on finantsasutused.
3. Lõikeid 1 ja 2 ei tõlgendata nii, nagu kohustaksid need lepinguosalist laiendama teise lepinguosalise finantsasutustesse investeerivatele investoritele või hõlmatud ettevõtetele, mis on finantsasutused, mis tahes kohtlemist tulenevalt meetmetest, millega nähakse ette standardite tunnustamine, sealhulgas füüsilisele isikule või ettevõttele majandustegevuseks tegevusloa, litsentsi või sertifikaadi andmise standardite või kriteeriumide või usaldatavusnõuete tunnustamine.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see, kas kohtlemist võimaldatakse „sarnastes olukordades“, nõuab juhtumi- ja faktipõhist analüüsi ning sõltub olukordadest tervikuna.

4. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lõigetes 1 ja 2 osutatud kohtlemise hulka ei kuulu investeerimisvaidluste lahendamise menetlused ega mehhanismid, mis on sätestatud muudes rahvusvahelistes investeerimislepingutes ja muudes kaubanduslepingutes. Muude rahvusvaheliste lepingute või kaubanduslepingute sisulised sätted iseenesest ei kujuta endast lõigetes 1 ja 2 osutatud kohtlemist ega saa seega põhjustada käesoleva artikli rikkumist, kui lepinguosaline ei ole meetmeid võtnud ega kehtima jätnud. Meetmed, mida lepinguosalise nende sisuliste sätete alusel võtab, võivad endast kujutada käesoleva artikli kohast kohtlemist ja seega põhjustada käesoleva artikli rikkumise.

ARTIKKEL 18.6

Turulepääs

1. Liidete 18-1 ja 18-2 B jaos loetletud sektorites või allsektorites, kus on võetud turulepääsu kohustused, ei võta lepinguosaline ei kogu oma territooriumil ega üheski piirkondlikus allüksuses vastu ega jäta kehtima meedet, mis puudutab teise lepinguosalise investori turulepääsu finantsasutuste asutamise või tegevuse kaudu ning:

- a) piirab finantsasutuste arvu kas arvuliste kvootide, monopolide, teenuse ainuosutajate või majandusvajaduste testi nõude kaudu;
- b) piirab finantsteenuste tehingute või vara üldväärtust arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi nõude kaudu;

- c) piirab finantsteenustealaste tehingute koguarvu või finantsteenuste üldmahtu, väljendatuna kinnitatud arvuliste ühikutena kvootides või majandusvajaduste testi nõudena;
- d) piirab selliste füüsiliste isikute koguarvu, keda võib rakendada teatavas finantsteenuste sektoris või keda finantsasutus võib rakendada ja kes on vajalikud ning otseselt seotud konkreetse finantsteenuse osutamisega, arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi nõude kaudu; või
- e) millega piiratakse või nõutakse juriidilise isiku või ühissettevõtte konkreetseid vorme, mille kaudu finantsasutus võib teenust osutada.

2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolev artikkel ei takista lepinguosalist nõudmast, et finantsasutus osutaks teatud finantsteenuseid eraldi juriidilise isiku kaudu, kui lepinguosalise õiguse kohaselt ei tohi finantsasutuse pakutavaid finantsteenuseid osutada ühe ja sama üksuse kaudu.

ARTIKKEL 18.7

Piiriülene finantsteenuste osutamine

1. Artiklid 11.4, 11.5, 11.6 ja 11.7 inkorporeeritakse käesolevasse peatükki ja muudetakse selle osaks ning neid kohaldatakse piiriüleste finantsteenuste osutajate suhtes, kes osutavad liidete 18-1 ja 18-2 A jaos kirjeldatud finantsteenuseid.
2. Lepinguosaline lubab oma territooriumil asuvatel isikutel ja oma füüsilistel isikutel olenemata asukohast osta finantsteenuseid teise lepinguosalise piiriüleste finantsteenuste osutajatelt, kelle asukoht on tema territooriumil. See kohustus ei nõua, et lepinguosaline lubaks niisugustel teenuseosutajatel tegeleda oma territooriumil äritegevusega või müügipakkumisi teha. Selle kohustuse tähenduses võib lepinguosaline määratleda mõisted „äritegevusega tegelema“ ja „müügipakkumisi tegema“, tingimusel et need mõisted ei ole vastuolus käesoleva artikli lõikega 1.
3. Ilma et see piiraks piiriülese finantsteenuste kaubanduse usaldatavusnõuete kohaldamist, võib lepinguosaline kehtestada teise lepinguosalise piiriüleste finantsteenuste osutajate ja finantsinstrumentide suhtes registreerimis- või loanõude.

ARTIKKEL 18.8

Kõrgem juhtkond ja juhatus

Lepinguosaline ei nõua, et teise lepinguosalise finantsasutus, mis on asutatud tema territooriumil, nimetaks juhatuse või kõrgema juhtkonna liikmetena, nt tegevjuhtide või juhtidena ametisse teatava kodakondsusega füüsilisi isikuid.

ARTIKKEL 18.9

Toimimisnõuded

1. Lepinguosaline ei tohi seoses lepinguosalise või kolmanda riigi finantsasutuse asutamisega või tegevusega selle lepinguosalise territooriumil kehtestada või pöörata täitmisele järgmisi nõudeid või kohustusi:
 - a) eksportida kaupa või teenust teataval tasemel või teatava protsendimäära ulatuses;
 - b) saavutada omamaise sisu teatav tase või protsendimäär;
 - c) osta ja kasutada oma territooriumil toodetud kaupu või osutatud teenuseid või anda eelis sellistele kaupadele või teenustele või osta kaupu või teenuseid oma territooriumil asuvatelt füüsilistelt isikutelt või ettevõtetelt;

- d) siduda impordi maht või väärtus mis tahes viisil ekspordi mahu või väärtusega või sellise finantsasutusega seotud välisvaluuta sissevoolu summaga;
- e) piirata sellise finantsasutuse toodetavate kaupade või osutatavate teenuste müüki oma territooriumil, sidudes sellise müügi mis tahes viisil oma ekspordi mahu või väärtusega või välisvaluuta sissevooluga;
- f) anda tehnoloogia, tootmisprotsess või muud konfidentsiaalsed teadmised üle oma territooriumil asuvale füüsilisele isikule või ettevõttele;
- g) tarnida kaupa, mida ta toodab, või teenuseid, mida ta osutab konkreetse piirkondliku turu või maailmaturu jaoks, ainult selle lepinguosalise territooriumilt;
- h) paigutada peakontor, mis on sellel finantsasutusel maailma teatava piirkonna jaoks, mis on laiem kui selle lepinguosalise territoorium, või maailmaturu jaoks, oma territooriumile;
- i) palgata kindel arv või protsent oma kodanikke; või
- j) piirata eksporti või ekspordiks müüki.

2. Lepinguosaline ei tohi seada oma territooriumil seoses lepinguosalise või kolmanda riigi finantsasutuse asutamise või tegevusega eelise saamise või jätkuva saamise tingimuseks ühegi järgmise nõude täitmist:

- a) saavutada omamaise sisu teatav tase või protsendimäär;
- b) osta ja kasutada oma territooriumil toodetud kaupu või osutatud teenuseid või anda eelis sellistele kaupadele või teenustele või osta kaupu või teenuseid oma territooriumil asuvatelt füüsilistelt isikutelt või ettevõtetelt;
- c) siduda impordi maht või väärtus mis tahes viisil ekspordi mahu või väärtusega või sellise finantsasutusega seotud välisvaluuta sissevoolu summaga;
- d) piirata sellise finantsasutuse toodetavate kaupade või osutatavate teenuste müüki oma territooriumil, sidudes sellise müügi mis tahes viisil oma ekspordi mahu või väärtusega või välisvaluuta sissevooluga; või
- e) piirata ekspordi või ekspordiks müüki.

3. Lõiget 2 ei tõlgendata nii, nagu takistaks see lepinguosalist seadmast oma territooriumil lepinguosalise investori või kolmanda riigi finantsasutuse asutamise või tegevusega seotud eelise saamise või jätkuva saamise tingimuseks vastavust nõudele paigutada tootmine selle lepinguosalise territooriumile või osutada teenust, koolitada või palgata töötajaid, ehitada või laiendada teatavaid rajatisi või viia läbi teadus- ja arendustegevust selle lepinguosalise territooriumil.

4. Lõike 1 punkti f ei kohaldata, kui
- a) lepinguosaline lubab intellektuaalomandi õiguse kasutamist vastavalt TRIPS-lepingu artiklitele 31 või 31*bis* või võtab vastu või jätab kehtima andmete või ärisaladuse alla kuuluva teabe avaldamist nõudvad meetmed, mis kuuluvad TRIPS-lepingu artikli 39 lõike 3 kohaldamisalasse ja on sellega kooskõlas; või
 - b) nõude või kohustuse kehtestab või pöörab täitmisele kohus, halduskohus või konkurentsiasutus, et kõrvaldada kohtu- või haldusmenetluse tulemusena kindlaks tehtud tava, mis kujutab endast lepinguosalise konkurentsioiguse rikkumist.
6. Lõike 1 punkte a, b ja c ning lõike 2 punkte a ja b ei kohaldata kaupade või teenuste kvalifitseerumisenõuete suhtes seoses ekspordi edendamise ja välisabi programmides osalemisega.
7. Lõike 2 punkte a ja b ei kohaldata importiva lepinguosalise kehtestatud nõuete suhtes, mis on seotud soodustariifide või sooduskvootide kohaldamiseks vajaliku kaupade sisuga.
8. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist lubama osutada konkreetset teenust piiriüleselt, kui ta võtab vastu või jätab kehtima sellise teenuse osutamise suhtes piirangud või keelud, mis on kooskõlas 18. lisas loetletud sektorite, allsektorite või tegevusvaldkondade suhtes kehtestatud reservatsioonide, tingimuste või kvalifikatsioonidega.

9. Käesolev artikkel ei piira lepinguosalise kohustusi, mis on võetud WTO asutamislepingu alusel.

ARTIKKEL 18.10

Nõuetele mittevastavad meetmed

1. Artikleid 18.3, 18.5, 18.7, 18.8, ja 18.9 ei kohaldata järgmise suhtes:

a) olemasolev nõuetele mittevastav meede, mida säilitab:

i) Euroopa Liidu puhul:

A) Euroopa Liit, nagu on sätestatud liite 18-1 C jaos;

B) liikmesriigi keskvalitsus, nagu on sätestatud liite 18-1 C jaos;

C) liikmesriigi piirkondlik omavalitsus, nagu on sätestatud liite 18-1 C jaos; või

D) kohalik omavalitsus; ning

ii) Tšiili puhul:

A) keskvalitsus, nagu on sätestatud liite 18-2 C jaos;

B) piirkondlik omavalitsus, nagu on sätestatud liite 18-2 C jaos; või

C) kohalik omavalitsus;

b) punktis a nimetatud mittevastava meetme pikendamine või kiire uuendamine; või

c) käesoleva lõike punktis a nimetatud mittevastava meetme muutmine sel määral, et muudatus ei vähenda meetme, nagu see oli olemas vahetult enne muutmist, vastavust artiklile 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 või 18.9.

2. Artikleid 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 ja 18.9 ei kohaldata lepinguosalise meetmete suhtes, mis on seotud sektorite, allsektorite või tegevusega, mille see lepinguosaline on kandnud vastavalt kas liite 18-1 või liite 18-2 D jakku.

3. Lepinguosaline ei nõua ühegi meetme alusel, mis võetakse vastu pärast käesoleva lepingu jõustumiskuupäeva ja on hõlmatud vastavalt kas liite 18-1 või liite 18-2 D jaoga, et teise lepinguosalise investor peab tulenevalt tema kodakondsusest müüma või muul viisil võõrandama meetme jõustumise ajal eksisteeriva finantsasutuse.

4. Artiklit 18.6 ei kohaldata lepinguosalise meetmete suhtes, mis on seotud sektorite, allsektorite või tegevusega, mille see lepinguosaline on kandnud vastavalt kas liite 18-1 või liite 18-2 B jakku.

5. Kui lepinguosaline on sätestanud 10-A või 10-B lisas reservatsiooni artiklite 10.6, 10.8, 10.9, 10.10, 11.4 või 11.5 suhtes, kujutab reservatsioon endast vajaduse korral ühtlasi reservatsiooni artiklite 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 või 18.9 suhtes, niivõrd kui reservatsioonis sätestatud meede, sektor, allsektor või tegevus on hõlmatud käesoleva peatükiga.

ARTIKKEL 18.11

Usaldatavusnõuetega seotud erand

1. Ükski käesoleva lepingu säte ei keela lepinguosalisel võtta vastu või jätta kehtima meetmeid usaldatavusnõuetega seotud põhjustel, nagu:

- a) investorite, hoiustajate, kindlustusvõtjate või selliste isikute kaitse, kelle suhtes finantsteenuse osutajal on usaldussuhtest tulenev kohustus; või
- b) lepinguosalise finantssüsteemi terviklikkuse ja stabiilsuse tagamine.

2. Kui niisugused meetmed on vastuolus käesoleva lepingu muude sätetega, ei kasutata neid lepinguosalise käesolevast lepingust tulenevate ülesannete või kohustuste vältimise vahendina.

ARTIKKEL 18.12

Teabe käsitlemine

Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu oleks lepinguosaline kohustatud avalikustama üksiklientide äritegevuse või kontodega seotud teavet või avaliku sektori asutuste valduses olevat salajast või ärisaladuse alla kuuluvat teavet.

ARTIKKEL 18.13

Riigisisesed õigusnormid ja läbipaistvus

1. Lepinguosalise meetmete suhtes, mis kuuluvad käesoleva peatüki kohaldamisalasse, ei kohaldata 13. peatükki, välja arvatud artikli 13.1 lõike 5 punktid c–f, ega 29. peatükki.
2. Kumbki lepinguosaline teeb praktilises ulatuses ja oma õigusega kooskõlas oleval viisil järgmist:
 - a) avaldab eelnevalt:
 - i) üldkohaldatavad õigusnormid, mida ta kavatseb vastu võtta käesoleva peatüki kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes; või

- ii) dokumendid, milles on piisavalt üksikasju selliste võimalike uute õigusnormide kohta, et võimaldada huvitatud isikutel ja teisel lepinguosalisel hinnata, kas ja kuidas need võivad oluliselt mõjutada nende huve;
 - b) annab huvitatud isikutele ja teisele lepinguosalisele piisava võimaluse esitada märkusi punktis a osutatud kavandatavate õigusnormide või dokumentide kohta;
 - c) võtab punkti b kohaselt esitatud märkusi arvesse; ning
 - d) jätab mõistliku ajavahemiku punkti a alapunkti i kohase õigusnormide avaldamise ja kuupäeva vahele, millest alates peavad finantsteenuste osutajad neid järgima.
3. Käesolevat artiklit kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis on seotud litsentsimisnõuete ja -menetlustega ning kvalifikatsiooninõuete ja -menetlustega, ning seda kohaldatakse ainult sektorites, mille suhtes lepinguosaline on võtnud käesoleva peatüki alusel erikohustusi, ning ulatuses, milles neid erikohustusi kohaldatakse.
4. Kui lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima finantsteenuse osutamise tegevusloa andmisega seotud meetmed, tagab ta järgmise:
- a) need meetmed põhinevad objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel¹;

¹ Selliste kriteeriumide hulka võivad muu hulgas kuuluda pädevus ja suutlikkus osutada teenust, sealhulgas teha seda viisil, mis on kooskõlas lepinguosalise regulatiivsete nõuetega. Pädevad asutused võivad otsustada, kui suurt kaalu igale kriteeriumile omistada.

- b) loaandmismenetlused on erapooletud ja piisavad, et taotlejad saaksid tõendada, et nad vastavad nõuetele, kui neid on; ning
- c) loaandmismenetlused iseenesest ei takista põhjendamatult nõuete täitmist.

5. Kui lepinguosaline nõuab finantsteenuse osutamiseks luba¹, avaldab ta viivitamata või teeb muul viisil üldsusele kättesaadavaks teabe, mida taotleja vajab sellise loa saamise, säilitamise, muutmise ja pikendamise nõuete ja korra järgimiseks. Selline teave sisaldab võimaluse korral muu hulgas järgmist:

- a) sellise loa saamise, säilitamise, muutmise ja pikendamise nõuded ja kord;
- b) asjaomaste pädevate asutuste kontaktandmed;
- c) taotluste kohta tehtud otsuste edasikaebamise või läbivaatamise kord;
- d) litsentside ja kvalifikatsioonide tingimuste täitmise järelevalve või tagamise kord; ning

¹ Käesolevas peatükis tähendab „luba“ finantsteenuse osutamise luba, mis on saadud menetluse tulemusel, mida taotleja peab järgima, et tõendada vastavust litsentsimis- või kvalifikatsiooninõuetele.

e) üldsuse kaasamise võimalused, näiteks ära kuulamise või märkuste kaudu.

6. Kui lepinguosaline nõuab finantsteenuse osutamiseks luba, peavad selle lepinguosalise pädevad asutused

a) lubama taotlejal võimaluse piires taotluse esitada igal ajal kogu aasta jooksul¹;

b) andma taotluse esitamiseks mõistliku aja, kui taotluste esitamiseks on konkreetsed tähtajad;

c) alustama taotluse menetlemist asjatult viivitamata;

d) püüdma võtta vastu elektroonilisi taotlusi samadel autentsustingimustel kui paberkandjal taotlusi; ning

e) aktsepteerima originaaldokumentide asemel dokumentide koopiaid, mis on kinnitatud lepinguosalise õiguse kohaselt, välja arvatud juhul, kui nad vajavad originaaldokumente, et kaitsta loa andmise protsessi usaldusväärsust.

7. Kumbki lepinguosaline tagab, et loaandmismenetlused ja -formaalsused on võimalikult lihtsad, ei muuda finantsteenuse osutamist põhjendamatult keeruliseks ega lükka seda edasi.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et pädevad asutused ei ole kohustatud alustama taotluste läbivaatamist väljaspool oma ametlikku tööaega.

8. Kumbki lepinguosaline püüab kehtestada taotluse menetlemise soovitusliku ajakava ning tagab taotleja palvel ja põhjendamatu viivitusest, et pädev asutus annab teavet taotluse staatuse kohta.

9. Kui pädev asutus leiab, et taotlus ei ole lepinguosalise õigusnormide kohaselt menetlemiseks valmis, teeb ta mõistliku tähtaja jooksul ja mõistlikul määral järgmist:

- a) teatab taotlejale, et taotlus ei ole täielik;
- b) määrab taotleja palvel kindlaks lisateabe, mida on vaja, et taotlus oleks täielik, või annab muid juhiseid selle kohta, miks taotlust ei peeta täielikuks; ning
- c) annab taotlejale võimaluse¹ esitada lisateavet, mida on vaja, et taotlus oleks täielik;

10. Kui aga ükski lõike 9 punktides a, b ja c sätestatud meetmetest ei ole teostatav ja taotlus lükatakse mittetäielikkuse tõttu tagasi, tagavad pädevad asutused sellegipoolest, et nad teatavad taotlejale sellest mõistliku aja jooksul.

¹ Selle võimaluse andmine ei tähenda, et pädev asutus peab tähtaegu pikendama.

11. Kumbki lepinguosaline tagab seoses loatasudega¹, et tema pädevad asutused esitavad taotlejatele tasude tabeli või teabe selle kohta, kuidas tasude summad kindlaks määratakse, ning et nad ei kasuta tasusid lepinguosalise kohustuste vältimiseks.
12. Pädev asutus teeb oma otsuse sõltumatult ega tohi olla aruandekohustuslik ühegi isiku ees, kes osutab sellist teenust, mille jaoks litsentsi või luba nõutakse.
13. Kumbki lepinguosaline tagab, et taotluse menetlemine, sealhulgas lõpliku otsuse tegemine, viiakse lõpule mõistliku aja jooksul pärast täieliku taotluse esitamise kuupäeva ja et taotlejale teatatakse taotluse kohta tehtud otsusest võimaluste piires kirjalikult.
12. Kui pädev asutus lükkab taotluse tagasi, teatatakse taotlejale sellest kirjalikult ja põhjendamatu viivitusega kas taotleja enda palvel või pädeva asutuse algatusel. Taotlejale teatatakse võimaluste piires taotluse tagasilükkamise põhjustest ja selle otsuse edasikaebamise ajakavast. Taotlejal peab olema lubatud esitada taotlus mõistliku tähtaja jooksul uuesti.
15. Kui loa saamiseks on vaja sooritada eksam, tagab pädev asutus, et sellised eksamid toimuvad mõistliku sagedusega, ja annab taotlejatele piisavalt aega, et taotleda eksami sooritamist.

¹ Loatasud ei sisalda loodusvarade kasutamise tasusid, enampakkumise, pakkumismenetluse ja muude mittediskrimineerivate kontsessiooni andmise viisidega seotud makseid ega kohustuslikke makseid universaalteenuse osutamise eest.

16. Kumbki lepinguosaline tagab, et kui luba on antud, jõustub see asjatu viivituse ja kooskõlas loas või litsentsis määratud tingimustega.

ARTIKKEL 18.14

Uued finantsteenused lepinguosalise territooriumil

1. Lepinguosaline lubab teise lepinguosalise finantsasutusel, v.a filiaalil, osutada mis tahes uusi finantsteenuseid, mida lepinguosaline lubaks oma õiguse alusel osutada oma finantsasutustel sarnases olukorras, tingimusel et uue finantsteenuse kasutuselevõtt ei eelda uute õigusnormide vastuvõtmist ega kehtivate õigusnormide muutmist.
2. Lepinguosaline võib määrata institutsioonilise ja juriidilise vormi, mille kaudu võib osutada uut finantsteenust, ja võib nõuda teenuse osutamiseks luba. Sellise loa nõudmise korral tehakse otsus mõistliku ajavahemiku jooksul ja loa andmisest võidakse keelduda üksnes usaldatavusnõuetega seotud kaalutlustel.
3. Käesolev artikkel ei takista lepinguosalise finantseerimisasutusel taotleda, et teine lepinguosaline kaaluks loa andmist sellise finantsteenuse osutamiseks, mida ei osutata kummagi lepinguosalise territooriumil. Niisuguse taotluse suhtes kohaldatakse selle lepinguosalise õigust, kes taotluse saab, ja selle suhtes ei kohaldata käesolevas artiklis sätestatud kohustusi.

ARTIKKEL 18.15

Iseregulatsiooniorganid

Kui lepinguosaline nõuab, et selleks, et osutada selle lepinguosalise territooriumil või territooriumile finantsteenust, peab teise lepinguosalise finantsasutus või piiriülese finantsteenuse osutaja olema iseregulatsiooniorgani liige, osalema selles või tal peab olema sellele juurdepääs, tagab esimene lepinguosaline, et iseregulatsiooniorgan järgib artiklites 10.6, 10.8, 11.4 ja 11.5 sätestatud kohustusi.

ARTIKKEL 18.16

Makse- ja kliiringsüsteemid

Kumbki lepinguosaline tagab võrdse kohtlemise tingimustel teise lepinguosalise finantsasutustele, kes on asutatud tema territooriumil, juurdepääsu avalik-õiguslike üksuste makse- ja kliiringsüsteemidele ning tavalises äritegevuses kättesaadavatele ametlikele rahastamis- ja refinantseerimisallikatele. Käesolev artikkel ei ole mõeldud võimaldama juurdepääsu lepinguosalise viimase instantsi laenajatele.

ARTIKKEL 18.17

Finantsteenuste allkomitee

1. Artikli 33.4 lõike 1 alusel moodustatud finantsteenuste allkomitee (edaspidi „allkomitee“) koosneb lepinguosaliste esindajatest, kes vastutavad finantsteenuste eest.
2. Allkomitee teeb järgmist:
 - a) jälgib käesoleva peatüki rakendamist;
 - b) arutab finantsteenustega seotud küsimusi, mille lepinguosaline on talle suunanud; ning
 - c) peab finantsteenuste sektori reguleerimise alast dialoogi, et parandada lepinguosaliste teadmisi teineteise reguleerivatest raamistikest, ja teeb koostööd rahvusvaheliste standardite väljatöötamisel.

ARTIKKEL 18.18

Tehnilised arutelud ja konsultatsioonid

1. Lepinguosaline võib taotleda tehnilisi arutelusid ja konsultatsioone teise lepinguosalisega mis tahes küsimuses, mis tuleneb käesolevast lepingust ja mõjutab finantsteenuseid. Teine lepinguosaline kaalub taotlust heasoovlikult. Lepinguosalised teatavad oma arutelude ja konsultatsioonide tulemustest allkomiteele.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et selliste tehniliste arutelude ja konsultatsioonide korral kuuluvad tema delegatsiooni finantsteenuste valdkonna asjakohaste eriteadmistega ametnikud.
3. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist
 - a) kalduma kõrvale oma asjakohastest õigusnormidest, mis käsitlevad teabe jagamist finantsvaldkonna reguleerivate asutuste vahel, või lepinguosaliste finantsasutuste vahelise lepingu või kokkuleppe nõuetest; või
 - b) nõudma reguleerivatelt asutustelt mis tahes meetmete võtmist, mis sekkuksid konkreetsetesse regulatiivsetesse, järelevalve-, haldus- või õiguskaitseküsimustesse.

4. Ühtegi käesoleva artikli sätet ei tõlgendata nii, nagu takistaks see lepinguosalist nõudmast järelevalve eesmärgil teavet teise lepinguosalise territooriumil asuva finantsasutuse või piiriülese finantsteenuse osutaja kohta või pöördumast teise lepinguosalise pädeva reguleeriva asutuse poole, et teavet saada.

5. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolev artikkel ei piira kummagi lepinguosalise 31. peatüki kohaseid õigusi ja kohustusi.

ARTIKKEL 18.19

Vaidluste lahendamine

1. 31. peatükki, sealhulgas 31-A ja 31-B lisa kohaldatakse käesoleva artikliga muudetud kujul selliste vaidluste lahendamise suhtes, mis on seotud käesoleva peatüki kohaldamise ja tõlgendamisega.

2. Lisaks artiklis 31.9 sätestatud nõuetele peavad vahekohtu liikmetel olema eriteadmised või kogemused finantsteenuste õiguse või praktika alal, mille hulka võib kuuluda finantsasutuste reguleerimine, kui lepinguosalisel ei lepi kokku teisiti.

3. Allkomitee soovib kaubanduskomiteel määrata lõikes 2 osutatud nõuete täitmiseks vähemalt 15 isikut, kes soovivad ja saavad osaleda komisjoni töös. Kaubanduskomitee koostab selle nimekirja hiljemalt aasta pärast käesoleva lepingu jõustumist. Nimekiri koosneb kolmest alamnimekirjast:

- a) üks alamnimekiri, mis koostatakse Euroopa Liidu ettepanekute alusel;
- b) üks alamnimekiri, mis koostatakse Tšiili ettepanekute alusel; ning
- c) üks alamnimekiri isikutest, kes ei ole kummagi lepinguosalise kodanikud ja täidavad vahekohtu eesistuja ülesandeid.

4. Igasse alamnimekirja kantakse vähemalt viis isikut. Kaubanduskomitee tagab, et nimekirjas on alati kõnealune miinimumarv inimesi.

5. Käesoleva peatüki kohaldamisel asendab käesoleva artikli lõikes 3 osutatud nimekiri, kui see on koostatud, artikli 31.8 lõike 1 kohaselt koostatud nimekirja.

19. PEATÜKK

DIGIKAUBANDUS

A JAGU

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 19.1

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse elektrooniliste vahendite abil toimuva kaubanduse suhtes.
2. Käesolevat peatükki ei kohaldata audiovisuaalteenuste suhtes.

ARTIKKEL 19.2

Mõisted

1. Käesoleva peatüki suhtes kohaldatakse artiklites 10.2 ja 11.2 esitatud mõisteid.

2. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „tarbija“ – füüsiline isik, või kui see on asjaomase lepinguosalise õigusnormidega ette nähtud, juriidiline isik, kes kasutab või taotleb üldkasutatavat telekommunikatsiooniteenust eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, äri-, ega tööalase tegevusega;
- b) „otseturundusteated“ – igasugune kommertsreklaam, mille raames füüsiline või juriidiline isik edastab üldkasutatavat telekommunikatsiooniteenust kasutades reklaami otse lõppkasutajatele ning mis hõlmab vähemalt elektronpostisõnumeid ning tekst- ja multimeediasõnumeid;
- c) „elektrooniline autentimine“ – teenus, mis võimaldab kinnitada
 - i) füüsilise või juriidilise isiku e-identiteeti; või
 - ii) elektrooniliste andmete päritolu ja terviklust;
- d) „e-tempel“ – juriidilise isiku kasutatavad elektroonilised andmed, mis on lisatud muudele elektroonilistele andmetele või on nendega loogiliselt seotud, et tagada nende muude andmete päritolu ja terviklus;

- e) „e-allkiri“ – elektroonilised andmed, mis on lisatud muudele elektroonilistele andmetele või on nendega loogiliselt seotud ning
 - i) mida füüsiline isik kasutab selleks, et väljendada nõustumist seotud elektrooniliste andmetega; ning
 - ii) mis on nendega seotud elektrooniliste andmetega ühendatud nii, et igasugune edaspidine elektrooniliste andmete muutmine on tuvastatav;
- f) „elektroonilised usaldusteenused“ – elektrooniline teenus, mis koosneb e-allkirjade, e-templite, e-ajatemplite, e-andmevahetuse, veebisaitide autentimise teenuste ja nende teenustega seotud sertifikaatide loomisest, kontrollimisest ja kinnitamisest;
- g) „lõppkasutaja“ – füüsiline isik või juriidiline isik, kes kasutab või taotleb üldkasutatavat telekommunikatsiooniteenust kas tarbijana või, kui see on asjaomase lepinguosalise õigusnormidega ette nähtud, kaubandus-, äri- või tööalastel eesmärkidel.
- h) „isikuandmed“ – isikuandmed artikli 1.3 punktis u määratletud tähenduses; ning
- i) „üldkasutatav telekommunikatsiooniteenus“ – artikli 16.2 punktis j määratletud üldkasutatav telekommunikatsiooniteenus.

ARTIKKEL 19.3

Õigus kehtestada õigusnorme

Lepinguosalised kinnitavad veel kord õigust kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke, näiteks rahvatervise, sotsiaalteenuste, hariduse, ohutuse, keskkonna, sh kliimamuutuste, avaliku kõlbluse, sotsiaal- või tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse või kultuurilise mitmekesisuse edendamise ja kaitsmise valdkonnas.

ARTIKKEL 19.4

Erandid

Käesolev peatükk ei takista lepinguosalisi võtmast või säilitamast artiklite 18.11, 32.1 ja 32.2 kohaselt meetmeid avaliku huviga seotud põhjustel, mis on sätestatud vastavates artiklites.

B JAGU

ANDMEEDASTUS JA ISIKUANDMETE KAITSE

ARTIKKEL 19.5

Piiriülene andmeedastus

Lepinguosalised tegutsevad kindlalt selle nimel, et tagada piiriülene andmeedastus, eesmärgiga hõlbustada digikaubandust. Selleks ei piira lepinguosaline piiriülest andmeedastust lepinguosaliste vahel:

- a) nõudes selle lepinguosalise territooriumil olevate andmetöötlusseadmete või võrguelementide kasutamist andmete töötlemiseks, sealhulgas kehtestades kohustuse kasutada andmetöötlusseadmeid või võrguelemente, mis on lepinguosalise territooriumil sertifitseeritud või heaks kiidetud;
- b) nõudes, et andmete säilitamiseks või töötlemiseks peavad need andmed asuma selle lepinguosalise territooriumil;
- c) keelates säilitamise või töötlemise teise lepinguosalise territooriumil; või
- d) seades piiriülese andmeedastuse tingimuseks selle lepinguosalise territooriumil asuvate andmetöötlusseadmete või võrguelementide kasutamise või andmete asumise selle lepinguosalise territooriumil.

ARTIKKEL 19.6

Isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse

1. Kumbki lepinguosaline tunnistab, et isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse on põhiõigus ning et sellega seotud ranged standardid aitavad suurendada usaldust digikaubanduse vastu ja soodustavad kaubanduse arengut.
2. Kumbki lepinguosaline võib võtta vastu või jätta kehtima meetmed, mida ta peab vajalikuks isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse tagamiseks, sealhulgas piiriülest isikuandmete edastamist käsitlevate õigusnormide vastuvõtmise ja kohaldamise kaudu. Ükski käesoleva lepingu säte ei mõjuta isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitset, mis on tagatud kummagi lepinguosaliste meetmetega.

C JAGU

ERISÄTTED

ARTIKKEL 19.7

Elektroonilise edastuse suhtes kohaldatavad tollimaksud

Lepinguosaline ei kehtesta tollimakse ühe lepinguosalise isiku ja teise lepinguosalise isiku vahelise elektroonilise edastuse suhtes.

ARTIKKEL 19.8

Eelneva loa puudumise põhimõte

1. Lepinguosaline ei nõua eelnevat luba üksnes põhjusel, et teenust osutatakse internetis¹, ega võta vastu ega jäta kehtima ühtegi muud samaväärse toimega nõuet.
2. Lõiget 1 ei kohaldata telekommunikatsiooniteenuste, ringhäälinguteenuste, hasartmänguteenuste, õiguslaste esindusteenuste ega notari või samaväärse kutseala teenuste suhtes, kui need on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega.

ARTIKKEL 19.9

Lepingute elektrooniline sõlmimine

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema õigusnormidega on lubatud lepinguid sõlmida elektrooniliselt ning et tema lepinguliste protsesside suhtes kehtestatud õigusnõuded ei loo takistusi elektrooniliselt sõlmitud lepingute kasutamisele ega too kaasa selliste lepingute õiguslike tagajärgede ja kehtivuse äravõtmist põhjusel, et leping on sõlmitud elektrooniliselt.

¹ Teenust osutatakse internetis, kui seda osutatakse elektrooniliselt ja isikud ei viibi üheaegselt kohal.

2. Lõiget 1 ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) ringhäälinguteenused, hasartmänguteenused ja õigusabiteenused;
- b) notarite või samaväärsete kutsealade teenused, mis on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega; ning
- c) lepingud, millega luuakse või antakse üle kinnisvaraga seotud õigusi, lepingud, mis seaduse järgi nõuavad kohtute, ametivõimude või avalikku võimu teostavate kutsealade kaasamist, käenduslepingud, milles tagatise andjaks on isikud, kes tegutsevad eesmärkidel, mis ei ole seotud nende kaubandus-, äri-, kutse- või töölase tegevusega, ning perekonnaõiguse või pärimisõigusega reguleeritavad lepingud.

ARTIKKEL 19.10

Elektroonilised usaldus- ja autentimisteenused

1. Lepinguosaline ei keeldu tunnistamast elektroonilise usaldusteenuse või elektroonilise autentimisteenuse õiguslikku kehtivust ega nende vastuvõetavust tõendina kohtu- või haldusmenetluses üksnes põhjusel, et teenust osutatakse elektrooniliselt.

2. Lepinguosaline ei võta vastu ega jäta kehtima meetmeid:
 - a) millega keelatakse e-tehingu pooltel määrata vastastikku kindlaks oma tehingu jaoks sobivad elektroonilise autentimise meetodid, või
 - b) mis ei võimaldaks e-tehingu pooltel kohtu- või haldusasutustes tõendada, et nende e-tehing vastab elektrooniliste usaldusteenuste ja elektroonilise autentimise õiguslikele nõuetele.
3. Olenemata lõikest 2 võib lepinguosaline teatavat liiki e-tehingute puhul nõuda, et elektroonilise autentimise või elektroonilise usaldusteenuse meetod peab
 - a) olema sertifitseeritud selle lepinguosalise õiguse kohaselt akrediteeritud asutuse poolt või
 - b) vastama teatavatele toimimisstandarditele, mis on objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning seotud üksnes asjaomase e-tehingute liigi eriomadustega.

ARTIKKEL 19.11

Tarbijate usaldus internetis

1. Lepinguosalised tunnistavad, et on tähtis suurendada tarbijate usaldust digikaubanduse vastu. Kumbki lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima meetmed, millega tagatakse e-kaubandustehinguid tegevate tarbijate tõhus kaitse, sealhulgas meetmed, millega
 - a) keelustatakse pettused ja petturlikud äritavad;
 - b) kohustatakse kaupade ja teenuste pakkujaid tegutsema heas usus ja järgima ausaid äritavasid, sealhulgas keelatakse neil tarbijatelt tellimata kaupade ja teenuste eest tasu nõuda;
 - c) nõutakse, et kaupade või teenuste tarnijad annaksid tarbijatele selget ja põhjalikku teavet oma isiku ja kontaktandmete,¹ samuti kaupade või teenuste, tehingu ja kohaldatavate tarbijaõiguste kohta; ning
 - d) antakse tarbijatele juurdepääs õiguskaitsele, sealhulgas õigus kasutada õiguskaitsevahendeid juhtudel, kui kauba või teenuse eest on tasutud, kuid kaupa ei ole tarnitud või teenust ei ole osutatud kokkulepitud viisil.

¹ Vahendajate puhul kuuluvad siia hulka ka kauba või teenuse tegeliku tarnija isik ja kontaktandmed.

2. Lepinguosalised tunnistavad oma riiklike tarbijakaitseasutuste või muude asjaomaste asutuste vahelise koostöö tähtsust lepinguosalistevahelise e-kaubandusega seotud tegevuses, et suurendada tarbijate usaldust.

ARTIKKEL 19.12

Tellimata otseturundusteaded

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et lõppkasutajaid kaitstakse soovimatute otseturundusteadete eest tõhusalt.
2. Kumbki lepinguosaline võtab vastu või säilitab tellimata otseturundusteadete suhtes meetmed, mille kohaselt:
 - a) peavad tellimata otseturundusteadete saatjad tagama, et saajatel oleks võimalik vältida nende teadete jätkuvat saamist; või
 - b) on otseturundusteadete saamiseks vaja teate saaja nõusolekut vastavalt kummagi lepinguosalise õigusnormidele.

3. Kumbki lepinguosaline tagab, et otseturundusteated on sellistena selgelt äratuntavad, neist nähtub selgelt, kelle nimel neid saadetakse, ning need sisaldavad vajalikku teavet, mis võimaldab lõppkasutajatel nõuda tasuta ja mis tahes ajal nende saatmise lõpetamist.

ARTIKKEL 19.13

Lähtekoodi kohustusliku edastamise või sellele juurdepääsu keeld

1. Lepinguosaline ei nõua teise lepinguosalise füüsilisele või juriidilisele isikule kuuluva tarkvara lähtekoodi edastamist ega juurdepääsu sellele. Käesolev lõige ei kehti puhkudel, kui teise lepinguosalise isik edastab lähtekoodi vabatahtlikult või annab sellele juurdepääsu ärilistel alustel, näiteks riigihanketehingu või vabalt läbi räägitud lepingu raames. Käesolev lõige ei takista lepinguosalise isikut litsentsimast oma tarkvara tasuta ja avatud lähtekoodiga.
2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et artikleid 18.11, 32.1 ja 32.2 võidakse kohaldada lepinguosalise meetmete suhtes, mis on vastu võetud või kehtima jäetud sertifitseerimismenetluse raames.
3. Ükski käesoleva artikli säte ei mõjuta:
 - a) kohtu, halduskohtu või konkurentsiameti nõudeid konkurentsioiguse rikkumise heastamiseks;

- b) intellektuaalomandiõiguste kaitset ja jõustamist; ega
- c) lepinguosalise õigust võtta meetmeid vastavalt artiklile 21.3.

ARTIKKEL 19.14

Digikaubandusega seotud koostöö regulatiivsetes küsimustes

1. Lepinguosalised teevad koostööd, vahetades teavet oma vastavate õigusaktide kohta ja nende rakendamise kohta digikaubandusest tulenevates regulatiivsetes küsimustes, sealhulgas:
 - a) koostalitlusvõimeliste piiriüleste elektrooniliste usaldus- ja autentimisteenuste tunnustamine ja hõlbustamine;
 - b) otseturundusteadete käsitlemine;
 - c) tarbijate kaitse internetis; ning
 - d) muud digikaubanduse arengu seisukohast olulised regulatiivsed küsimused.
2. Lepinguosalised peavad dialoogi, mis põhineb lõikes 1 osutatud teabevahetusel.

3. Käesolevat artiklit ei kohaldata lepinguosalise selliste õigusnormide ja meetmete suhtes, mis käsitlevad isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitset, sealhulgas piiriülest isikuandmete edastamist.

ARTIKKEL 19.15

Läbivaatamine

Emma-kumma lepinguosalise taotlusel vaatab artiklis 11.10 osutatud teenuste ja investeeringute allkomitee läbi käesoleva peatüki rakendamise, pidades eelkõige silmas digikaubandust mõjutavaid asjakohaseid muutusi, mis võivad tuleneda uuest ärimudelist või tehnoloogiast. Teenuste ja investeeringute allkomitee esitab kaubanduskomiteele aruande oma järelduste kohta ja võib anda vajalikke soovitusi.

20. PEATÜKK

KAPITALI LIIKUMINE, MAKSED JA ÜLEKANDED NING AJUTISED KAITSEMEETMED

ARTIKKEL 20.1

Eesmärk ja kohaldamisala

Käesoleva peatüki eesmärk on võimaldada käesoleva lepingu alusel liberaliseeritud tehingutega seotud kapitali ja maksete vaba liikumist¹.

ARTIKKEL 20.2

Arvelduskonto

Ilma et see piiraks lepingu muude sätete kohaldamist, lubab kumbki lepinguosaline teha makseid ja ülekandeid, mis on seotud jooksevkonto tehingutega, mis kuuluvad käesoleva lepingu kohaldamisalasse, vabalt konverteeritavas valuutas vastavalt 22. juulil 1944 New Hampshire'is Bretton Woodsis vastu võetud Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirja artiklitele.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesoleva peatüki suhtes kohaldatakse 20. lisa.

ARTIKKEL 20.3

Kapitali liikumine

Ilma et see piiraks käesoleva lepingu muude sätete kohaldamist, tagab kumbki lepinguosaline maksebilansi kapitali- ja finantskonto tehingute puhul kapitali vaba liikumise investeringute ja muude tehingute liberaliseerimise eesmärgil, nagu on sätestatud 10., 11. ja 18. peatükis.

ARTIKKEL 20.4

Kapitali liikumist, makseid ja ülekandeid käsitlevate õigusnormide kohaldamine

1. Artikleid 20.2 ja 20.3 ei tõlgendata nii, nagu takistaksid need lepinguosalist kohaldamast oma õigusnorme, mis käsitlevad:
 - a) pankrotti, maksejõuetust või võlausaldajate õiguste kaitset;
 - b) finantsinstrumentide, nt väärtpaberite, futuuride või tuletisinstrumentide emiteerimist, nendega kauplemist või tehingute tegemist;
 - c) finantsaruandlust või kapitali liikumise, maksete või ülekannete arvestuse pidamist, kui see on vajalik õiguskaitse- või finantsjärelevalveasutuste abistamiseks;

- d) kuritegusid, väärtegusid, kelmusi või pettusi;
- e) kohtu- või haldusmenetlustes antud korralduste või tehtud otsuste täitmise tagamist; või
- f) sotsiaalkindlustust, riiklikke pensioniskeeme või kohustuslikke säästuskeeme.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud õigusnorme kohaldatakse erapooletul ja mittediskrimineerival viisil ja mitte viisil, mis kujutaks endast kapitali liikumise, maksete või ülekannete varjatud piiramist.

ARTIKKEL 20.5

Ajutised kaitsemeetmed

Erandlike asjaolude korral, kui esineb tõsiseid probleeme Euroopa Liidu majandus- ja rahaliidu toimimises, võib Euroopa Liit kõige rohkem kuueks kuuks kehtestada või kehtima jätta kapitali liikumise, maksete või ülekannetega seotud kaitsemeetmed. Need meetmed piirduvad rangelt vajalikuga.

ARTIKKEL 20.6

Piirangud maksebilansi ja välisrahastusega seotud riskuste korral

1. Kui lepinguosalisel tekib tõsiseid maksebilansiraskusi või välisrahastusega seotud riskusi või on oht, et neid võib tekkida, võib ta võtta vastu või jätta kehtima piiravaid meetmeid kapitali liikumise, maksete või ülekannete suhtes¹.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmed:
 - a) peavad olema vastavuses Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirjaga, nagu see on kohaldatav;
 - b) ei tohi minna kaugemale sellest, mida on vaja, et käesoleva artikli lõikes 1 kirjeldatud olukorraga toime tulla;
 - c) peavad olema ajutised ja need tuleb järk-järgult kõrvaldada, kui käesoleva artikli lõikes 1 kirjeldatud olukord paraneb;
 - d) ei tohi tekitada põhjendamatut kahju teise lepinguosalise kaubanduslikele, majanduslikele ega finantshuvidele; ning

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et tõsised maksebilansiraskused või välisrahastusega seotud riskused või nende oht võivad muu hulgas olla tingitud raha- või vahetuskursipoliitikaga seotud tõsistest riskustest või nende ohust.

e) ei tohi olla diskrimineerivad võrreldes nendega, mida võetakse kolmandate riikide suhtes samasuguses olukorras.

3. Lepinguosaline võib oma välise finantspositsiooni või maksebilansi kaitseks vastu võtta või säilitada piiravaid meetmeid kaubavahetuse suhtes. Sellised meetmed peavad olema kooskõlas GATT 1994 ja 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe maksebilansisätete käsitusleppega.

4. Lepinguosaline võib oma välise finantspositsiooni või maksebilansi kaitseks vastu võtta või säilitada piiravaid meetmeid teenuskaubanduse suhtes. Sellised meetmed peavad olema kooskõlas GATSi XII artikliga.

5. Lepinguosaline, kes võtab vastu või jätab kehtima lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmed, teatab nendest viivitamata teisele lepinguosalisele.

6. Kui käesoleva artikli alusel võetakse vastu või jäetakse kehtima piiravad meetmed, konsulteerivad lepinguosalised viivitamata teenuste ja investeeringute allkomitees, välja arvatud juhul, kui konsultatsioone peetakse muudel foorumitel, mille liikmed on mõlemad lepinguosalised. Konsultatsioonide käigus analüüsitakse meetmete võtmise põhjustanud maksebilansiraskusi või väliseid finantsraskusi, võttes muu hulgas arvesse järgmisi tegureid:

a) raskuste laad ja ulatus;

b) väline majandus- ja kaubanduskeskkond; ning

c) võimalikud alternatiivsed parandusmeetmed.

7. Lõikes 6 osutatud konsultatsioonidel käsitletakse piiravate meetmete vastavust käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2. Need konsultatsioonid peavad võimaluse korral põhinema kõikidel asjaomastel Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) esitatud statistilistel või muudel andmetel ning nende järel dustes võetakse arvesse IMF-i hinnangut asjaomase lepinguosalise maksebilansile ja välisele finantsolukorrale.

21. PEATÜKK

RIIGIHANKED

ARTIKKEL 21.1

Mõisted

Käesolevas peatükis ning 21-A ja 21-B lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „kommertskaubad ja -teenused“ – kaubad ja teenused, mida tavaliselt müüakse või pakutakse müügiks turul valitsusväliste ostjatele ja mida sellised ostjad ostavad tavaliselt turult valitsemisega mitte seotud eesmärkidel;
- b) „ehitusteenus“ – teenus, mille eesmärk on mis tahes vahenditega ehitada hooneid ja tsiviilrajatisi ÜRO ühtse tooteklassifikaatori (CPC) 51. alajao tähenduses;
- c) „elektrooniline oksjon“ – elektrooniliste seadmete abil toimuv järkjärguline protsess, mille käigus tarnijad esitavad uue hinnapakkumuse, hankemenetluse hindamiskriteeriumide mõne hinnavälise mõõdetava elemendi uue väärtuse või mõlemad ning mille tulemusel tekib või muutub pakkumuste pingerida;

- d) „kirjalik“ või „kirjalikult“ – sõnade ja arvudega esitatud väljend, mida saab lugeda ja taasesitada ning hiljem edastada; mõiste võib hõlmata elektrooniliselt edastatavat ja salvestatavat teavet;
- e) „piiratud pakkumismenetlus“ – hange, mille puhul hankeüksus võtab ühendust tema enda valitud tarnija või tarnijatega;
- f) „meede“ – õigusakt, eeskiri, menetlus, haldussuunis või -tava või hankeüksuse mis tahes toiming, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud hankega;
- g) „korduvkasutatav loetelu“ – loetelu, mida hankeüksus kavatseb kasutada rohkem kui ühel korral ja mis sisaldab tarnijaid, kelle hankeüksus on tunnistanud loetellu kandmise tingimustele vastavaks;
- h) „kavandatava hanke teade“ – hankeüksuse avaldatav teade, milles kutsutakse huvitatud tarnijaid esitama osalemistaotlusi, pakkumusi või mõlemaid;
- i) „korvamismeetmed“ – tingimused või kohustused, mis edendavad kohalikku arengut või parandavad lepinguosalise maksebilanssi, näiteks kodumaise sisu kasutamine, tehnoloogia litsentsimine, investeerimis-, vastuostu- jms toimingud või nõuded;
- j) „avatud pakkumismenetlus“ – hankemenetlus, mille puhul võivad pakkumuse esitada kõik huvitatud tarnijad;

- k) „hankeüksus“ – 21-A või 21-B lisa A, B või C jao kohaldamisalasse kuuluv üksus;
- l) „kvalifitseeritud tarnija“ – tarnija, kelle hankeüksus on tunnistanud osalemistingimustele vastavaks;
- m) „valikpakkumismenetlus“ – hankemenetlus, mille puhul hankeüksus kutsub pakkumusi esitama üksnes kvalifitseeritud tarnijaid;
- n) „teenused“ – hõlmab ehitusteenuseid, kui ei ole sätestatud teisiti;
- o) „standard“ – dokument, mille on heaks kiitnud tunnustatud asutus ning millega nähakse üldiseks ja korduvaks kasutamiseks ette tooteid ja teenuseid ning nendega seotud protsesse ja tootmismeetodeid käsitlevad eeskirjad, suunised või omadused, mille järgimine ei ole kohustuslik; standard võib sisaldada või käsitleda ka üksnes kauba, teenuse, tootmistehnoloogia või -meetodi termineid, sümboleid, pakendamis-, tähistamis- või märgistusnõudeid;
- p) „tarnija“ – isik või isikute rühm, kes pakub või saab pakkuda kaupu ja teenuseid, ning

q) „tehniline kirjeldus“ – hanketingimus, milles

i) määratakse kindlaks järgmine:

A) hangitavate kaupade omadused, sealhulgas kvaliteet, toime, ohutus ja mõõtmised, või kaupade tootmise protsessid ja viisid; või

B) hangitavate teenuste omadused, sealhulgas kvaliteet, toime ja ohutus, või teenuste osutamise protsessid ja viisid; või

ii) käsitletakse toote või teenuse suhtes kehtivaid termineid, sümboleid või pakendamise-, tähistamise- või märgistusnõudeid.

ARTIKKEL 21.2

Kohaldamisala ja katvus

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse kõikide käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seotud meetmete suhtes, olenemata sellest, kas hange korraldatakse üksnes või osaliselt elektrooniliste vahenditega.

2. Käesolevas peatükis tähendab „käesoleva lepinguga hõlmatud hange“ valitsuse ülesannete täitmiseks teostatavat hanget:

- a) mille puhul hangitakse kaupu või teenuseid või nende mis tahes kombinatsiooni,
 - i) nagu on sätestatud 21-A või 21-B lisas; ning
 - ii) hanke eesmärk ei ole äriotstarbeline müük või edasimüük või kasutamine äriotstarbeliseks müügiks või edasimüügiks ette nähtud kaupade tootmisel või teenuste osutamisel;
- b) mis toimub mis tahes lepingulisel alusel, sealhulgas ostmise, liisimine, rentimise või üürimise teel koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta;
- c) mille väärtus on punktide 6–8 kohaste hinnangute järgi artikli 21.6 kohase teate avaldamise ajal võrdne 21-A või 21-G lisa sätestatud vastava künnisega või ületab seda künnist;
- d) mille teostab hankeüksus; ning
- e) mis ei ole muul viisil käesoleva artikli lõike 3 ega 21-A või 21-B lisa kohaldamisalast välja jäetud.

3. Kui 21-A või 21-B lisas ei ole sätestatud teisiti, ei kohaldata käesolevat peatükki järgmise suhtes:

- a) maa, olemasolevate hoonete ja muu kinnisvara või nendega seotud õiguste omandamine või rentimine;
- b) lepinguosalise lepinguvälised kokkulepped või mis tahes vormis antav abi, sealhulgas koostöölepingud, toetused, laenud, subsiidiumid, paigutused omakapitali, tagatised ja maksusoodustused;
- c) fiskaalasutuse teenuste ja depooteenuste, reguleeritud finantsasutuste likvideerimise ja juhtimise teenuste ning riigivõla, sealhulgas laenude, riigi võlakirjade, vekslite ja muude väärtpaberite müügi, tagasiostu või levitamise seotud teenuste hange või soetamine;
- d) avaliku sektori töölepingud;
- e) hanked, mis korraldatakse:
 - i) spetsiaalselt rahvusvahelise abi, sealhulgas arenguabi andmiseks;

- ii) rahvusvahelise lepingu erimenetluse või -klausli alusel, mis käsitleb sõjaväeüksuste paiknemist või ühist projekti rakendamist asjaomasele lepingule alla kirjutanud riikide poolt; või
- iii) rahvusvahelise organisatsiooni erimenetluse või -klausli alusel või mida rahastatakse rahvusvahelise toetuse, laenu või muu abiga, juhul kui kohaldatav menetlus või klausel ei ole käesoleva peatükiga kooskõlas; või

f) finantsteenused.

4. Käesoleva peatüki kohane hange on 21-A või 21-B lisaga hõlmatud hange, mille puhul lepinguosaliste kohustused on sätestatud järgmiselt:

- a) 21-A ja 21-B lisa A jaos keskvalitsusasutused, mille hanked on hõlmatud käesoleva peatükiga;
- b) 21-A ja 21-B lisa B jaos keskvalitsusest madalama taseme valitsusasutused, mille hanked on hõlmatud käesoleva peatükiga;
- c) 21-A ja 21-B lisa C jaos kõik muud üksused, mille hanked on hõlmatud käesoleva peatükiga;
- d) 21-A ja 21-B lisa D jaos käesoleva peatükiga hõlmatud kaubad;

- e) 21-A ja 21-B lisa E jaos käesoleva peatükiga hõlmatud teenused, v.a ehitusteenused;
 - f) 21-A ja 21-B lisa F jaos käesoleva peatükiga hõlmatud ehitusteenused;
 - g) 21-A ja 21-B lisa G jaos käesoleva peatükiga hõlmatud ehitustööde kontsessioonid;
 - h) 21-A ja 21-B lisa H jaos esitatud üldmärkused;
 - i) 21-A ja 21-B lisa I jaos meediakanalid, kus lepinguosaline avaldab oma hanketeateid, lepingu sõlmimise teateid ja muud oma riigihangete süsteemiga seotud teavet, nagu on sätestatud käesolevas peatükis;
 - j) 21-B lisa J jaos sätestatud ümberarvestuskurss, mida tuleb kasutada künnisväärtuste puhul.
5. Kui hankeüksus nõuab seoses käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, et isik, kes ei kuulu 21-A ega 21-B lisa alla, korraldaks hanke vastavalt konkreetsetele tingimustele, kohaldatakse selliste tingimuste suhtes artiklit 21.4 *mutatis mutandis*.
6. Selleks et teha hanke väärtuse hindamisel kindlaks, kas tegemist on käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, hankeüksus:
- a) ei jaga hanget eraldi hangeteks ega vali ega kasuta konkreetset hindamismeetodit hanke väärtuse hindamiseks eesmärgiga täielikult või osaliselt välistada käesoleva peatüki kohaldamine hanke suhtes; ning

- b) esitab hanke arvestusliku suurima koguväärtuse hanke kogukestuse lõikes, olenemata sellest, kas leping sõlmitakse ühe või enama tarnijaga, võttes arvesse kõiki tasustamise vorme, sealhulgas:
 - i) lisatasud, teenustasud, vahendustasud ja intressid; ning
 - ii) kui hankes on ette nähtud optsioonivõimalus, siis kõnealuste optsioonide kogumaksumus.
7. Kui hanke üksiknõude tulemusena sõlmitakse rohkem kui üks leping või sõlmitakse lepingud eraldi osade suhtes („korduvlepingud“), võetakse hinnangulise suurima kogumaksumuse arvutamisel aluseks järgmine:
- a) eelneva 12 kuu jooksul või hankeüksuse eelneva eelarveaasta jooksul sõlmitud sama tüüpi kauba või teenuse korduvlepingute maksumus, mida on võimaluse korral korrigeeritud, et võtta arvesse prognoositud muutusi järgmise 12 kuu jooksul hangitavate kaupade ja teenuste koguses ja maksumuses, või
 - b) esialgse lepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul või hankeüksuse eelarveaasta jooksul hangitava sama tüüpi kauba või teenuse korduvlepingute hinnanguline maksumus.

8. Hangete puhul, kus kaupa või teenust hangitakse liisimise, rentimise, üürimise või järelmaksuga ostu teel, või hangete puhul, mille koguhind ei ole kindlaks määratud, on hindamise alus järgmine:

a) tähtajaliste lepingute puhul:

- i) kui lepingu kestus on 12 kuud või vähem, siis hinnanguline suurim maksumus kogu kestuse jooksul,
- ii) kui lepingu kestus ületab 12 kuud, siis hinnanguline suurim kogumaksumus, sealhulgas mis tahes hinnanguline jääkmaksumus;

b) tähtajatute lepingute puhul hinnanguline kuumakse, mis on korrutatud 48ga;

c) kui ei ole kindel, kas leping sõlmitakse tähtajalise lepinguna, kohaldatakse punkti b.

ARTIKKEL 21.3

Julgeoleku- ja ülderandid

1. Ühtki käesoleva peatüki sätet ei tõlgendata nii, nagu takistaks see lepinguosalist võtmast meetmeid või avalikustamast teavet, kui ta peab seda vajalikuks, et kaitsta oma olulisi julgeolekuhuve, mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse hangete või riigi julgeoleku või riigikaitse seisukohalt hädavajalike hangetega.

2. Võttes arvesse nõuet, et selliseid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast samasugustes tingimustes oleva lepinguosalise meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist või rahvusvahelise kaubanduse varjatud piiramist, ei tõlgendata ühtki käesoleva peatüki sätet nii, nagu takistaks see lepinguosalist kehtestamast ja võtmast meetmeid, mis on:

- a) vajalikud kõlbluse, avaliku korra ja ohutuse kaitseks;
- b) vajalikud inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitseks;
- c) vajalikud intellektuaalomandi kaitseks; või
- d) seotud puuetega inimeste, heategevusorganisatsioonide või vangide töö tulemusena valmistatud kaupade ja osutatavate teenustega.

3. Lepinguosalised on kokku leppinud, et lõike 2 alapunktis b nimetatud meetmete hulka kuuluvad keskkonnameetmed, mis on vajalikud inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitseks.

ARTIKKEL 21.4

Üldpõhimõtted

Diskrimineerimiskeeld

1. Kumbki lepinguosaline ja tema hankeüksused kohtlevad iga käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seotud meetme puhul teise lepinguosalise kaupu ja teenuseid ning teise lepinguosalise tarnijaid, kes selliseid kaupu ja teenuseid pakuvad, kohe ja tingimusteta vähemalt sama soodsalt, kui asjaomane lepinguosaline, kaasa arvatud tema hankeüksused, kohtleb oma kaupu, teenuseid ja tarnijaid.
2. Käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seotud meetmete puhul lepinguosalisel ja nende hankeüksused:
 - a) ei kohtle mõnda kohapealset tarnijat tema välismaise kuuluvuse või omandiõiguse määra põhjal vähem soodsalt kui teisi kohapealseid tarnijaid; või
 - b) ei diskrimineeri kohapealset tarnijat selle alusel, et kaup või teenus, mida see tarnija selle konkreetse hanke jaoks pakub, pärineb teiselt lepinguosaliselt.

Elektrooniliste vahendite kasutamine

3. Lepinguosalised tagavad, et kogu suhtlus ja teabevahetus, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, sealhulgas hanketeabe, teadete ja hankedokumentide avaldamise ja pakkumuste vastuvõtmisega, toimub elektrooniliste vahendite abil. Kui hankeüksus korraldab käesoleva lepinguga hõlmatud hanke elektroonilisel teel, peab ta:

- a) tagama, et hanke korraldamisel kasutatakse muu hulgas ka autentimiseks ja andmete krüptimiseks IT-süsteeme ja tarkvara, mis on vabalt kättesaadavad ja muude vabalt kättesaadavate IT-süsteemide ja tarkvaraga koostalitlusvõimelised;
- b) kehtestama ja rakendama mehhanisme, millega tagatakse osalemistaotluste ja pakkumuste terviklus, sealhulgas fikseeritakse nende esitamise aeg ning välistatakse neile loata juurdepääs; ning
- c) kasutama hankemenetlustes teadete ja hankedokumentide avaldamiseks ning võimalikult suures ulatuses pakkumuste esitamiseks elektroonilisi teabe- ja sidevahendeid.

Hanke korraldamine

4. Hankeüksus korraldab käesoleva lepinguga hõlmatud hanke läbipaistval ja erapooletul viisil, mis:
- a) on kooskõlas käesoleva peatükiga, kasutades selliseid meetodeid nagu avatud hankemenetlus, valikhankemenetlus ja piiratud hankemenetlus; ning
 - b) ennetab huvide konflikte ja korruptsiooni vastavalt asjaomasele õigusele.

Päritolureeglid

5. Käesoleva peatükiga hõlmatud riigihanke puhul ei kohalda lepinguosaline teisest lepinguosalisest imporditavate kaupade suhtes päritolureegleid, mis erinevad nendest päritolureeglitest, mida lepinguosaline kohaldab tavapärase kaubanduse raames samade kaupade impordi suhtes.

Korvamismeetmed

6. Käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seoses ei tohi lepinguosaline ega tema hankeüksused üheski hankeetapis taotleda, võtta arvesse, kehtestada ega jõustada korvamismeetmeid.

Meetmed, mis ei ole hangetele eriomased

7. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata järgmise suhtes: tollimaks ja muud maksud, mis on kehtestatud impordi suhtes või sellise impordiga seoses; selliste tollimaksude ja muude maksudega maksustamise meetod; muud teenuskaubandust mõjutavad meetmed peale käesoleva lepinguga hõlmatud hankeid reguleerivate meetmete.

Korruptsioonivastased meetmed

8. Kumbki lepinguosaline tagab, et ta on võtnud kasutusele asjakohased meetmed korruptsiooniga tegelemiseks ja selle tõkestamiseks oma riigihangetes. Nende meetmete hulka võivad kuuluda menetlused, millega võetakse lepinguosalise hangetes osalemise õigus kas tähtajatult või kindlaksmääratud ajavahemikuks tarnijatelt, kelle kohta on selle lepinguosalise õigusasutused lõpliku otsusega kindlaks teinud, et nad on selle lepinguosalise territooriumil seoses riigihangetega osalenud altkäemaksus, pettuses või muus ebaseaduslikus tegevuses. Kumbki lepinguosaline tagab ka selle, et tal on kehtestatud põhimõtted ja menetlused, millega hangetes osalevate või neid mõjutavate isikute võimalik huvide konflikt võimalikult suures ulatuses kõrvaldada või seda ohjata.

ARTIKKEL 21.5

Teave hankesüsteemi kohta

1. Kumbki lepinguosaline:

- a) avaldab viivitamata seadused, määrused, kohtuotsused, üldkohaldatavad haldusotsused, õigusnormidest tulenevad standardsed lepingupunktid, millele viidatakse hanketeadetes või -dokumentides, samuti käesoleva lepinguga hõlmatud hanke korra ja selles tehtavad muudatused, asjaomases elektroonilises või paberväljaandes, mis on riigi tasandil ametlikult selleks määratud, laia levikuga ja pidevalt üldsusele kättesaadav; ning
- b) selgitab neid taotluse korral teisele lepinguosalisele.

2. Kumbki lepinguosaline loetleb vastavalt 21-A või 21-B lisa I jaos järgmise:

- a) elektroonilised ja paberväljaanded, kus lepinguosaline avaldab lõikes 1 sätestatud teabe;
- b) elektroonilised ja paberväljaanded, kus lepinguosaline avaldab artikli 21.6, artikli 21.8 lõike 9 ja artikli 21.17 lõikega 2 nõutud teated; ning

c) veebisaitide aadressid, kus lepinguosaline avaldab:

i) artikli 21.17 lõike 4 kohase hankestatistika; või

ii) oma teated sõlmitud hankelepingute kohta vastavalt artikli 21.17 lõikele 5.

3. Kumbki lepinguosaline teatab artiklis 21.21 nimetatud allkomiteele viivitamata igast muudatusest teda käsitlevas teabes, mis on esitatud vastavalt kas 21-A lisa või 21-B lisa I jaos.

ARTIKKEL 21.6

Teated

Kavandatava hanke teade

1. Hankeüksus avaldab iga käesoleva lepinguga hõlmatud hanke kohta kavandatava hanke teate, välja arvatud artiklis 21.14 kirjeldatud asjaoludel.

2. Kui käesolevas peatükis ei ole sätestatud teisiti, sisaldab iga kavandatava hanke teade järgmist:

- a) hankeüksuse nimi ja aadress ning muud andmed, mis on vajalikud hankeüksusega kontakteerumiseks ning selleks, et saada kõik vajalikud hankedokumendid, ning vajaduse korral teave nende hinna ja maksetingimuste kohta;
- b) hanke kirjeldus, sealhulgas hangitavate kaupade ja teenuste laad ja kogus või eeldatav kogus, kui täpne kogus ei ole teada;
- c) korduvlepingute puhul võimaluse korral edaspidiste kavandatava hanke teadete eeldatav avaldamise aeg;
- d) valikuvõimaluste kirjeldus;
- e) kaupade tarnimise ja teenuste osutamise ajakava või lepingu kestus;
- f) kasutatav hankemeetod ning teave selle kohta, kas tegemist on läbirääkimistega hanke või elektroonilise oksjoniga;
- g) vajaduse korral hankes osalemise taotluste esitamise aadress ja tähtpäev;

- h) pakkumuste esitamise aadress ja tähtpäev;
- i) keeled, milles võib esitada pakkumuse või osalemistaotluse, juhul kui need võib esitada muus keeles kui selle lepinguosalise ametlik keel, kelle hankeüksus hanke korraldab;
- j) tarnijatele kehtestatud osalemistingimuste loetelu koos lühikirjeldustega, sealhulgas nõuded tarnijate esitatavate konkreetsete dokumentide ja tõendite kohta, kui neid nõudeid ei ole esitatud hankedokumentides, mis tehakse kõikidele huvitatud tarnijatele kättesaadavaks samaaegselt kavandatava hanke teatega;
- k) kui hankeüksus kavatseb vastavalt artiklile 21.8 kutsuda hankes osalema piiratud arvu kvalifitseeritud tarnijaid, siis tarnijate valiku kriteeriumid ja vajaduse korral hankes osalema lubatavate tarnijate arvu piirangud; ning
- l) märge, et hange on hõlmatud käesoleva peatükiga.

Kokkuvõtlik teade

3. Iga kavandatava hanke puhul avaldab hankeüksus kavandatava hanke teatega samal ajal ühes WTO ametlikus keeles vabalt kättesaadava kokkuvõtliku teate¹. Kokkuvõtlik teade sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) hanke sisu;
- b) pakkumuse või hankes osalemise või korduvkasutatavasse loetellu kandmise taotluse esitamise viimane kuupäev; ning
- c) aadress, kust saab taotleda hankedokumente.

Plaanitud hanke teadaanne

4. Hankeüksustel soovitatakse avaldada igal eelarveaastal võimalikult varakult teadaanne hankeplaanide kohta (edaspidi „plaanitud hanke teadaanne“). Plaanitud hanke teadaanne peaks sisaldama hanke sisu ja kavandatava hanke teate avaldamise ligikaudset kuupäeva.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et WTO ametlikud keeled on inglise, hispaania ja prantsuse keel.

5. 21-A või 21-B lisa B või C jao alla kuuluv hankeüksus võib kasutada plaanitud hanke teadaannet kavandatava hanke teatena, tingimusel et plaanitud hanke teadaanne sisaldab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud teavet ulatuses, mis on üksusele kättesaadav, ja märget, et huvitatud tarnijad peaksid väljendama hankeüksusele oma huvi hanke vastu.

Teateid käsitlevad üldeeskirjad

6. Kavandatava hanke teated, kokkuvõtlikud teated ja plaanitud hanke teadaanded on vahetult kättesaadavad elektrooniliselt ja tasuta ühtse internetiportaali kaudu. Teateid võib lisaks avaldada ka ajakohases laia levikuga paberväljaandes ja need jäävad üldsusele kättesaadavaks vähemalt teates märgitud aja lõpuni.

Kumbki lepinguosaline loetleb asjakohased elektroonilised ja paberväljaanded vastavalt 21-A ja 21-B lisa I jaos.

7. Olenemata lõikes 6 sätestatud nõuetest, mis käsitlevad juurdepääsu kavandatud hanke teadetele, kokkuvõtlikele teadetele ja plaanitud hangete teadaannetele elektrooniliselt tasuta ühtse juurdepääsupunkti kaudu, loob Tšiili alates käesoleva lepingu jõustumise kuupäevast ja kolmeaastaseks üleminekuperioodiks kuni ühtse juurdepääsupunkti täieliku toimimiseni ajutise alternatiivina ühtsele juurdepääsupunktile digivärava, mis peab olema tasuta kättesaadav ja kus peavad olema lingid platvormidele või veebisaitidele, kus teateid avaldatakse. Värav sisaldab linke kuni neljale veebisaidile, mis on järgmised:

- a) *Mercado público*;
- b) *Ministerio de Obras Públicas*;
- c) *Dirección General de Concesiones*; ning
- d) *Diario Oficial*.

8. Lepinguosalised näevad ette käesoleva artikli lõike 7 korrapärase läbivaatamise, sealhulgas arutelu artiklis 21.21 osutatud allkomitees, eelkõige ühtse juurdepääsupunkti rakendamise seisu üle.

ARTIKKEL 21.7

Osalemistingimused

1. Hankeüksus esitab hankes osalemiseks ainult need tingimused, mis on olulised tagamaks, et tarnija vastab õiguslikult ja finantsiliselt hanke nõuetele ning on äriliselt ja tehniliselt suutlik asjaomast hankelepingut täitma.
2. Osalemistingimuste kehtestamisel hankeüksus
 - a) ei esita tingimust, et hankes osalemiseks peab tarnija olema varem sõlminud mõne lepinguosalise hankeüksusega ühe või mitu lepingut,
 - b) võib nõuda varasemat tegevuskogemust, kui see on hanke tingimuste seisukohalt oluline; ning
 - c) ei nõua, et hanke tingimus oleks asjaomane varasem kogemus lepinguosalise territooriumil.

3. Hinnates, kas tarnija vastab osalemistingimustele, hankeüksus:
- a) hindab tarnija finantsilist, ärilist ja tehnilist suutlikkust, lähtudes tema äritegevusest nii selle lepinguosalise territooriumil, kelle hankeüksus hanke korraldab, kui ka väljaspool seda; ning
 - b) lähtub hindamisel tingimustest, mille hankeüksus on eelnevalt hanketeates või hankedokumentides sätestanud.
4. Lepinguosaline ja tema hankeüksused võivad tõendusmaterjali olemasolu korral ja tingimusel, et neid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist lepinguosaliste vahel, välistada tarnija järgmistel põhjustel:
- a) pankrot;
 - b) valeandmete esitamine;
 - c) olulised või püsivad puudused ühest või mitmest varasemast lepingust tuleneva olulise nõude või kohustuse täitmisel;
 - d) kohtuotsused raskete kuritegude ja muude raskete süütegude kohta;

- e) raske eksimine ametialaste käitumisreeglite vastu või tegevus või tegevusetus, mis vähendab tarnija ärilist usaldusväärsust, või
- f) maksude maksmata jätmine.

ARTIKKEL 21.8

Tarnijate kvalifitseerimine

Registreerimissüsteemid ja kvalifitseerimismenetlused

1. Lepinguosaline ja tema hankeüksused võivad kasutada tarnijate registreerimise süsteemi, mille kaudu huvitatud tarnijad peavad registreeruma ja esitama teatavat teavet. Sellisel juhul tagab lepinguosaline, et huvitatud tarnijatel on elektrooniliste vahendite kaudu juurdepääs registreerimissüsteemi puudutavale teabele ja et nad võivad taotleda registreerimist igal ajal. Pädev asutus teatab neile mõistliku tähtaja jooksul taotluse rahuldamise või tagasilükkamise otsusest. Taotluse tagasilükkamise korral tuleb otsust nõuetekohaselt põhjendada.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et
 - a) tema hankeüksused teevad jõupingutusi, et minimeerida kvalifitseerimismenetluste erinevusi, ning

- b) kui tema hankeüksused kasutavad registreerimissüsteemi, teevad nad jõupingutusi, et minimeerida erinevusi oma registreerimissüsteemide vahel.

3. Lepinguosaline, sealhulgas tema hankeüksused, ei võta vastu ega kasuta registreerimissüsteemi või kvalifitseerimismenetlust, mille eesmärk on tekitada teise lepinguosalise tarnijatele asjatuid takistusi hankes osalemiseks või mille tõttu sellised takistused tekivad.

Piiratud hankemenetlus

4. Kui hankeüksus kavatseb kasutada piiratud hankemenetlust, tuleb tal:

- a) esitada kavandatava hanke teates vähemalt artikli 21.6 lõike 2 punktides a, b, f, g, j, k ja l nimetatud teave ning kutsuda tarnijaid üles esitama osalemistaotlust; ning
- b) esitada kvalifitseeritud tarnijatele, keda ta teavitab vastavalt artikli 21.12 lõike 3 punktile b, pakkumuste esitamise tähtaja alguseks vähemalt artikli 21.6 lõike 2 punktides c, d, e, h ja i osutatud teave.

5. Hankeüksus lubab konkreetses hankes osaleda kõigil kvalifitseeritud tarnijatel, välja arvatud juhul, kui hankeüksus teatab kavandatava hanke teates, et hankes lubatakse osalema vaid piiratud arv tarnijaid, ning esitab tarnijate arvu piiramise kriteeriumid või põhjenduse. Pakkumiskutse adresseeritakse nii mitmele tarnijale, nagu on vaja konkurentsi tagamiseks.

6. Kui hankedokumente ei tehta alates lõikes 4 osutatud teate avaldamise kuupäevast avalikult kättesaadavaks, tagab hankeüksus, et need tehakse kõikidele lõike 5 kohaselt väljavalitud kvalifitseeritud tarnijatele kättesaadavaks üheaegselt.

Korduvkasutatavad loetelud

7. Hankeüksus võib pidada korduvkasutatavat tarnijate loetelu, tingimusel et teade, millega huvitatud tarnijaid kutsutakse taotlema loetellu kandmist:

- a) avaldatakse igal aastal ning
- b) tehakse elektroonilise avaldamise korral püsivalt kättesaadavaks mõne 21-A ja 21-B lisa I jaos loetletud asjakohase kanali kaudu.

8. Lõikega 7 ette nähtud teade sisaldab järgmist:

- a) nende kaupade ja teenuste või kauba- ja teenuseliikide kirjeldus, mille hankimiseks loetelu kasutatakse;
- b) osalemistingimused, millele tarnijad peavad loetellu kandmiseks vastama, ning meetodid, mida hankeüksus kasutab tarnija nõuetele vastavuse kontrollimiseks;
- c) hankeüksuse nimi ja aadress ning muud andmed, mida on vaja temaga kontakteerumiseks ning kõigi vajalike loeteluga seotud dokumentide saamiseks;

- d) loetelu kehtivusaeg ja selle kehtivuse pikendamise või lõpetamise viis, või kui kehtivusaega ei esitata, siis märge selle kohta, millisel viisil teatatakse loetelu kasutamise lõpetamisest; ning
- e) märge, et loetelu võib kasutada käesoleva peatükiga hõlmatud hanke puhul.

9. Kui korduvkasutatav loetelu kehtib kolm aastat või vähem, võib hankeüksus olenemata lõikest 7 avaldada lõikes 7 osutatud teate ainult üks kord loetelu kehtivusaja algul, tingimusel et:

- a) teates esitatakse loetelu kehtivusaeg ja teatatakse, et rohkem teateid ei avaldata; ning
- b) teade avaldatakse elektrooniliselt ja see on kogu kehtivusaja jooksul pidevalt kättesaadav.

10. Hankeüksus lubab tarnijatel taotleda igal ajal enda kandmist korduvkasutatavasse loetellu ja kannab kõik kvalifitseeritud tarnijad loetellu mõistlikult lühikese aja jooksul.

11. Kui tarnija, kes ei ole kantud korduvkasutatavasse loetellu, esitab korduvkasutataval loetelul põhinevas hankes osalemise taotluse ja kõik nõutud dokumendid artikli 21.10 lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul, peab hankeüksus taotlusega tutvuma. Hankeüksus ei jäta tarnijat hankemenetlusest kõrvale selle tõttu, et tal ei ole piisavalt aega taotlusega tutvuda, välja arvatud erijuhul, kui hanke keerukusest tingituna ei suuda üksus pakkumuste esitamiseks lubatud ajavahemiku jooksul taotluse läbivaatamist lõpule viia.

21-A või 21-B lisa B ja C jaos loetletud üksused

12. 21-A või 21-B lisa B ja C jao kohaldamisalasse kuuluv hankeüksus võib kasutada teadet, milles tarnijaid kutsutakse üles taotlema korduvkasutatavasse loetellu kandmist, kavandatava hanke teatena, kui:

- a) teade avaldatakse kooskõlas käesoleva artikli lõikega 7 ning see sisaldab käesoleva artikli lõikes 8 nõutud teavet ja kogu artikli 21.6.2 lõikes 2 nõutud teavet, mis on kättesaadav, ning märget selle kohta, et see teade kujutab endast kavandatava hanke teadet või et edaspidi saavad korduvkasutatava loetelu alla kuuluvate hangete teateid ainult korduvkasutatavasse loetellu kuuluvad tarnijad; ning
- b) hankeüksus esitab tarnijatele, kes on talle teatanud oma huvist konkreetse hanke vastu, kiiresti piisavalt teavet, mis võimaldab neil hinnata oma huvi hankes osaleda, sealhulgas kogu ülejäänud teabe, mida nõutakse artikli 21.6.2 lõikes 2, niivõrd kui see teave on kättesaadav.

13. 21-A või 21-B lisa B või C jao kohaldamisalasse kuuluv hankeüksus võib võimaldada tarnijal, kes on käesoleva artikli lõike 10 kohaselt taotlenud enda kandmist korduvkasutatavasse loetellu, esitada asjaomase hanke raames pakkumuse, kui hankeüksusele jääb piisavalt aega, et kindlaks teha, kas tarnija vastab osalemistingimustele.

Teave hankeüksuse otsuste kohta

14. Hankeüksus teatab hankes osalemise taotluse või korduvkasutatavasse loetellu kandmise taotluse esitanud tarnijale viivitamata oma otsuse tema taotluse kohta.

15. Kui hankeüksus lükkab tarnija hankes osalemise või korduvkasutatavasse loetellu kandmise taotluse tagasi, ei tunnista teda enam kvalifitseerunuks või kustutab ta korduvkasutatavast loetelust, teatab üksus sellest tarnijale viivitamata ja esitab taotlusel talle viivitamata oma otsuse kirjaliku põhjenduse.

ARTIKKEL 21.9

Tehnilised nõuded

1. Hankeüksus ei koosta, ei võta vastu ega kohalda tehnilisi kirjeldusi ega nõua ühegi vastavushindamismenetluse kasutamist, millega luuakse või võidakse luua tarbetuid tõkkeid rahvusvahelisele kaubandusele.

2. Hangitavate kaupade ja teenuste tehnilisi kirjeldusi koostades peab hankeüksus võimaluse korral:

- a) esitama tehnilises kirjelduses pigem toimivus- ja funktsionaalsed nõuded, mitte disaini või tunnuste kirjelduse; ning
- b) võtma tehniliste kirjelduste aluseks rahvusvahelised standardid, kui need standardid on olemas; või muul juhul võtma aluseks riigisisesed tehnilised normid, tunnustatud riigisisesed standardid või ehituseeskirjad.

3. Kui tehnilistes kirjeldustes kasutatakse disaini või tunnuste kirjelduse näitajaid, peaks hankeüksus võimaluse korral lisama hankedokumentidesse näiteks sõnad „või samaväärne“ näitamaks, et ta võtab arvesse samaväärsete kaupade või teenuste pakkumusi, kui need vastavad selgelt hanke tingimustele.

4. Hankeüksus ei koosta tehnilisi kirjeldusi, mis sisaldavad konkreetse kaubamärgi või kaubanime, patendi, autoriõiguse, disainilahenduse või tüübi, teatava päritolu, tootja või tarnijaga seotud nõudeid või viiteid, välja arvatud juhul, kui hankeeset ei ole võimalik muul viisil piisavalt täpselt või arusaadavalt kirjeldada, ja tingimusel et üksus lisab hankedokumentidesse näiteks sõnad „või samaväärne“.

5. Hankeüksus ei tohi isikult, kellel võivad olla ärihuvid seoses teatava hankega, konkurentsi piiramist põhjustaval viisil küsida ega vastu võtta nõuandeid, mida võidakse kasutada selle hanke tehniliste kirjelduste koostamisel või vastuvõtmisel.

6. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lepinguosaline ja tema hankeüksused võivad koostada, vastu võtta või kohaldada vastavalt käesolevale artiklile tehnilisi kirjeldusi loodusvarade kaitse edendamiseks või keskkonna kaitsmiseks.

ARTIKKEL 21.10

Hankedokumendid

1. Hankeüksus esitab tarnijatele hankedokumendid, mis sisaldavad kogu vajalikku teavet, et tarnijad saaksid koostada ja esitada nõuetekohase pakkumuse. Kui seda ei ole juba kavandatava hanke teates tehtud, esitatakse kõnealustes dokumentides täielik kirjeldus järgmise kohta:
 - a) hanke kirjeldus, sealhulgas hangitavate kaupade või teenuste laad ja kogus või eeldatav kogus, kui täpne kogus ei ole teada; nõuded muu hulgas tehnilise kirjelduse, vastavushindamise, plaanide, jooniste või juhendite kohta;
 - b) tarnijate osalemistingimused, sealhulgas sellise teabe ja selliste dokumentide loetelu, mille tarnija peab osalemistingimustele vastamiseks esitama;
 - c) kõik hindamiskriteeriumid, mida hankeüksus kohaldab lepingu sõlmimisel, ning kõnealuste kriteeriumide osakaal, kui hind ei ole ainus kriteerium;

- d) kui hankeüksus korraldab hanke elektrooniliselt, siis autentimis- ja andmete krüptimise nõuded või muud nõuded seoses teabe elektroonilise esitamisega;
- e) kui hankeüksus korraldab elektroonilise oksjoni, siis oksjoni pidamise eeskirjad, sealhulgas teave selle kohta, milliseid pakkumuse elemente hinnatakse;
- f) kui pakkumused avatakse avalikult, siis nende avamise kuupäev, kellaaeg ja koht ning vajaduse korral pakkumuste avamisele lubatud isikute nimekiri;
- g) muud nõuded või tingimused, sealhulgas maksetingimused ja pakkumuse esitamise viisile seatud piirangud, näiteks pakkumuste vastuvõtmine elektrooniliselt või paberil; ning
- h) kaupade kohaletoimetamise või teenuse osutamise kuupäevad.

2. Hangitavate kaupade kohaletoimetamise või teenuste osutamise kuupäeva kehtestamisel võtab hankeüksus arvesse selliseid tegureid nagu hanke keerukus, allhangete eeldatav maht ning realistlik aeg kaupade tootmiseks, laost väljastamiseks ja tarnekohast transportimiseks või teenuste osutamiseks.

3. Kavandatava hanke teates või hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumid võivad muu hulgas sisaldada hinda ja muid kulutegureid, kvaliteediandmeid, tehnilist väärtust, keskkonnanäitajaid ja tarnetingimusi.

4. Hankeüksus peab viivitamata:

- a) tegema hankedokumentid kättesaadavaks, et huvitatud tarnijatel oleks piisavalt aega esitada nõuetekohane pakkumus;
- b) esitama taotluse korral hankedokumentid igale huvitatud tarnijale; ning
- c) vastama huvitatud või hankes osaleva tarnija esitatud mõistlikele päringutele kummagi lepinguosalise seadusega sätestatud ajavahemiku jooksul tingimusel, et küsitud teave ei anna kõnealusele tarnijale eelist teiste tarnijate ees.

Muudatused

5. Kui hankeüksus muudab kavandatava hanke teates või osalevatele tarnijatele esitatud hankedokumentides sätestatud kriteeriume või nõudeid või kui ta muudab või avaldab uuesti hanketeate või hankedokumentid, edastab ta kõik sellised muudatused või muudetud või uuesti avaldatud teate või hankedokumentid kirjalikult

- a) kõikidele teabe muutmise või uuesti avaldamise ajal hankes osalevatele tarnijatele, kui need tarnijad on hankeüksusele teada, kõikidel muudel juhtudel aga samal viisil, kui ta esitas algse teabe; ning
- b) piisavalt varakult, võttes arvesse hanke olemust ja keerukust, et tarnijatel oleks aega oma pakkumusi vajaduse korral muuta ja need uuesti esitada.

ARTIKKEL 21.11

Keskkonnaalased ja sotsiaalsed kaalutlused

1. Lepinguosaline võib lubada oma hankeüksustel kasutada terve hankemenetluse käigus keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid kaalutlusi, tingimusel et need ei ole diskrimineerivad, vastavad artikli 21.4 lõike 6 kohasele korvamiskeelule ja on seotud lepingu esemega.
2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid kaalutlusi ei koostata, võeta vastu ega kohaldata viisil, mis kujutab endast meelevaldset või põhjendamatu diskrimineerimist lepinguosaliste vahel või kaubanduse varjatud piiramist.

ARTIKKEL 21.12

Ajavahemikud

1. Hankeüksus jätab oma mõistlikest vajadustest lähtudes tarnijatele piisavalt aega osalemistaotluste ja nõuetele vastavate pakkumuste koostamiseks ja esitamiseks, võttes seejuures arvesse selliseid tegureid nagu:
 - a) hanke laad ja keerukus;

- b) allhangete eeldatav maht; ning
- c) juhul kui ei kasutata elektroonilisi vahendeid, siis ka aeg, mis kulub pakkumuse edastamiseks kodu- ja välismaalt.

Tähtajad, sealhulgas pikendatud tähtajad peavad olema kõikidele huvitatud või osalevatele tarnijatele ühesugused.

2. Valikpakkumismenetlust kasutav hankeüksus määrab osalemistaotluste esitamise tähtpäeva, mis üldjuhul ei ole varem kui 25 päeva pärast kavandatava hanke teate avaldamise kuupäeva. Kui kiireloomulistel juhtudel, mida hankeüksus on nõuetekohaselt põhjendanud, ei saa sellist tähtaega kasutada, võib seda lühendada kuni kümne päevani.

3. Välja arvatud lõigetes 4, 5, 7 ja 8 sätestatud juhtudel, kehtestab hankeüksus pakkumuste esitamise tähtpäeva, mis ei ole varem kui 40 päeva alates kuupäevast, mil:

- a) avaldatakse kavandatava hanke teade, kui tegemist on avatud pakkumismenetlusega; või
- b) hankeüksus teatab tarnijatele, et nad kutsutakse esitama pakkumusi, juhul kui kasutatakse valikhankemenetlust, olenemata sellest, kas kasutatakse korduvkasutatavat loetelu või mitte.

4. Hankeüksus võib lühendada lõike 3 kohast pakkumuste esitamise tähtaega kuni kümne päevani, kui:

- a) hankija on avaldanud planeeritud hanget käsitleva teate, mida on kirjeldatud artikli 21,6 lõikes 4, mitte vähem kui 40 päeva ja mitte rohkem kui 12 kuud enne hanke eelteate avaldamist, kusjuures planeeritud hanget käsitlevas teates on esitatud järgmine teave:
 - i) hanke kirjeldus;
 - ii) pakkumuse või osalemistaotluse esitamise ligikaudne tähtpäev;
 - iii) märged, et huvitatud tarnijad peaksid hankeüksusele väljendama oma huvi hanke vastu;
 - iv) aadress, kust saab hankedokumente; ning
 - v) kogu kättesaadav teave, mida kavandatava hanke teade peab artikli 21.6 lõike 2 kohaselt sisaldama;
- b) hankeüksus märgib korduvat laadi hangete puhul algses kavandatava hanke teates, et edaspidistes teadetes sätestatakse pakkumuste esitamise tähtajad vastavalt käesolevale lõikele; või

c) hankeüksus ei saa nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel kasutada lõike 3 kohast pakkumuste esitamise tähtaega.

5. Hankeüksus võib lühendada lõike 3 kohast pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra igal järgmisel põhjusel:

a) kavandatava hanke teade avaldatakse elektrooniliselt;

b) kõik hankedokumendid tehakse alates kavandatava hanke teate avaldamise kuupäevast elektrooniliselt kättesaadavaks; ning

c) hankeüksus võimaldab teha pakkumusi elektrooniliselt.

6. Juhul kui kasutatakse lõiget 5 koostoimes lõikega 4, ei tohi lõike 3 kohane pakkumuste esitamise tähtaeg olla mingil juhul lühem kui kümme päeva alates kavandatava hanke teate avaldamisest.

7. Juhul kui hankeüksus ostab kommertskaupu või -teenuseid või nende kombinatsiooni, võib ta olenemata muudest käesoleva artikli sätetest lühendada lõike 3 kohast pakkumuste esitamise tähtaega vähemalt 13 päevani, kui ta avaldab elektrooniliselt ühel ja samal ajal nii kavandatava hanke teate kui ka hankedokumendid. Kui üksus võimaldab lisaks teha kommertskaupade või -teenuste pakkumusi elektrooniliselt, võib ta lühendada lõike 3 kohast tähtaega kuni kümne päevani.

8. Kui 21-A või 21-B lisa B või C jao kohane hankeüksus on valinud kõik kvalifitseeritud tarnijad või piiratud arvu kvalifitseeritud tarnijaid, võib pakkumuste esitamise tähtaja kehtestada hankeüksuse ja valitud tarnijate vastastikusel kokkuleppel. Sellise kokkuleppe puudumise korral peab tähtaeg olema vähemalt 10 päeva.

ARTIKKEL 21.13

Läbirääkimised

1. Lepinguosaline võib käesoleva lepinguga hõlmatud hanke puhul sätestada, et tema hankeüksused peavad tarnijatega läbirääkimisi, kui
 - a) hankeüksus on artikli 21.6 lõike 2 alusel nõutavas kavandatava hanke teates osutanud kavatsusele pidada läbirääkimisi või
 - b) hindamisel ilmneb, et ükski pakkumus ei ole kavandatava hanke teates või hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumide kohaselt selgelt kõige soodsam.

2. Hankeüksus:

- a) tagab, et läbirääkimistel osalevate tarnijate kõrvalejätmine toimub kavandatava hanke teates või hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumide kohaselt, ning
- b) määrab pärast läbirääkimiste lõppu allesjäänud osalevatele tarnijatele ühise tähtpäeva uute või muudetud pakkumuste esitamiseks.

ARTIKKEL 21.14

Piiratud pakkumismenetlus

1. Tingimusel, et hankeüksus ei kasuta seda sätet konkurentsi vältimiseks tarnijate vahel ega viisil, millega diskrimineeritakse teise lepinguosalise tarnijaid või kaitstakse omamaiseid tarnijaid, võib ta kasutada piiratud hankemenetlust ja otsustada mitte kohaldada artikleid 21.6, 21.7, 21.8 ja 21.10 ning artikleid 21.12, 21.13, 21.15 ja 21.16 järgmiste asjaolude korral:

- a) kui:
 - i) pakkumusi ei esitatud või tarnijad ei esitanud osalemistaotlusi;

- ii) ei ole esitatud ühtki hankedokumentide olulistele nõuetele vastavat pakkumust;
 - iii) ükski tarnija ei vastanud osalemistingimustele; või
 - iv) pädev asutus kuulutas esitatud pakkumused konkurentide kokkuleppeks, eeldusel et hankedokumentide nõudeid ei ole oluliselt muudetud;
- b) kui kaupu või teenuseid saab tarnida üksnes konkreetne tarnija ja puuduvad mõistlikud alternatiivsed või asenduskaubad või -teenused ühel järgmistest põhjustest:
- i) hangitakse kunstiteost;
 - ii) patente, autoriõiguste ja muude ainuõiguste tõttu; või
 - iii) konkurents puudub tehnilistel põhjustel;
- c) kui esialgne tarnija tarnib lisaks selliseid kaupu või teenuseid, mis ei olnud esialgse hanke ese, ning kui sellise tarnija vahetamine
- i) ei ole võimalik majanduslikel ja tehnilistel põhjustel, mis tulenevad näiteks olemasolevate seadmete, tarkvara, teenuste või paigaldiste vahetatavus- ja koostalitlusnõudest; ning

- ii) põhjustaks hankeüksusele olulist ebamugavust või märkimisväärset lisakulu;
- d) niivõrd kui see on rangelt vajalik, kui kiireloomulise olukorra tõttu, mis on tingitud sündmustest, mida hankeüksus ei võinud ette näha, ei ole avatud või valikhanke korras olnud võimalik saada kaupu või teenuseid õigeaegselt;
- e) kaubaturult ostetavate kaupade korral;
- f) kui hankeüksus hangib prototüüpi või esimest toodet või teenust, mis on välja töötatud tema tellimusel teatava teadusuuringut, katsetus-, uurimis- või esialgset arendustööd käsitleva lepingu alusel ja selle raames; esimese toote või teenuse esialgne arendustöö võib hõlmata piiratud ulatuses tootmist või teenuse osutamist, et võtta arvesse kohapealse katsetamise tulemusi ja tõendada, et kaup või teenus sobib masstootmiseks või -tarnimiseks kooskõlas vastuvõetavate kvaliteedistandarditega, kuid ei hõlma masstootmist ega -tarnimist eesmärgiga saavutada kaubanduslik tasuvus või katta teadus- ja arendustööde kulu;
- g) ostude korral, mis tehakse üksnes lühiajaliselt kehtivatel eriti soodsatel tingimustel, mis tulenevad erakorralisest realiseerimisest, näiteks likvideerimisest, pankrotivara haldamisest või pankrotist, mitte aga tavaliste ostude korral tavapärastelt tarnijatelt; või

- h) kui leping sõlmitakse ideekonkursi võitjaga, tingimusel et
 - i) konkursi korraldus vastas käesoleva peatüki põhimõtetele, eelkõige seoses kavandatava hanke teate avaldamisega; ning
 - ii) konkursil osalejaid hindas sõltumatu komisjon eesmärgiga selgitada välja võitja, kellega sõlmitakse leping.

2. Hankeüksus koostab iga lõike 1 alusel sõlmitud lepingu kohta kirjaliku aruande. Aruanne sisaldab hankeüksuse nime, hangitud kaupade või teenuste maksumust ja laadi ning märkust lõikes 1 sätestatud asjaolude ja tingimuste kohta, mis õigustavad piiratud pakkumismenetluse kasutamist.

ARTIKKEL 21.15

Elektroonilised oksjonid

Kui hankeüksus kavatseb käesoleva lepinguga hõlmatud hanke korraldada elektroonilise oksjonina, esitab ta igale osalejale enne elektroonilise oksjoni algust

- a) teabe automaatse hindamismeetodi kohta, mida kasutatakse oksjoni käigus automaatseks pakkumuste pingerea koostamiseks ja muutmiseks, sealhulgas hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumidel põhineva matemaatilise valemi;
- b) pakkumuse elementide esialgse hindamise tulemused, kui leping kavatsetakse sõlmida kõige soodsama pakkumuse tegijaga; ning
- c) muu olulise teabe oksjoni korraldamise kohta.

ARTIKKEL 21.16

Pakkumuste läbivaatamine ja lepingute sõlmimine

Pakkumuste läbivaatamine

1. Hankeüksus võtab pakkumused vastu, avab need ja vaatab need läbi nii, et hankemenetlus on läbipaistev ja erapooletu ning säilib pakkumuste konfidentsiaalsus.
2. Hankeüksus ei karista ühtegi tarnijat selle eest, et sai tema pakkumuse kätte pärast pakkumuste esitamise tähtaega, kui hilinemine on tingitud üksnes hankeüksuse väärast tegevusest.
3. Kui hankeüksus pakub ühele tarnijale võimalust parandada pakkumuste avamise ja lepingu sõlmimise otsustamise vahelisel ajal tahtmatud vormivead, tuleb tal sama võimalust pakkuda kõikidele osalevatele tarnijatele.

Lepingute sõlmimine

4. Selleks et pakkumust saaks lepingu sõlmimise üle otsustamisel arvesse võtta, peab see olema tehtud kirjalikult, vastama avamise ajal teadetes ja hankedokumentides sätestatud olulistele nõuetele ja pärinema tarnijalt, kes vastab osalemistingimustele.

5. Välja arvatud juhul, kui hankeüksus jõuab järeldusele, et lepingu sõlmimine ei ole avalikes huvides, sõlmib ta lepingu tarnijaga, kes on hankeüksuse hinnangul suuteline täitma lepingutingimusi ja kes ainuüksi teadetes ja hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumide kohaselt on esitanud:

a) soodsaima pakkumuse või

b) madalaima hinnaga pakkumuse, kui hind on ainus kriteerium.

6. Kui hankeüksusele esitatakse pakkumus, mille hind on teiste pakkumustega võrreldes oluliselt madalam, võib ta kontrollida, kas tarnija vastab osalemistingimustele ja on suuteline lepingutingimusi täitma.

7. Hankeüksus ei tee valikuid, ei tühistata hanget ega muuda sõlmitud lepinguid viisil, mis ei ole kooskõlas käesolevast peatükist tulenevate kohustustega.

8. Kumbki lepinguosaline teeb endast kõik, et sätestada võitja väljaselgitamise ja lepingu sõlmimise vaheline ooteaeg, et tagasi lükatud pakkujatele jääks piisavalt aega lepingu sõlmimise otsus läbi vaadata ja vaidlustada.

ARTIKKEL 21.17

Hanketeabe läbipaistvus

Tarnijatele esitatav teave

1. Hankeüksus teavitab osalevaid tarnijaid viivitamata ja tarnija taotluse korral kirjalikult sellest, kelle ta on kuulutanud hanke võitjaks. Kooskõlas artikli 21.18 lõigetega 2 ja 3 esitab hankeüksus tagasi lükatud tarnija taotlusel talle selgituse, miks üksus ei valinud tema pakkumust ja millised olid võitnud tarnija pakkumuse suhtelised eelised.

Teabe avaldamine sõlmitud lepingu kohta

2. Hankeüksus avaldab hiljemalt 72 päeva pärast iga käesoleva peatükiga hõlmatud lepingu sõlmimist teate 21-A ja 21-B lisa I jaos loetletud asjakohases paber- või elektroonilises väljaandes. Kui hankeüksus avaldab teate üksnes elektroonilises väljaandes, peab teave jääma mõistliku tähtaja jooksul vabalt kättesaadavaks. Teade sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) hangitud kaupade või teenuste kirjeldus;
- b) hankeüksuse nimi ja aadress;

- c) eduka tarnija nimi ja aadress;
- d) eduka pakkumuse maksumus või lepingu sõlmimisel arvesse võetud kõrgeima ja madalaima hinnaga pakkumus;
- e) lepingu sõlmimise kuupäev ning
- f) kasutatud hankemeetod ja juhul, kui artikli 21.14 kohaselt kasutati piiratud pakkumismenetlust, siis selle kasutamist õigustavate asjaolude kirjeldus.

Dokumentide ja aruannete säilitamine ning elektrooniline jälgitavus

- 3. Hankeüksus säilitab vähemalt kolm aastat alates lepingu sõlmimisest järgmise:
 - a) dokumendid ja aruanded käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seotud hankemenetluste ja sõlmitud lepingute kohta, sealhulgas artikli 21.14 alusel nõutavad aruanded, ning
 - b) andmed, millega tagatakse käesoleva lepinguga hõlmatud hanke elektroonilisel korraldamisel asjakohane jälgitavus.

4. Teise lepinguosalise taotlusel ja pidades silmas artiklis 21.21 osutatud allkomitees peetavaid arutelusid, teeb kumbki lepinguosaline teisele lepinguosalisele kättesaadavaks käesoleva lepinguga hõlmatud kaupade, teenuste ja ehitusteenuste hanke statistika, sealhulgas võimalikult suures ulatuses statistika ehitustööde kontsessioonide kohta. Kooskõlas artikliga 21.23 teevad lepinguosalised koostööd, et saavutada parem arusaam teineteise riigihangete statistikast.

5. Kui lepinguosaline nõuab, et lõike 2 kohased sõlmitud lepinguid käsitlevad teated tuleb avaldada elektrooniliselt, ja kui sellised teated on avalikkusele kättesaadavad ühe andmebaasi kaudu vormis, mis võimaldab selle peatükiga hõlmatud lepinguid analüüsida, võib lepinguosaline artiklis 21.21 osutatud allkomiteele andmete edastamise asemel esitada lingi veebisaidile koos juhistega, mida on vaja selliste andmete kättesaamiseks ja kasutamiseks.

ARTIKKEL 21.18

Teabe avalikustamine

Teabe esitamine lepinguosalistele

1. Teise lepinguosalise taotluse korral annab lepinguosaline viivitamata teavet, mis võimaldab kindlaks teha, kas hange korraldati õiglaselt, erapooletult ja käesoleva peatüki kohaselt, sealhulgas teabe võitnud pakkumuse näitajate ja suhteliste eeliste kohta. Kui kõnealuse teabe avalikustamine võib mõjutada tulevasi hankeid, avaldab teabe saanud lepinguosaline selle teistele tarnijatele alles pärast nõupidamist teabe esitanud lepinguosalisega ja tema nõusolekul.

Teabe avalikustamata jätmine

2. Olenemata käesoleva peatüki muudest sätetest ei anna lepinguosaline ega tema hankeüksused ühelegi tarnijale teavet, mis võiks kahjustada konkreetse tarnija seaduslikke ärihuve või ausat konkurentsi tarnijate vahel, v.a seadusega või teabe esitanud tarnija kirjaliku loaga nõutud ulatuses.

3. Käesolevat peatükki ei tõlgendata nii, et lepinguosaline ja tema hankeüksused, ametiasutused ja läbivaatavad organid peaksid avalikustama konfidentsiaalset teavet, kui selline avalikustamine võiks

- a) kahjustada õiguskaitset;
- b) kahjustada ausat konkurentsi tarnijate vahel;
- c) kahjustada konkreetsete isikute õigustatud ärihuve, sealhulgas nende intellektuaalomandi kaitset, või
- d) olla muul viisil vastuolus avalike huvidega.

ARTIKKEL 21.19

Riigisisene läbivaatamise kord

1. Kumbki lepinguosaline kehtestab õigeaegse, tulemusliku, läbipaistva ja mittediskrimineeriva haldusliku või kohtuliku läbivaatamise korra, mille abil tarnija, kellel on või on olnud huvid seoses käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, võib vaidlustada

- a) käesoleva peatüki sätete rikkumise või

- b) kui tarnijal ei ole lepinguosalise õiguse kohaselt õigust vaidlustada otseselt käesoleva peatüki sätete rikkumist, siis nende meetmete täitmata jätmise, mille lepinguosaline on võtnud käesoleva peatüki rakendamiseks.

Vaidlustamise kord on kirjalik ja see tehakse üldiselt kättesaadavaks.

2. Kui tarnija esitab seoses käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, mille vastu tal on või on olnud huvi, kaebuse lõikes 1 nimetatud rikkumise või täitmata jätmise kohta, kutsub lepinguosaline, kelle hankeüksus käesoleva lepinguga hõlmatud hanget korraldab, hankeüksust ja tarnijat üles leidma kaebusele lahendust konsultatsioonide teel. Hankeüksus vaatab sellised kaebused läbi erapooletult ja õigeaegselt ning nii, et see ei mõjuta tarnija osalemist käimasolevates ega tulevastes käesoleva lepinguga hõlmatud hangetes ega tema õigust taotleda haldusliku või kohtuliku läbivaatamismenetluse kaudu parandusmeetmete võtmist.
3. Igale tarnijale võimaldatakse vaidlustuse ettevalmistamiseks ja esitamiseks piisav aeg, mis ei ole mingil juhul lühem kui kümme päeva alates hetkest, mil tarnija sai või oleks pidanud saama teada vaidlustamise aluseks olevast asjaolust.
4. Selleks asutab või määrab kumbki lepinguosaline vähemalt ühe erapooletu haldus- või õigusasutuse, mis on tema hankeüksusest sõltumatu ning mis võtab vastu ja vaatab läbi tarnijate vaidlustusi seoses käesoleva lepinguga hõlmatud hangetega.

5. Kui vaidlustamise vaatab esimesena läbi muu kui lõikes 4 osutatud asutus, tagab lepinguosaline, et tarnijal on õigus algne otsus edasi kaevata erapooletule haldus- või õigusasutusele, mis ei sõltu hankeüksusest, mille hanget ta vaidlustab.
6. Kumbki lepinguosaline tagab, et kui läbivaatav asutus ei ole kohus, on võimalik tema otsus kohtusse edasi kaevata ja et kehtivad menetlused, millega tagatakse, et
- a) hankeüksus vastab vaidlustamisele kirjalikult ja esitab läbivaatavale asutusele kõik asjakohased dokumendid;
 - b) menetlusosalistel (edaspidi „menetlusosalised“) on õigus ära kuulamisele, enne kui läbivaatav organ teeb vaidluses otsuse;
 - c) menetlusosalistel on õigus võtta endale esindaja ja saatja;
 - d) menetlusosalistel on õigus osaleda kõikides menetlustoimingutes;
 - e) menetlusosalistel on õigus taotleda avalikku menetlust ja kutsuda tunnistajaid ning
 - f) läbivaatav asutus teeb otsuse või esitab soovitusel õigeaegselt ja kirjalikult ning põhjendab iga otsust või soovitusi.

7. Kumbki lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima korra, millega nähakse ette
- a) ajutised kiirmeetmed, et tarnijal oleks võimalik hankes edasi osaleda. Need ajutised meetmed võivad kaasa tuua hankemenetluse peatamise. Selles korras võib olla ette nähtud, et selliste meetmete kohaldamise üle otsustamisel võib arvesse võtta nende ülekaalukalt ebasoodsaid tagajärgi asjakohastele huvidele, sealhulgas avalikele huvidele. Meetmete võtmata jätmist põhjendatakse kirjalikult; ning
 - b) parandusmeetmed või tekkinud kahju hüvitamine, kui läbivaatav asutus on teinud kindlaks, et lõikes 1 osutatud rikkumine või eiramine on aset leidnud. Tekkinud kahju hüvitamine võib piirduda kas pakkumuse ettevalmistus- või vaidlustamiskuluga või mõlemaga.

ARTIKKEL 21.20

Katvuse muudatused ja parandused

1. Euroopa Liit võib muuta või parandada 21-A lisa ja Tšiili võib muuta või parandada 21-B lisa.

Muudatused

2. Kui lepinguosaline kavatseb muuta oma lisa lõike 1 kohaselt, teeb ta järgmist:
 - a) teatab teisele lepinguosalisele sellest kirjalikult ja
 - b) esitab teates ettepaneku teha teise lepinguosalise jaoks sobivad kompenseerivad kohandused, mis võimaldaksid säilitada katvuse ulatuses, mis on võrreldav muudatuse-eelse kaetusega.
3. Olenemata käesoleva artikli lõike 2 punktist b ei pea lepinguosaline esitama kompenseerivaid kohandusi, kui muudatus puudutab hankeüksust, mille üle lepinguosaline on tegelikult kaotanud oma kontrolli või mõju. Loetakse, et valitsus on tegelikult kaotanud kontrolli või mõju käesoleva lepinguga hõlmatud hanke üle, mida korraldab 21-A või 21-B lisa A, B või C jaos loetletud hankeüksus, selle hankeüksuse hankega seotud ulatuses, kui hankeüksus on avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud.
4. Kui lepinguosaline teatab teisele lepinguosalisele lõike 2 kohaselt oma lisa kavandatavast muutmisest, esitab teine lepinguosaline kirjaliku vastuväite, kui ta vaidlustab selle, et
 - a) lõike 2 punkti b alusel kavandatud kohandus on piisav, et säilitada katvus tasemel, mis on võrreldav vastastikku kokku lepitud tasemega; või

- b) muudatus on seotud hankeüksusega, mille üle lepinguosaline on lõike 3 kohaselt tegelikult kaotanud kontrolli või mõju.

Teine lepinguosaline esitab kirjaliku vastuväite 45 päeva jooksul pärast lõike 2 punktis a osutatud teate kättesaamist; vastasel juhul loetakse, et ta on kohanduse või muudatusega nõus, sealhulgas 31. peatüki tähenduses.

Parandused

5. Lepinguosalisel käsitlevad järgmisi 21-A või 21-B lisa tehtavaid muudatusi puhtformaalset laadi parandustena, tingimusel et need ei mõjuta käesoleva peatükiga ette nähtud vastastikku kokku lepitud katvust:

- a) üksuse nime muutmine;
- b) kahe või enama 21-A või 21-B lisa A, B või C jaoks loetletud üksuse ühinemine;
- c) 21-A või 21-B lisa A, B või C jaoks loetletud üksuse jagunemine kaheks või enamaks üksuseks, mis kõik lisatakse 21-A või 21-B lisa samas jaoks loetletud üksuste hulka.

6. Kui lepinguosaline teeb ettepaneku vastavalt kas 21-A lisa või 21-B lisa parandamiseks, teatab ta sellest teisele lepinguosalisele iga kahe aasta järel pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.

7. Lepinguosaline võib esitada teisele lepinguosalisele vastuväite kavandatud paranduse kohta 45 päeva jooksul pärast kõnealust teatamist. Vastuväite esitamise korral esitab lepinguosaline põhjendused selle kohta, miks kavandatud paranduse puhul ei ole tema arvates tegemist lõikes 5 sätestatud muudatusega, ning kirjeldab kavandatud paranduse mõju käesoleva peatükiga ette nähtud vastastikku kokku lepitud katvusele. Kui 45 päeva jooksul pärast teate saamist ei ole kirjalikku vastuväidet esitatud, siis leitakse, et lepinguosaline on kavandatud parandusega nõus.

Konsultatsioonid ja vaidluste lahendamine

8. Kui teine lepinguosaline vaidlustab kavandatava muudatuse või paranduse 45 päeva jooksul, püüavad lepinguosalsed pärast teate kättesaamist lahendada küsimuse konsultatsioonide teel. Kui lepinguosalsed ei jõua kokkuleppele 60 päeva jooksul pärast vastuväite kättesaamist, võib lepinguosaline, kes soovib muuta või parandada oma lisa, lasta asja lahendada käesoleva lepingu kohases vaidluste lahendamise menetluses. Kavandatav muudatus või parandus jõustub üksnes siis, kui mõlemad lepinguosalsed on kokku leppinud, või lõpliku otsuse alusel 31. peatükis sätestatud korras.

9. Kui käesoleva artikli lõike 8 kohase konsultatsioonimenetluse käigus kokkuleppele ei jõuta, ei vabasta see lepinguosalisi kohustusest pidada konsultatsioone 31. peatüki alusel.

ARTIKKEL 21.21

Riigihangete allkomitee

Lepinguosalise taotlusel tuleb artikli 33.4 lõike 1 kohaselt moodustatud riigihangete allkomitee (edaspidi „allkomitee“) kokku, et tegeleda käesoleva peatüki rakendamise ja toimimisega seotud küsimustega, nagu:

- a) riigihangetega seotud küsimused, mille lepinguosaline on komiteele edastanud;
- b) lepinguosaliste koostöötegevuse jälgimine artikli 21.23 kohaselt;
- c) väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate käesoleva lepinguga hõlmatud hangetes osalemise hõlbustamine, nagu on sätestatud artiklis 21.22; ning
- d) arutelud artikli 21.6 lõike 7 kohase ühtse juurdepääsupunkti rakendamise seisu üle.

ARTIKKEL 21.22

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemise hõlbustamine

1. Lepinguosalisel tunnustatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKE-d“) olulist panust majanduskasvu ja tööhõivesse ning VKE-de riigihangetes osalemise hõlbustamise tähtsust.
2. Lepinguosalisel tunnustatakse elektrooniliste hangete tähtsust selles, et need tagavad läbipaistvuse ja seeläbi hõlbustavad VKE-de osalemist hankemenetlustes.
3. Lepinguosalisel tunnustatakse ka mõlema lepinguosalise tarnijate ja eelkõige VKE-de vaheliste äriliitude, sealhulgas ühise pakkumismenetlustes osalemise tähtsust.
4. Lepinguosalisel võivad:
 - a) anda teavet meetmete kohta, mida nad kasutavad VKE-de riigihangetes osalemise toetamiseks, edendamiseks, julgustamiseks või hõlbustamiseks;
 - b) teha koostööd mehhanismide väljatöötamisel, et anda VKE-dele teavet käesoleva peatükiga hõlmatud hangetes osalemise vahendite kohta.

5. Selleks et hõlbustada VKE-de osalemist käesoleva lepinguga hõlmatud hangetes, teeb kumbki lepinguosaline võimaluste piires järgmist:

- a) esitab VKE-de määratluse elektroonilises portaalis;
- b) püüab teha kõik hankedokumendid tasuta kättesaadavaks;
- c) võtab mis tahes muid meetmeid, mis on ette nähtud selleks, et hõlbustada VKE-de osalemist käesoleva peatükiga hõlmatud riigihangetes, tingimusel et sellised meetmed ei ole teise lepinguosalise ettevõtete suhtes diskrimineerivad.

ARTIKKEL 21.23

Koostöö

1. Lepinguosalised teevad kõik endast oleneva, et arendada koostööd, et saavutada parem arusaamine oma vastavatest riigihankesüsteemidest ja parem juurdepääs oma turgudele sellistes küsimustes nagu:

- a) kogemuste ja teabe vahetamine näiteks õigusraamistiku, parimate tavade ja statistika küsimustes;

- b) tarnijate osalemise hõlbustamine käesoleva lepinguga hõlmatud hangetes, eelkõige VKE-de puhul;
 - c) elektrooniliste vahendite väljatöötamine ja ulatuslikum kasutuselevõtt riigihankesüsteemides;
 - d) suutlikkuse suurendamine, soodustades valitsusametnike ja hankeüksuste töötajate õppimist üksteise kogemustest, et täita käesoleva peatüki sätteid.
2. Lepinguosalised teatavad artiklis 21.21 osutatud allkomiteele kõigist sellistest tegevustest.

ARTIKKEL 21.24

Lisaläbirääkimised

Artiklis 21.21 osutatud riigihangete allkomitee vaatab käesoleva peatüki toimimise üle ja võib hiljemalt neli aastat pärast käesoleva lepingu jõustumist teha kaubanduskomiteele ettepaneku soovitada lepinguosalistel pidada lisaläbirääkimisi, et veelgi hõlbustada turulepääsu.